

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตชานเมือง

กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา เขตลาดกระบัง

Change and Adaptation of Farmers in Bangkok Suburb Area :

A Case Study of Ladkrabang District

ได้ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ 2552

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่ควรเผยแพร่ไปโดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตชานเมือง

กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา เขตลาดกระบัง

Change and Adaptation of Farmers in Bangkok Suburb Area :

A Case Study of Ladkrabang District

นายปัญญา หมั่นเก็บ
นางทิพวรรณ ลิ้มงูร
นางสาวสุนิสรา น้อยใส
นางสาวประภาพร ชูลีลัง

ได้ทุนสนับสนุนงานวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ 2552

คณะเทคโนโลยีการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการใช้
1259653x

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความร่วมมือของทุกส่วนที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำนักงานเกษตรเขตลาดกระบัง และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกในการประสานงานและให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้

การดำเนินการครั้งนี้คงไม่สามารถเสร็จสิ้นได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากเกษตรกรในเขตลาดกระบัง คณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ที่สละเวลาอันมีค่า ให้ความร่วมมือและเป็นกันเองในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นี้

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณทุกท่านทั้งที่กล่าวถึงและไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสนับสนุนให้รายงานการวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ที่สนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด คณะผู้วิจัยใคร่ขอมอบความดีให้แก่ผู้สนับสนุนและช่วยเหลือทุกท่านดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

คณะผู้วิจัย

กันยายน 2553 ✓

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง ทางด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และการปรับตัวด้านอาชีพของเกษตรกรในช่วงเวลาที่กำหนด โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 10 ปีย้อนหลังจากปี 2550 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุและกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร และใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 273 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบไคสแควร์ และ t-test

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีสมาชิกในครอบครัว 4 คน รายได้ต่อเดือนของครอบครัวอยู่ในช่วงระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท สภาพทางด้านกายภาพ พบว่าในช่วงสิบปีที่ผ่านมาหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.8) มีที่ดินที่เป็นที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง และพื้นที่ทำการเกษตรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62.6) เป็นพื้นที่เช่า โดยมีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 9.60 ไร่ และเป็นพื้นที่เช่าเฉลี่ย 21.55 ไร่ พืชหลักที่ปลูกคือข้าว (ร้อยละ 72.5) โดยจะปลูกเฉลี่ย 2 ครั้งต่อปี

ด้านสังคมและวัฒนธรรม หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.1) เป็นคนในพื้นที่ ส่วนผู้ที่ย้ายถิ่นมาจากที่อื่นเป็นการย้ายตามครอบครัวหรือแต่งงาน (ร้อยละ 4.4) ซึ่งส่วนใหญ่ไม่คิดจะย้ายถิ่นอีก โดยให้เหตุผลว่ามีหลักฐานมั่นคงแล้ว สำหรับความสัมพันธ์ในครอบครัวพบว่าร้อยละ 65.9 ไม่เปลี่ยนแปลง ในด้านการศึกษาหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและความคาดหวังเรื่องการศึกษาของบุตรหลาน มีโอกาสในการเลือกเรียนต่อทั้งในระดับโรงเรียนและสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น การคมนาคมสะดวกสบายมากกว่าอดีต (ร้อยละ 71.8) ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน และการให้ความร่วมมือกับส่วนราชการไม่เปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 69.6 และ 45.7 ตามลำดับ

ด้านเศรษฐกิจ พบว่าค่าใช้จ่ายในครอบครัวปัจจุบันเพิ่มขึ้นจากเดิม ทั้งในด้านค่าอาหาร ค่าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่ายานพาหนะ ค่าสาธารณูปโภค ส่วนค่าการศึกษาบุตรหลานไม่เปลี่ยนแปลง ส่วนการลงทุนส่วนใหญ่เป็นการลงทุนเพื่อการประกอบอาชีพ (ร้อยละ 65.6) หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่คิดจะเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก (ร้อยละ 92.3) รายได้และรายจ่ายส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 59.0) และรายจ่ายก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (ร้อยละ 86.1) สำหรับการออม พบว่าเกษตรกรมีเงินออมเพิ่มมากขึ้น (ร้อยละ 35.5) และไม่เคยมีหนี้เลย (ร้อยละ 34.8) สำหรับเกษตรกรที่มีหนี้สินประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.8) เป็นการกู้ยืมมาเพื่อการลงทุนในการประกอบอาชีพ โดยแหล่งเงินกู้ประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.8) กู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(ธกส.) ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับสภาพทางกายภาพของสังคมปัจจุบัน เนื่องจากท้องถิ่นมีเอกลัทธิเป็นอิสระ ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับสภาพทางกายภาพของสังคมปัจจุบัน เนื่องจากท้องถิ่นมีไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเจริญ เป็นแหล่งแรงงาน แหล่งรายได้ มีสถานศึกษาของบุตรหลาน และการคมนาคมสะดวก แต่
ขณะเดียวกันก็มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาชุมชนแออัด ปัญหาเสียงรบกวนจากเครื่องบิน
ปัญหาน้ำเสียจากโรงงานและหมู่บ้านจัดสรร ปัญหาการจราจรและปัญหาสังคมอื่น ๆ เป็นต้น

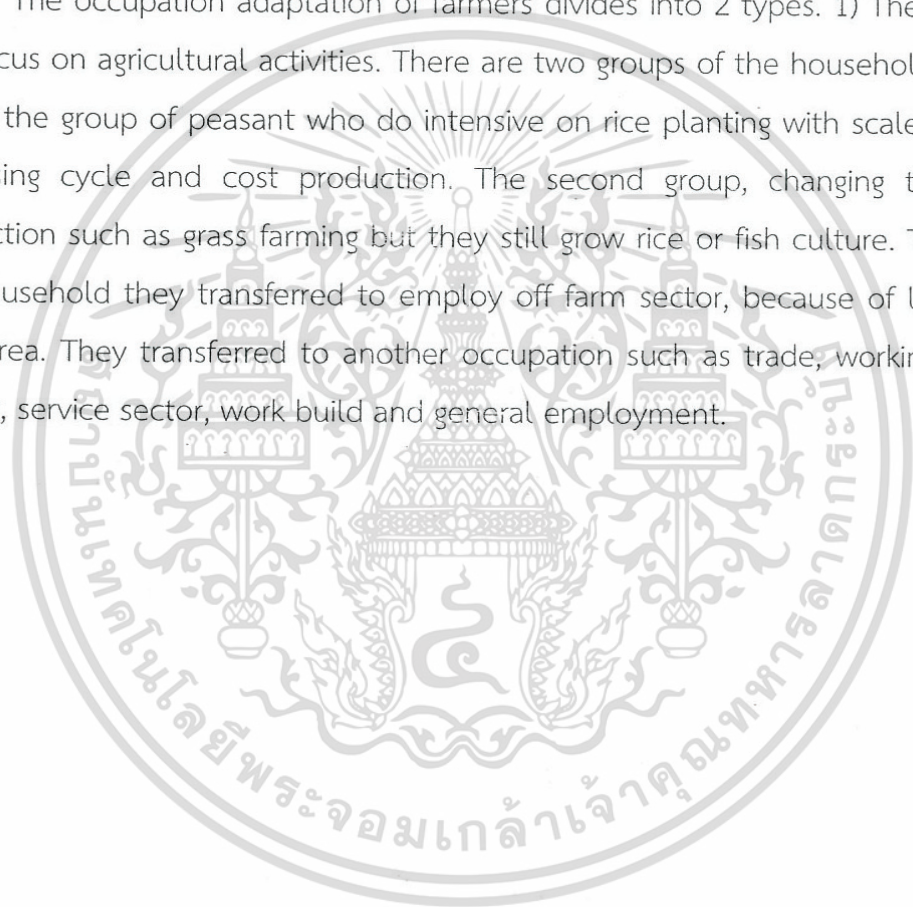
การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ พบว่ามี 2 รูปแบบ คือ 1) คริวเรือนที่ยังทำการผลิตใน
ภาคการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 เป็นการทำนาแบบเข้มข้น โดยการขยาย
ขนาดการผลิต รอบการผลิตให้มากขึ้น และการเพิ่มทุนการผลิต และ รูปแบบที่ 2 เป็นการ
ปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรในรูปแบบใหม่ เช่น การทำนาหญ้า แต่ก็ยังคงทำนาหรือเลี้ยงปลา เป็นต้น
2) คริวเรือนที่ปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตนอกภาคการเกษตร เนื่องจากข้อจำกัดไม่มีพื้นที่ทำการเกษตร
เป็นของตนเอง จึงหันไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เช่น การค้าขาย พนักงานในโรงงาน
อุตสาหกรรม หรือพนักงานด้านบริการต่าง ๆ การทำงานก่อสร้าง และการรับจ้างทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

respectively. In addition, saving fund was increased (35.5%), and never had a debt (34.8%). The people who in debt nearly half (49.8%) were loaned for investment in term of earn living. The source of loans was about half (53.8%) borrowing from the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC). Mostly, the people were satisfied with their physical environment due to growth of community, job creation, income increasing and convenience on education and communication. On the other hand, environmental problems such as slum, noise nuisance, waste water from factory and housing, traffic jam and other social problems were increased than the past.

The occupation adaptation of farmers divides into 2 types. 1) The household still focus on agricultural activities. There are two groups of the households. The first one is the group of peasant who do intensive on rice planting with scale expansion, increasing cycle and cost production. The second group, changing to the new production such as grass farming but they still grow rice or fish culture. The second, the household they transferred to employ off farm sector, because of limitation of farm area. They transferred to another occupation such as trade, working industrial factory, service sector, work build and general employment.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	I
บทคัดย่อภาษาไทย.....	III
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	VI
สารบัญ.....	VI
สารบัญตาราง.....	VIII
สารบัญภาพ.....	XI
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.4 นิยามศัพท์เพื่อการวิจัย.....	3
1.5 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการขยายตัวทางกายภาพ.....	6
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง.....	10
2.3 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม.....	11
2.4 ประเภทของการเปลี่ยนแปลง.....	12
2.5 ลักษณะของการเปลี่ยนแปลง.....	13
2.6 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม.....	14
2.7 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม.....	16
2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ.....	18
2.9 บริบทพื้นที่วิจัย.....	19
2.10 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
2.11 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	30
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	31

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่คัดลอกเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	34
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
4.1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ.....	35
4.2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ.....	63
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	73
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	73
5.2 อภิปรายผล.....	77
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	81
บรรณานุกรม.....	82
ภาคผนวก.....	85
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน.....	86
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	96
ภาคผนวก ค ภาพการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม.....	98
ภาคผนวก ง รายชื่อเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์.....	105

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	การแบ่งเขตปกครองของเขตลาดกระบัง.....	21
3.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแขวง.....	30
4.1	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเพศ.....	35
4.2	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามอายุ.....	36
4.3	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามระดับการศึกษา.....	36
4.4	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว.....	37
4.5	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามสมาชิกที่กำลังศึกษา.....	37
4.6	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามรายได้ของครอบครัว/ เดือน.....	38
4.7	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามรายจ่ายของครอบครัว/ เดือน.....	38
4.8	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามที่ดินที่สร้างที่อยู่อาศัย.....	39
4.9	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตร..	40
4.10	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามรูปแบบการถือครองที่ดินทำการเกษตร...	40
4.11	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง.....	41
4.12	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามขนาดพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่เช่า.....	42
4.13	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามพืชหลักที่ปลูก.....	43
4.14	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามพืชชนิดอื่นๆ ที่ปลูก.....	44
4.15	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามจำนวนครั้งที่เพาะปลูก / ปี.....	44
4.16	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามที่ดินทำกินเพียงพอจนเจือครอบครัว.....	45
4.17	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามชนิดสัตว์ที่เลี้ยง.....	46
4.18	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามภูมิลำเนา.....	46
4.19	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามเหตุผลที่ย้ายเข้ามา (ย้ายมาจากที่อื่น)....	47
4.20	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครอบครัวที่ไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น.....	47
4.21	จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่คิดจะย้ายไปอาศัยที่อื่น.....	48
4.22	จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่เกษตรกรคิดจะย้ายไปอาศัยที่อื่น.....	48
4.23	เปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ....	49
4.24	เปรียบเทียบการมีเวลาให้กับครอบครัว ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ.....	49
4.25	เปรียบเทียบการปรึกษาหารือหรือขอความคิดเห็นร่วมกันของครอบครัว ก่อนและ หลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ.....	50

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.26	เปรียบเทียบการนัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว ก่อนและหลังสร้าง สนามบิณสุวรรณภูมิ.....	50
4.27	เปรียบเทียบการมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำในครอบครัว ก่อน และหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	51
4.28	เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาชั้นประถมศึกษาของบุตรหลาน ก่อนและหลังสร้าง สนามบิณสุวรรณภูมิ.....	51
4.29	เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา/ปวช./อนุปริญญาของบุตรหลาน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	52
4.30	เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตรหลาน ก่อนและหลัง สร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	52
4.31	เปรียบเทียบความสะดวกสบายในการเดินทาง ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	53
4.32	เปรียบเทียบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	53
4.33	เปรียบเทียบการคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้าน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	54
4.34	เปรียบเทียบการให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาหมู่บ้าน ก่อนและ หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	54
4.35	เปรียบเทียบรายจ่ายครัวเรือน เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน.....	55
4.36	จำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่คิดเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก.....	56
4.37	เปรียบเทียบรายได้เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน.....	56
4.38	เปรียบเทียบรายจ่ายเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน.....	56
4.39	เปรียบเทียบการออมเงินเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน.....	57
4.40	เปรียบเทียบการมีหนี้สินเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน.....	57
4.41	เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน กรณีผู้มีหนี้สิน.....	58
4.42	เปรียบเทียบแหล่งเงินกู้ยืมเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน กรณีผู้มีหนี้สิน.....	58
4.43	แสดงผลกระทบจากสนามบิณสุวรรณภูมิ.....	59
4.44	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบิ สุวรรณภูมิ.....	60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 4.45 แสดงค่าใช้จ่ายต่อการในการปลูกข้าวในปี 1 รอบการผลิต..... 70
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
4.46	แสดงค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลาใน 1 รอบการผลิต (บาท/ไร่)	71
4.47	แสดงค่าใช้จ่ายในการทำนาหญ้าใน 1 รอบการผลิต (บาท/ไร่)	71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	ทฤษฎีรูปดาว (Star Theory).....	7
2.2	ทฤษฎีวงแหวน (Concentric Zone Theory).....	7
2.3	ทฤษฎีเสี้ยววงกลม (Sector Theory).....	9
2.4	ทฤษฎีหลายจุดศูนย์กลาง (Multiple-Nuclei Theory).....	10
2.5	แสดงพื้นที่ติดต่อกับเขตต่าง ๆ.....	22
2.6	แสดงคลองที่สำคัญในเขตลาดกระบัง.....	24
2.7	กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Framework).....	34
4.1	การทำการเกษตรปัจจุบัน.....	63
4.2	สิ่งก่อสร้างที่เข้ามาแทนที่พื้นที่การเกษตร.....	66
4.3	การทำนาหญ้า (การปลูก การกำจัดวัชพืช การแชะและอุปกรณ์การแชะ).....	72

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงห้าทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมุ่งเน้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม ซึ่งผลการพัฒนาดังกล่าว ทำให้เกิดการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาโครงข่ายคมนาคม โดยเฉพาะระบบถนนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการขนส่งวัตถุดิบและสินค้า (วอลเดน, 2543) ภาคการเกษตรจึงถูกปรับเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อใช้ในครัวเรือนเป็นการผลิตแบบอุตสาหกรรม การวางผังเมืองซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประเทศตะวันตกยิ่งเป็นตัวเร่งให้เกิดการขยายตัวของเมืองทั้งระบบโครงข่ายถนน ทำให้คลองหลายสายถูกถม ถนนหลายสายถูกสร้างรวมถึงถนนวงแหวนและทางหลวงที่โยงเมืองหลักเข้าหากัน (Bongsadadt, 1990) พื้นที่การเกษตรหลายแห่งกลายเป็นพื้นที่ชานเมืองที่ต้องเผชิญกับปัญหาและความขัดแย้งนานาประการ และถูกมองจากภาครัฐบาลว่าเป็น “ที่ว่าง” สำหรับการขยายตัวของเมืองทั้ง ๆ ที่พื้นที่เหล่านี้เป็นแหล่งผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงเมืองมาตั้งแต่ครั้งอดีต (Yantrasast, 1995) นอกจากนี้การพัฒนาขนาดใหญ่ในระดับภูมิภาค เช่นการสร้างเขื่อนและคันป้องกันน้ำท่วม ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศและส่งผลกระทบต่อระบบการเกษตรดั้งเดิมที่ปฏิบัติกันมา นานาวัฒนธรรมดั้งเดิมอันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานสังคมเกษตรกรรมกำลังเลือนหายไปอย่างยากจะเรียกกลับคืน

ปัจจุบันเขตชานเมืองชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นบริเวณชั้นนอกสุดของเมืองและเป็นเขตต่อชนบท (Rural-Urban Fringe) ได้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพทางกายภาพ และลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว โดยแรกเริ่มนั้นบริเวณชานเมืองจะมีลักษณะทางกายภาพและสังคมเป็นแบบชนบท การตั้งถิ่นฐานและการประกอบอาชีพของประชากร ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ เป็นรูปแบบสังคมการเกษตร เขตชานเมืองจึงเป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นประชากรต่ำมากเมื่อเทียบกับเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร (สุวัฒนา สุโกไส, 2524) แต่เนื่องจากปัจจุบันความเป็นเมือง (Urbanization) ได้แพร่กระจายจากเมืองเข้าสู่เขตชานเมือง สภาพการรุกล้ำทางกายภาพ (Physical Encroachment) ของเมืองเข้าสู่เขตชานเมือง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ การขยายตัวของเมืองโดยการขยายขนาดและขอบเขตของเมืองเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นในเมืองใหญ่ทั่วโลก เขตชานเมืองจึงเป็นบริเวณที่ได้รับอิทธิพลจากการแพร่กระจายความเจริญจากใจกลางเมือง เนื่องจากความสะดวกในการคมนาคมขนส่งทั้งยานพาหนะและเส้นทางถนนได้ขยาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไปสู่เขตชานเมือง ประกอบกับการขาดแคลนที่ดินและที่ดินมีราคาแพงในบริเวณใจกลางเมือง จึงเป็นปัจจัยที่สนับสนุนให้มีการย้ายที่พักอาศัย โรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจการค้าไปสู่เขตชานเมือง

เขตลาดกระบังเป็นเขตชานเมืองชั้นนอกของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ 77,412 ไร่ และมีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 24,106 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองหลายสายไหลผ่าน ความสำคัญของลำคลองในเขตลาดกระบัง ซึ่งเดิมใช้เป็นเส้นทางคมนาคมและการเกษตรกรรม แต่เนื่องจากปัจจุบันการขยายตัวและแพร่กระจายของความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว จึงก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และเป็นสาเหตุให้มีการใช้ที่ดินโดยไม่มีกรรมควบคุม พื้นที่เกษตรกรรมชานเมืองที่อุดมสมบูรณ์ได้เปลี่ยนแปลงไปสร้างโรงงานอุตสาหกรรม หมู่บ้านจัดสรร บ้านพักอาศัยขึ้นแทน รวมทั้งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งจากข้อมูลของกรมโรงงานอุตสาหกรรมระบุว่า ปัจจุบันมีที่ดินที่มีการใช้ประโยชน์ในเชิงอุตสาหกรรมใกล้กับสนามบินสุวรรณภูมิประมาณ 33,710 ไร่ ประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมประมาณ 7,000 โรง ซึ่งเป็นโรงงานที่มีอยู่เดิม และส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในย่านนี้เพื่อความสะดวกในการขนส่งสินค้าไปยังท่าเทียบเรือแหลมฉบัง และมีนิคมอุตสาหกรรมรวม 7 แห่ง รวมทั้งมีที่ดินที่มีการซื้อขายกันเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยรวมประมาณ 16,350 ไร่ (โจนส์ แลง ลาซาลล์, 2548) นอกจากนี้ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมก็มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งสังคมเมืองและสังคมชนบท ภาพที่เด่นชัดคือ เมืองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และก็ต้องยอมรับว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมเมืองมีผลต่อสังคมชนบท เนื่องจากการพัฒนาของเมืองนั้นเกิดขึ้นจากการดูดซับทรัพยากรชนบททั้งในด้านกำลังคน ทรัพยากรธรรมชาติต่าง ๆ และกระแสของการพัฒนาเมืองนั้นได้แผ่อิทธิพลและส่งผลกระทบต่อไปสู่ชนบทอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้วิถีชีวิต และรูปแบบการผลิต การดำเนินชีวิตของประชาชนในชนบทเปลี่ยนแปลงไป (สภาคาทอริกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, 2533)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ของสังคมและส่งผลกระทบต่อมาถึงชุมชน ชุมชนเองก็ต้องพร้อมที่จะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงตนเองเสมอ ซึ่งเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) ได้ให้ทรรศนะในเรื่องนี้ว่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงขยายวงกว้างออกไปในส่วนต่าง ๆ ของสังคม รวมถึงชุมชนด้วย ดังนั้นชุมชนจึงต้องปรับตัว ให้อู่เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่แผ่ขยายออกมาปะทะชุมชน การปรับตัวเองในด้านต่าง ๆ เป็นไปเพื่อให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ต้องมีความเอาใจใส่และเฝ้าติดตามในความเป็นไปของโลก เปิดรับข้อมูลใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นและนำมาประยุกต์ให้กับชุมชนของตน การแสวงหาภูมิปัญญา ความรู้ใหม่ ๆ แล้วนำมาผสมผสานความเป็นท้องถิ่นเข้ากับชุมชนอย่างลงตัว โดยพยายามนำเอาบริบทของท้องถิ่นมาปรับใช้ให้มากที่สุดในขณะที่ยังคงรักษาหลักการของชุมชนเอาไว้ การปรับตัวให้เข้ากับบริบทท้องถิ่นได้ดีจะต้องเข้าใจในค่านิยม วัฒนธรรมประเพณี และมุมมองความคิดของคนกลุ่ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นั้น ๆ จะไม่ยึดเพียงหลักการใดหลักการหนึ่ง และละทิ้งหลักการอื่น ๆ ไปในขณะที่ปรับเปลี่ยนตนเอง คือ ไม่ละเลยหลักการใด ๆ ที่ตั้งงามของชุมชนเพื่อให้ชุมชนดำรงรักษาอยู่ต่อไปได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตชานเมือง กรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง ทั้งด้านด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาการเกษตร เพื่อนำไปสู่การกำหนดและจัดทำยุทธศาสตร์ในการพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนเกษตรในเขตชานเมืองต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านการเกษตรในเขตลาดกระบัง ทางด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม ก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเขตชานเมืองฝั่งตะวันออก โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านการเกษตร ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม-วัฒนธรรม ในช่วงปี พ.ศ. 2534 ที่มีการเริ่มก่อสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547) จนถึงปีพ.ศ. 2550 ตลอดทั้งการปรับตัวของเกษตรกรด้านการประกอบอาชีพ

1.4 นิยามศัพท์เพื่อการวิจัย

การเปลี่ยนแปลง หมายถึง ปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงสภาพทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2534 จนถึงปี พ.ศ. 2550 ของเขตลาดกระบัง อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามแบบแผนที่วางไว้หรือเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ

การเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2534 จนถึงปี พ.ศ. 2550

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ ได้แก่ สภาพที่ดิน สภาพน้ำ สภาพอากาศ และระบบสาธารณูปโภค

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่ดิน การผลิต การลงทุน รายได้ รายจ่าย และหนี้สิน รวมทั้งกรรมสิทธิ์ในที่ดินด้วย

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม-วัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในระบบครอบครัว เครือญาติ และเพื่อนบ้าน การเปลี่ยนแปลงทางลักษณะที่อยู่อาศัย โอกาสในการศึกษา การคมนาคม และการสื่อสาร

ผลกระทบ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นกับชุมชนเกษตร ประกอบด้วยผลกระทบด้านบวก (Positive Impact) และผลกระทบด้านลบ (Negative Impact) ที่มีผลต่อด้านเศรษฐกิจได้แก่ รายได้ หนี้สิน การมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน และยังมีผลต่อด้านสังคม-วัฒนธรรมได้แก่ การย้ายถิ่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน ลักษณะที่อยู่อาศัย และโอกาสในการศึกษา เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการเกษตร

การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การที่เกษตรกรมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมบางอย่างที่เคยมี หรือการสร้างพฤติกรรมใหม่ขึ้น เพื่อให้เข้ากับสภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบๆ ตัวเพื่อมีชีวิตรอยู่อย่างเหมาะสมและเป็นสุข โดยเฉพาะด้านการประกอบอาชีพซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร แรงงาน เงินทุน เทคโนโลยีและการเลือกใช้เทคโนโลยี

เขตชานเมือง (Sub-urban) หมายถึง บริเวณรอบนอกของเขตเมือง บริเวณชานเมืองเปรียบเสมือนขอบของตัวเมือง อยู่ระหว่างเมืองกับพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเป็นเขตชนบท โดยเขตนี้จะมีประชากรหนาแน่นน้อยกว่าเขตเมือง และเขตชานเมืองยังเป็นเขตที่รับความเจริญในด้านต่างๆ จากเมือง รวมทั้งเป็นที่รองรับการขยายตัวของเมืองด้วย สำหรับเขตลาดกระบังเป็นเขตชานเมืองฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร

เกษตรกร หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ทั้งการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์หรือประมง ที่ได้มีการจดทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรเขตลาดกระบังในปี 2549

1.5 สมมติฐานการวิจัย

ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ในด้านที่ดินที่สร้างที่อยู่อาศัย การถือครองที่ดิน รูปแบบการถือครองที่ดิน พืชหลักที่ปลูก การปลูกพืชชนิดอื่น จำนวนครั้งที่เพาะปลูกต่อปี การมีที่ดินเพียงพอจนเจ้าครอบครัว และชนิดสัตว์ที่เลี้ยง มีความแตกต่างกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- (1) ได้ทราบการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านการเกษตร ในเขตลาดกระบัง ทั้งทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ
- (2) ได้ทราบทัศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ
- (3) ได้ทราบการปรับตัวของเกษตรกรด้านการประกอบอาชีพ
- (4) ผลการศึกษาจะเป็นข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านพัฒนาชุมชนและด้านการพัฒนาการเกษตร เพื่อเป็นแนวทางสำหรับจัดทำแผนและมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนเกษตรในเขตลาดกระบังและเขตชานเมืองอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

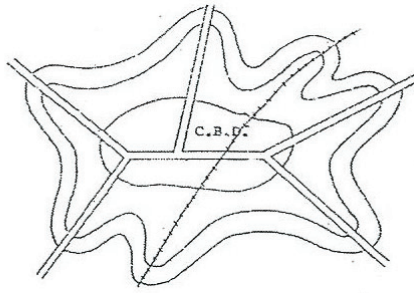
- 2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการขยายตัวทางกายภาพ (Physical Growth)
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง
- 2.3 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- 2.4 ประเภทของการเปลี่ยนแปลง
- 2.5 ลักษณะของการเปลี่ยนแปลง
- 2.6 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม
- 2.7 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
- 2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ
- 2.9 สภาพพื้นที่ที่ทำการศึกษา
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการขยายตัวทางกายภาพ (Physical Growth)

ความเป็นเมืองเป็นกระบวนการทางนิเวศวิทยาอย่างหนึ่งที่มีรูปแบบการใช้ที่ดินและการขยายตัวของเมืองแตกต่างกันออกไป รูปแบบของกระบวนการทางนิเวศวิทยาที่นิยมนำมาใช้อธิบายการขยายตัวของความเป็นเมืองมี 4 ทฤษฎีหลักดังนี้ (คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549)

2.1.1 ทฤษฎีรูปดาว (Star Theory) ของ Richard M. Hurd อธิบายว่า การขยายตัวของเมืองนั้นเกิดมาจากบริเวณศูนย์กลางของเมืองที่เป็นที่รวมของเส้นทางคมนาคมสายหลักของเมือง อิทธิพลของเส้นทางคมนาคมจะมีผลทำให้เมืองขยายตัวออกไปตามเส้นทางรถยนต์ รถใต้ดิน และรถไฟ ประชาชนส่วนใหญ่จะนิยมอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นบริเวณใกล้เคียงกับเส้นทางคมนาคมดังกล่าวในระยะที่สามารถเดินไปถึงได้สะดวก ต่อมาภายในเมืองได้มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมดีขึ้น ประชาชนภายในเมืองนิยมใช้รถยนต์กันมากขึ้น พื้นที่ว่างที่อยู่ระหว่างเส้นทางคมนาคมก็จะมีประชาชนเข้าไปอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่นมากขึ้น พื้นที่ว่างดังกล่าวก็เชื่อมต่อกันเป็นพื้นที่เดียวกัน (ภาพที่ 2.1)

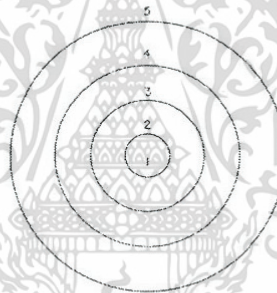
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีรูปดาว (Star Theory)

ที่มา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2549)

2.1.2 ทฤษฎีวงแหวน (Concentric Zone Theory) ของ Ernest W. Burgess อธิบายว่าการขยายตัวของเมืองจะมีลักษณะเป็นรูปแบบวงแหวน เป็นรัศมีวงกลมต่อเนื่องจากเขตศูนย์กลาง และแบ่งพื้นที่ของเมืองออกเป็น 5 เขต ดังนี้ (ภาพที่ 2.2)

ภาพที่ 2.2 ทฤษฎีวงแหวน (Concentric Zone Theory)

ที่มา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2549)

เขตที่ 1 เป็นเขตศูนย์กลางธุรกิจ (The Central Business District: C.B.D.) ประกอบด้วยร้านค้า ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ โรงแรม ธนาคาร และสำนักงานทางเศรษฐกิจ การปกครองกฎหมาย เป็นต้น เป็นเขตที่มีคนหนาแน่นเวลากลางวันเพื่อทำธุรกิจและงานตามหน่วยงานต่าง ๆ มีคนจำนวนน้อยที่ตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างถาวร เพราะส่วนใหญ่จะเดินทางไปพักอาศัยอยู่ที่เขตรอบนอก

เขตที่ 2 เป็นเขตศูนย์กลางการขนส่ง (The Zone in Transition) หรือบางครั้งอาจเรียกว่าเป็นเขตขายส่งและอุตสาหกรรมเบา รวมทั้งเป็นย่านโรงงานอุตสาหกรรมเก่า ๆ เป็นเขตที่มีปัญหาสังคมจำนวนมาก เช่น มีอัตราของการก่ออาชญากรรมสูง เป็นบริเวณของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำที่อพยพมาจากชนบท พักอาศัยอยู่ในบ้านราคาถูกและทรุดโทรมใกล้ ๆ โรงงานอุตสาหกรรม เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปทำงาน แต่เมื่อคนกลุ่มนี้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ก็จะย้ายออกไปอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในที่แห่งใหม่ กรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินในเขตนี้จะเป็นของชนชั้นสูงที่ดำเนินกิจการในลักษณะของการให้ผู้อื่นเช่า ผู้พักอาศัยในเขตนี้มีจำนวนน้อยที่มีที่ดินเป็นของตนเอง

เขตที่ 3 เป็นเขตที่อยู่อาศัยของกรรมกรและผู้ใช้แรงงาน (The zone of Workingmen's Homes) ที่ย้ายออกมาจากเขตศูนย์กลางการขนส่ง สภาพที่อยู่อาศัยของคนในเขตนี้จะมีสภาพดีกว่าคนที่อาศัยอยู่ในเขตศูนย์กลางการขนส่ง บ้านเรือนจะปลูกอยู่ในระยะห่างกันไม่ชิดติดกันเหมือนกับสลัม และเมื่อครอบครัวใดมีฐานะดีขึ้นก็จะย้ายออกไปอยู่ในเขตชนชั้นกลางต่อไป

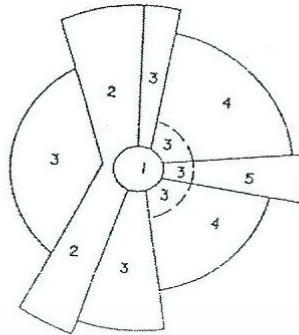
เขตที่ 4 เป็นเขตชนชั้นกลาง (The Middle Class Zone) มีที่พักอาศัยประเภทห้องชุด โรงแรม บ้านเดี่ยวสำหรับครอบครัวเดี่ยว ผู้อาศัยอยู่ในเขตนี้ส่วนใหญ่เป็นชนชั้นกลาง เจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ พ่อค้า และรวมถึงชนชั้นผู้บริหารระดับกลาง

เขตที่ 5 เป็นเขตที่พักอาศัยชานเมือง (The Commuters' Zone) มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกในการเดินทางเข้าไปทำงานหรือประกอบธุรกิจในเมือง เขตนี้จะมีทั้งชนชั้นกลางค่อนข้างสูง และชนชั้นสูง ที่เดินทางด้วยรถประจำทางและรถส่วนตัวเข้าไปทำงานเมืองและกลับออกมาพักอาศัยในเขตนี้

2.1.3 ทฤษฎีเสี้ยววงกลม (Sector Theory) ของ Homer Hoyt อธิบายว่า รูปแบบของการขยายตัวของเมืองจะเหมือนกับเสี้ยววงกลมหรือรูปขนมพาย (Pie-Shaped) และในแต่ละเมืองจะพบว่าการขยายตัวของเมืองออกไปยังพื้นที่ด้านนอกจะเป็นรูปเสี้ยววงกลมหนึ่งเสี้ยววงกลมหรือมากกว่าหนึ่งเสี้ยววงกลม และการขยายตัวของเมืองจะมีลักษณะดังนี้ (ภาพที่ 2.3)

- 1) การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามเส้นทางคมนาคมขนส่ง ที่เชื่อมไปยังศูนย์กลางทางการค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณอื่น ๆ
- 2) การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามพื้นที่สูงและแม่น้ำ ถ้าคลองในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม
- 3) การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามที่อยู่อาศัยของชุมชนชั้นสูงของสังคมห้องพักอาศัยราคาสูงมักจะเกิดขึ้นบริเวณย่านธุรกิจใกล้ ๆ กับเขตที่อยู่อาศัยเก่า
- 4) เขตที่อยู่อาศัยค่าเช่าราคาสูง จะตั้งอยู่ติดกับเขตที่อยู่อาศัยค่าเช่าราคาปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.3 ทฤษฎีเสี้ยววงกลม (Sector Theory)

ที่มา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2549)

2.1.4 ทฤษฎีหลายจุดศูนย์กลาง (Multiple-Nuclei Theory) ของ Chauncy D. Harris and Edward L. Ullman อธิบายว่า การขยายตัวของเมืองเกิดมาจากหลายจุดศูนย์กลาง ไม่ได้เกิดมาจากศูนย์กลางที่ใดที่หนึ่งเพียงแห่งเดียว เพราะในยุคปัจจุบันเมืองอุตสาหกรรม มีการพัฒนาศูนย์กลางด้านธุรกิจ ศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรม และศูนย์กลางด้านที่อยู่อาศัยเกิดขึ้นจากหลายแห่ง แฮร์ริสและอัลล์แมนได้เสนอแนวความคิดการขยายตัวของเมืองว่าเกิดจากหลายจุดศูนย์กลาง มี 4 ประการดังนี้ (ภาพที่ 2. 4)

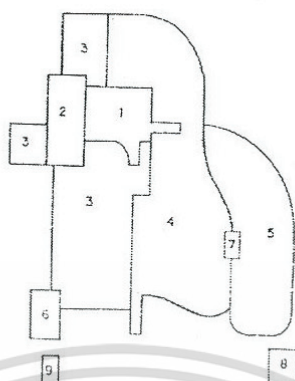
1) ธุรกิจแต่ละประเภท มีความต้องการใช้ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน ธุรกิจที่ต้องการใช้ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกเหมือนกัน จะมารวมตัวอยู่บริเวณที่มีทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ใช้เหมือนกัน เช่น เขตค้าปลีกจะตั้งอยู่ในทำเลที่ลูกค้าสามารถเดินทางเข้ามาซื้อสินค้าได้ง่ายและสะดวกจากทุกทิศทางของเมือง เขตเมืองท่าจะตั้งอยู่บริเวณริมฝั่งแม่น้ำหรือทะเล เขตอุตสาหกรรมหนักเป็นเขตที่ต้องการพื้นที่ขนาดใหญ่ที่ติดกับเส้นทางคมนาคมขนส่ง เช่น แม่น้ำทะเล ถนน หรือใกล้กับเส้นทางรถไฟเพื่อสะดวกในการขนส่ง เป็นต้น

2) ธุรกิจที่เหมือนกันมักจะมีการรวมตัวอยู่บริเวณเดียวกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงการค้าจากการเปรียบเทียบและเลือกซื้อสินค้าของลูกค้า เช่น ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์จะไปรวมกลุ่มเป็นย่านขายรถยนต์ ทำให้ผู้ซื้อสามารถเปรียบเทียบคุณสมบัติและราคากับผู้ค้ารายอื่น ๆ ได้ง่าย

3) การใช้ที่ดินของธุรกิจที่แตกต่างกันทำให้เกิดความขัดแย้งต่อกันและไม่สามารถอยู่ร่วมกันได้ เช่น พื้นที่สำหรับอยู่อาศัยไม่สามารถอยู่ในบริเวณเดียวกับเขตอุตสาหกรรม เพราะพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยต้องการความสงบ มีการขนส่งที่ดี และไม่มีปัญหามลภาวะ แต่เขตอุตสาหกรรมเป็นเขตที่มีเสียงดัง มีการขนส่งและใช้ยานพาหนะทั้งวัน และมีปัญหามลภาวะ

4) บริเวณที่มีราคาที่ดินสูงมากเป็นอุปสรรคทำให้ธุรกิจบางประเภทไม่สามารถเข้าไปทำธุรกิจได้ เพราะต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นค่าที่ดินในราคาแพงทำให้ไม่คุ้มกับการลงทุนและผลกำไรที่ได้รับ นักลงทุนจึงต้องหาทำเลที่ตั้งแหล่งใหม่ที่เหมาะสมกับธุรกิจของที่จะดำเนินการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.4 ทฤษฎีหลายจุดศูนย์กลาง (Multiple-Nuclei Theory)
ที่มา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา (2549)

ดังนั้นความเป็นเมือง เป็นกระบวนการที่ประชากรมาอยู่รวมกันมากขึ้น ทั้งด้านจำนวน และความหนาแน่น ณ บริเวณใดบริเวณหนึ่ง อันเป็นผลทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตแบบเมือง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง

ความหมายของการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลงเป็นปรากฏการณ์ปกติของสังคมทั้งหลาย บางสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว บางสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้า ๆ จนคนในสังคมอาจไม่รู้ตัวว่า มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมบางอย่าง อาจไม่มีความสำคัญจนถึงกับทำให้สังคมนั้นมีรูปแบบหรือโครงสร้างเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพียงเป็นการผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนในวงจรภายใต้ระบบเดิม ไม่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงระบบของสังคม แต่การเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยเหล่านั้นหากเกิดสะสมมากขึ้น อาจเป็นเหตุนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหรือทำให้ระบบเดิมเปลี่ยนแปลงได้

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) ได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลง สรุปได้ว่าการเปลี่ยนแปลง คือ การที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้แปรสภาพจากที่เคยเป็นอยู่มาเป็นสภาพใหม่ โดยมีองค์ประกอบของเวลาเป็นเครื่องกำหนด การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องกล่าวถึงระยะเวลาหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปอีกระยะเวลาหนึ่ง เวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะกำหนดว่าจะจะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปในเรื่องใดก็ตามที่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ สามารถจัดระดับของการเปลี่ยนแปลงออกเป็นสองระดับ คือ การเปลี่ยนแปลงระดับจุลภาค (Micro Level) เป็นการเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล ระดับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มชนหรือระดับท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงแบบนี้จะเกิดขึ้นอยู่เสมอ อาจแตกต่างกันไปตามกลุ่ม ตามเวลาและการเปลี่ยนแปลงระดับมหภาค (Macro Level) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการสะสมของการเปลี่ยนแปลงระดับจุลภาค เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สลับซับซ้อน เช่น เปลี่ยนจากเกษตรกรรมไปสู่อุตสาหกรรม

2.3 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

2.3.1 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจเป็นระบบพื้นฐานทางสังคมที่สำคัญระบบหนึ่ง เนื่องจากมนุษย์ต้องการบำบัดความต้องการในด้านความหิวและการกระหายอันเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ต้องแสวงหาสิ่งของที่จะอำนวยความสะดวกแก่การดำรงชีวิต และหาอาหารเพื่อการบริโภค ความต้องการนี้ได้มีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงกับได้สร้างแบบแผนพฤติกรรมดังกล่าวมาเป็น กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ เพื่อให้ผลผลิตที่ได้มานั้น ได้ให้ประโยชน์อย่างยุติธรรมแก่สมาชิกในสังคมมากที่สุด ดังนั้นหน้าที่ของระบบเศรษฐกิจ ได้แก่ การผลิต การแจกจ่าย การบริโภค และการแลกเปลี่ยน

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ จึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของเศรษฐกิจที่ทำให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ ซึ่งได้แก่ระบบการผลิต การแจกจ่าย การบริโภค การแลกเปลี่ยน และหมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพและวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจด้วย ในอดีตระบบเศรษฐกิจระดับชุมชนหมู่บ้าน เป็นระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม ทั้งในด้านการผลิต การแลกเปลี่ยน การบริโภค และการแลกเปลี่ยนก็เพื่อใช้อุปโภคและบริโภคภายในครัวเรือนเท่านั้น ต่อมามีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นระบบเศรษฐกิจสมัยใหม่แบบทุนนิยมผสมในลักษณะของเศรษฐกิจแบบเงินสมดมากขึ้น กิจกรรมต่าง ๆ ทางเศรษฐกิจไม่ว่าจะเป็นในด้านการถือครองที่ดิน รายได้ หนี้สิน อาชีพต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนแรงงานมีความสำคัญในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2536)

2.3.2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม สนิท สมัครการ (2525) ให้ความหมายไว้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ เมื่อมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับคนอื่น และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social Relation) ที่มีอยู่ในแต่ละสังคม เมื่อความสัมพันธ์ทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปก็อาจทำให้โครงสร้างของสังคมเปลี่ยนตามไปด้วยในที่สุด ผ่องพันธ์ มณีรัตน์ (2521) ได้ขยายความ เพิ่มเติมไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมหรือสถาบันสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงขนาดของชุมชน ส่วนประกอบของส่วนใดส่วนหนึ่งของสังคมหรือรูปแบบ การจัดระเบียบสังคม ตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงแบบนี้ ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเปลี่ยนแปลงขนาดของครอบครัว การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจที่เป็นอยู่แต่เดิม เมื่อเกิดสภาพเป็นสังคมเมืองขึ้น และเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในสังคม คือการเปลี่ยนแปลงวิธีที่มนุษย์ปฏิบัติต่อผู้อื่น

ส่วนความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

สนิท สมัครการ (2525) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบแผนของการดำเนินชีวิตของประชากรในแต่ละหมู่เหล่า อันได้แก่ การเปลี่ยนในธรรมเนียมประเพณี กฎหมาย ความเชื่อ ค่านิยม เป็นต้น

ผ่องพันธ์ มณีรัตน์ (2521) ได้ให้ความหมายและอธิบายไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาวบ้าน (Folkways) หรือจารีต (Mores) กฎหมาย ศาสนา สิ่งประดิษฐ์ และวัตถุอื่นๆ ในวิถีชีวิตของประชาชน

จากนิยามที่ยกมาข้างต้น จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การเปลี่ยนแปลงทางสังคมบางอย่างอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเพิ่มของประชากรอย่างรวดเร็วอาจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม การย้ายถิ่นอาจนำไปสู่การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเหล่านี้เป็นต้น ในทำนองเดียวกันการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางอย่างจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ เช่น การแพร่ขยายของสื่อมวลชนโดยเฉพาะวิทยุโทรทัศน์ อาจทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวระหว่างพ่อมากับลูกใกล้ชิดกันน้อยลงเพราะวิทยุโทรทัศน์ แย่งเวลาของเด็ก ๆ ไปนั่นเอง เหล่านี้ เป็นต้น

ส่วนใหญ่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจะเริ่มต้นมาจากจุดไหนนั้น สามารถจำแนกตามแหล่งที่มาของการเปลี่ยนแปลง คือ การเปลี่ยนแปลงมาจากภายในหรือภายนอกของหน่วยสังคมนั้น ๆ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535)

1) การเปลี่ยนแปลงจากภายใน เช่น จากการผลิตคิดค้นวิธีการผลิตใหม่ ๆ ขึ้นในสังคมนั้น จากการต่อสู้ขัดแย้งระหว่างกลุ่มในสังคมนั้น เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงจากภายนอก เช่น การรับเอาเทคโนโลยีจากภายนอก การแพร่กระจายทางวัฒนธรรม เป็นต้น

2.4 ประเภทของการเปลี่ยนแปลง

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) ได้จำแนกธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 3 แบบ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.1 การเปลี่ยนแปลงแบบวิวัฒนาการ (Evolution) เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ผลของการเปลี่ยนแปลงไม่ส่งผลต่อความรู้สึกหรือวิถีชีวิตของคนมากนัก ส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติ หรือไม่ได้ตั้งใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

2.4.2 การเปลี่ยนแปลงแบบพัฒนา (Development) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า โดยมีการกำหนดเป้าหมายของการเปลี่ยนแปลง กำหนดปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ที่ดีกว่าเดิม ผลของการเปลี่ยนแปลง น่าจะเป็นที่ยอมรับของสังคม หากได้วางแผนตามความต้องการของกลุ่มชนนั้น

2.4.3 การเปลี่ยนแปลงแบบปฏิวัติ (Revolution) เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลันจากระบบหนึ่งไปสู่ระบบหนึ่ง โดยยกเลิกระบบเก่าอย่างสิ้นเชิงแล้วมีการจัดระบบใหม่และดำเนินการอย่างรวดเร็ว อาจมีการบังคับโดยใช้กำลัง การเปลี่ยนแปลงแบบนี้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและจิตใจของประชาชน

กล่าวโดยสรุปแล้วการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามธรรมชาติ คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ค่อยเป็นค่อยไปตามกาลเวลาและอีกอย่างหนึ่ง คือ การเปลี่ยนแปลงที่มนุษย์เป็นผู้ควบคุมการกระทำนั้น ๆ อาจจะเป็นไปอย่างรวดเร็วหรือช้าก็ได้

2.5 ลักษณะของการเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัยนั้นต้องใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกัน กระบวนการในการเปลี่ยนแปลงก็แตกต่างกันไปแต่เมื่อมาถึงยุคสมัยหนึ่งที่มีการติดต่อสื่อสารกันระหว่างสังคมทำได้สะดวกขึ้น การเปลี่ยนแปลงจึงเกิดขึ้นบ่อยและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ Moore ได้กล่าวถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ (ผ่องพันธ์ มณีรัตน์, 2521)

- 1) การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในสังคมหนึ่งหรือในวัฒนธรรมหนึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ
- 2) การเปลี่ยนแปลงนั้นมีได้เป็นไปชั่วคราวหรือเป็นการเปลี่ยนแปลงแต่เฉพาะเรื่อง แต่การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นในลักษณะของลูกโซ่ คือมีผลต่อเนื่องกันไป
- 3) การเปลี่ยนแปลงอาจเกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ และมีความสำคัญต่อสังคมและวัฒนธรรมนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงและผลที่เกิดขึ้นย่อมมีความสัมพันธ์กัน คือก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านอื่น ๆ ติดตามมาอีก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 4) การเปลี่ยนแปลงสมัยปัจจุบัน เป็นผลมาจากการวางแผนการเอาไว้หรือเป็นผลที่เกิดจากการคิดประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ มากกว่าในสมัยก่อน
- 5) ความรู้ในทางเทคนิคและนโยบายต่าง ๆ ในสังคมแผ่ขยายออกไปอย่างรวดเร็วและมีมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันการเลิกใช้กระบวนการบางอย่างก็เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว
- 6) การเปลี่ยนแปลงมีผลกระทบต่อกระเทือนถึงประสบการณ์ของปัจเจกบุคคลและการทำงานของสังคมอย่างกว้าง ขวาง คนทุกคนย่อมประสบกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

โดยสรุปการเปลี่ยนแปลง คือการปรากฏการณ์ปกติของสังคมที่แปรสภาพจากที่เคยเป็นอยู่มาเป็นสภาพใหม่ โดยมีระยะเวลามาเป็นเครื่องกำหนดการเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบทางเศรษฐกิจและสังคมว่า ทั้งสองระบบมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจย่อมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และวัฒนธรรมด้วย ดังนั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจจึงต้องทำควบคู่กันไปกับการพัฒนาสังคมและวัฒนธรรม

2.6 ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

ลือชา ธรรมวินัยสถิต (2539) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมพบว่าน่าจะมีปัจจัยที่สำคัญ ดังนี้

2.6.1 ปัจจัยทางประชากร (Demographic Factor) สังคมที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมากมาย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างเช่นการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในชนบททำให้ที่ดินในการทำมาหากินไม่เพียงพอ นอกจากนี้ความเป็นอยู่ก็เปลี่ยนแปลงไปจากการที่เคยประกอบอาชีพ ทำงานที่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ มาเป็นการทำงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะอย่างและเทคโนโลยี คนไม่มีความรู้ความสามารถก็จะกลายเป็นคนว่างงาน ระบบความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนแปลงไปจากแบบเป็นกันเองมาเป็นการแข่งขันเพื่อการอยู่รอด

2.6.2 ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ปรากฏการณ์ธรรมชาติบางอย่างที่เกิดขึ้น เช่น ความแห้งแล้ง น้ำท่วม หรือภัยธรรมชาติอื่น ๆ อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของมนุษย์ได้ เช่น การอพยพย้ายถิ่น เปลี่ยนอาชีพ หรือมีการคิดค้น วิธีการใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การสร้างระบบชลประทานเพื่อแก้ปัญหาความแห้งแล้ง หรือน้ำท่วม เป็นต้น

2.6.3 ปัจจัยจากการค้นพบและการประดิษฐ์สิ่งใหม่ (Discovery and Invention) โดยเหตุที่มนุษย์มีสมองอันทรงคุณภาพ จึงแสวงหาสิ่งตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในระดับสูง การประดิษฐ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งใหม่ ๆ นั้นเมื่อเกิดขึ้นในกลุ่มชนใดแล้วย่อมเป็นเหตุทำให้เกิดการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม การประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ นี้ ทำให้กระทบกระเทือนถึงแบบแผนความเป็นอยู่และวิถีชีวิตมนุษย์เสมอ คนรุ่นใหม่ในสังคมยอมรับเทคนิคการประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ เข้าไว้ในแบบแผนการดำเนินชีวิตประจำวัน

2.6.4 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะเป็ยบของสังคมที่บังคับ ควบคุม ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับกระบวนการผลิตหรือที่เรียกว่าความสัมพันธ์ทางการผลิต (Production Relations) ซึ่งหมายรวมถึงแต่การผลิตไปถึงการแบ่งปัน ผลผลิต การแลกเปลี่ยนและการบริโภคผลผลิตด้วยสิ่งสำคัญที่เป็นพื้นฐานในความสัมพันธ์ทางการผลิต ได้แก่ การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต หรือการมีกรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิต เช่น ที่ดิน เป็นต้น หากมีการเปลี่ยนแปลงในระบบกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตย่อมจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบอื่น ๆ ไปด้วย

2.6.5 ปัจจัยการเผยแพร่วัฒนธรรม คือ การยืมและยอมรับลักษณะ (Traits) และแบบแผน (Pattern) ของวัฒนธรรมของสังคมอื่น การเผยแพร่ทางวัฒนธรรมกระทำได้ 2 วิธีด้วยกัน คือ

1) การเผยแพร่โดยตรง เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางการคมนาคมขนส่ง ทำให้โลกแคบเข้าผู้คนสามารถไปมาหาสู่และติดต่อกันได้สะดวกขึ้น เช่น การย้ายถิ่น การติดต่อทางการค้าและคณะ สอนศาสนา เป็นต้น ทำให้การเผยแพร่วัฒนธรรมเร็วขึ้น

2) การเผยแพร่โดยทางอ้อม เนื่องจากอิทธิพลของสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น ทำให้สามารถเผยแพร่วัฒนธรรมกันได้โดยมิได้ติดต่อกันทางบุคคลหรือกลุ่มบุคคล การเผยแพร่ทางวัฒนธรรมย่อมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเดิมมีวิถีชีวิตแบบหนึ่ง เปลี่ยนไปสู่วิถีชีวิตอีกแบบหนึ่ง หลังจากที่ได้ออมรับวัฒนธรรมอื่น ๆ เข้าไปใช้แล้ว ความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคมนั้น ๆ ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

2.6.6 ปัจจัยทางความคิด ความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ของคนในสังคม เป็นปัจจัยสำคัญที่ ผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ เช่น ความเชื่อของคริสต์ศาสนานิกายโปเตสแตนท์เป็นปัจจัย ที่นำไปสู่การพัฒนาาระบบทุนนิยมในสังคมตะวันตก เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7 ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

เป็นธรรมชาติของสังคมมนุษย์เมื่อ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมย่อมส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้น ๆ ทั้งสิ้น ผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นได้มีอิทธิพลต่อโครงสร้างของระบบต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม อาจเป็นผลกระทบในทางบวก คือไปในทิศทางของการพัฒนาหรือเป็นไปในทางลบคือก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ดังนี้

2.7.1 ผลกระทบทางเศรษฐกิจ บทบาทการพัฒนาและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีตนั้นมีพื้นฐาน เนื่องมาจากการดำเนินงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่าง ๆ การดำเนินงานของรัฐบาลได้เน้นไปในการการลงทุน เพื่อบูรณะและเสริมสร้างทุนขั้นพื้นฐานของประเทศ โดยเฉพาะทางด้านการสร้างเขื่อน ถนน และไฟฟ้า การเน้นหนักทางด้านนี้มาจากรากฐานของความเชื่อที่ว่า การเพิ่มกำลังการผลิตและประสิทธิภาพในการผลิตทั้งทางด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม จำเป็นต้องอาศัยทุนขั้นพื้นฐานจะช่วยให้เกิดการประหยัดจากภายนอกของกิจกรรมอื่น ๆ และช่วยลดต้นทุนการผลิตของกิจกรรมอื่นๆ อีกด้วย

ผลที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการบริการโครงสร้างพื้นฐานและบริการพื้นฐานทางสังคมมากขึ้น ในระดับที่น่าพอใจ ทั้งในด้านปริมาณการใช้ไฟฟ้า น้ำประปา การคมนาคมขนส่ง การศึกษาและสาธารณสุขทำให้คนไทยมีรายได้ ฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น แต่กิจกรรมและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจก็ยังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทำให้ช่องว่างระหว่างรายได้และความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจมีมากขึ้น

การมุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่งคั่งในด้านรายได้ ทำให้สังคมไทยมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนในสังคมคือ การย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย การเอาัดเอาเปรียบ ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดั้งเดิมของไทยเริ่มจางหายไปพร้อมกับถูกล่มสลายนของสถาบันครอบครัวชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งมองข้ามการพัฒนาคุณภาพของความเป็นคนละเลยภูมิปัญญาและวิถีชีวิตความเป็นอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไทย

การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ในด้านการประกอบอาชีพ ที่คนส่วนใหญ่ต่างมุ่งหวังที่จะสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตนเอง เพื่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดี และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกที่ให้ความสำคัญทางด้านวัตถุ ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงเป็นลำดับ ทั้งในด้านป่าไม้ถูกทำลาย อันเนื่องมาจากการทำลายเพื่อต้องการที่ดินทำกินและการป้อนเข้าสู่ระบบการผลิต ทางอุตสาหกรรมคุณภาพของแม่น้ำลำคลองเปลี่ยนแปลงจนไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหมาะกับการใช้ประโยชน์ การขยายตัวทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดสิ่งแวดล้อมตามมา เกษตรกรนำสารเคมีมาใช้ในทางการเกษตรมากขึ้น ทำให้คุณภาพของดินเสื่อมโทรม (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541)

2.7.2 ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางเศรษฐกิจแต่ละชั้นจะมีผลกระทบต่อสังคมเป็นอย่างมาก ต่อไปนี้เป็นบางมิติซึ่งมีผลต่อสังคม

1) เวลาในการทำงาน การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากการเพาะปลูกเพื่อยังชีพ และเก็บหาทรัพยากรธรรมชาติ ไปสู่การเพาะปลูกเพื่อการค้า จะต้องเพิ่มเวลาในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เวลาจะกลายเป็นทรัพยากรที่มีค่า ดังนั้นเวลาส่วนมากจะใช้ไปกับการทำงานทำให้กิจกรรมอื่น ๆ ลดน้อยลงไป

2) วินัยในการทำงาน กิจกรรมที่เป็นการค้าจำเป็นอย่างมากที่จะต้องมีความวินัยในการทำงาน มีความแตกต่างจากกิจกรรมเพื่อการยังชีพ ในสังคมที่มีกิจกรรมเพื่อการยังชีพนั้นเมื่อได้ผลิตผลที่พอกับการดำรงชีพแล้วก็จะหยุดทำงาน ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมการพักผ่อนอย่างหนึ่งแต่เมื่อเข้าสู่กิจกรรมการผลิตแบบการค้าจะต้องทำงานตลอดอย่างต่อเนื่องมีการวางแผนงาน ตารางเวลาทำงานที่แน่นอน เริ่มตั้งแต่การปลูก การใส่ปุ๋ย การพ่นยากันแมลงการตัดแต่ง การเก็บผลผลิต ทำให้เกษตรกรจะต้องมีวินัยในการทำงานมากขึ้น

3) การเชื่อในความสามารถของตนเอง กิจกรรมเพื่อการยังชีพนั้นจะผูกพันอยู่กับอิทธิพลของธรรมชาติ กล่าวคือกิจกรรมต่าง ๆ จะปล่อยให้ธรรมชาติควบคุมสังคมจะผูกอยู่กับโชคชะตามากเกินไป ขาดการแก้ไขและการปรับปรุงปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องของธรรมชาติ แต่การทำกิจกรรมเศรษฐกิจแบบการค้าจะต้องรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง มิฉะนั้นแล้วจะไม่คุ้มกับการลงทุนที่สูง ทำให้ผู้คนเริ่มที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อหาทางออกแก่ตนเอง ดังนั้นพฤติกรรมของคนจะเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารคมนาคม และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป การรับเอาวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามาได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น โดยที่ประชาชนส่วนหนึ่งไม่สามารถพิจารณา ได้ว่าวัฒนธรรมใดควรรับเข้ามาใช้ในสังคมของตนหรือไม่ วัฒนธรรมเหล่านั้นมีความเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของตนเพียงใด หรือควรรับเข้ามาใช้อย่างไรจึงจะเกิดความพอดีกับสังคมหรือชุมชนของตน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหานานาประการขึ้นอย่างไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ เช่น วัฒนธรรมการอุปโภคบริโภค ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่นิยมใช้สิ่งของเครื่องใช้มากมายหลายอย่างเกินความจำเป็น โดยลืมไปว่าสิ่งของเครื่องใช้เหล่านั้นคนไทยไม่สามารถผลิตขึ้นมาใช้เองได้ทั้งหมด บางสิ่งบางอย่างต้องนำเข้าจาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่างประเทศ เช่น รถยนต์ โทรศัพท์ ตู้เย็น เครื่องซักผ้า คอมพิวเตอร์ รองเท้า กระเป๋า น้ำหอม เหล้าบุหรี่ย เป็นต้น จนบางครั้งมีผู้เรียกบุคคลที่มีนิสัยใช้ของอย่างฟุ่มเฟือยนั้นว่าเป็นพวก“วัตถุนิยม” หรือ “บริโภคนิยม” นอกจากนี้แล้วสังคมบางสังคมยังรับเอารูปแบบการแต่งกาย ตามสังคมตะวันตก ทั้งด้านเสื้อผ้า ทรงผมและสีผมแบบแปลกๆ ซึ่งบางครั้งรูปแบบการแต่งกายเหล่านี้ขัดต่อศีลธรรมอันดีงามและขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยด้วย นอกจากนี้แล้วบางครั้งยังนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมาด้วย เช่น ปัญหาอาชญากรรม การฉ้อคร่ำอณาจารย์ (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541)

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อระบบครอบครัวโดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวในเขตเมือง การที่สมาชิกของครอบครัวต้องออกไปทำงานนอกบ้านทั้งสามีและภรรยา ทำให้บทบาทของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป หน้าที่ในการอบรมลูก ๆ ซึ่งเคยเป็นหน้าที่สำคัญของครอบครัวกลายเป็นหน้าที่ของทางโรงเรียนและสื่อมวลชน ความสัมพันธ์และความผูกพันระหว่างพ่อแม่ลูกลดน้อยลง ผลกระทบอีกประการหนึ่งคือการแยกกันอยู่หรือการทอดทิ้ง โดยเฉพาะชาวชนบทที่ต้องไปขายแรงงานยังต่างถิ่นต้องปล่อยให้ลูกอยู่กับญาติ ทำให้มีปัญหา เด็กขาดความใกล้ชิดและไม่ได้รับความอบอุ่นจากพ่อแม่ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยขึ้น (จำนง อติวัฒน์สิทธิ์, 2532)

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะมาจากปัจจัยใด ๆ ก็ตามย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมนั้นๆ ทั้งทางบวกและทางลบในด้านเศรษฐกิจนั้นจะส่งผลกระทบต่อในด้านของอาชีพรายได้ การใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ในด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้นก็จะส่งผลในเรื่องของวินัย ความเชื่อ ทัศนคติในเรื่องต่างๆ เหล่านี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ถ้าเราศึกษาให้ลึกซึ้งกว่านั้นก็พบว่า มีอีกหลายอย่างที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.8 แนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ

สุชา จันทรเอม (2536) ได้ให้คำจำกัดความของการปรับตัวไว้ว่า การปรับตัว หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้แสดงพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมของเขา มนุษย์มีการปรับตัวทราบเท่าที่เขาดำรงชีวิตอยู่ มนุษย์ต้องแก้ปัญหาเพื่อความสำเร็จในการทำงาน เพื่อทำมาหาเลี้ยงชีพ และเพื่อสนองความต้องการทั้งกาย จิตใจและสังคม นอกจากนี้การปรับตัวทำให้เกิดมีแรงผลักดันจากภายนอกที่มากกระทบตัวบุคคล และสภาวะจิตใจของบุคคลที่ได้รับ ทำให้เกิดการกระตุ้นความต้องการให้เกิดขึ้น บุคคลจึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้การไตร่ตรองและการเลือกสรร เพื่อให้ได้มาซึ่งความปรารถนาและความต้องการที่เหมาะสมกับตนเอง

การดำรงชีวิตที่มีการแข่งขันกันแทบทุกด้านนั้น คนที่สามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสังคมจำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อความผาสุกในชีวิต โดยอาจปรับสู้กับสภาพการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นการปรับเพื่อคล้อย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การปรับตัวของกลุ่มคนและปัจเจกที่แตกต่างกันไป เช่น คนที่อยู่ชุมชนเมืองกับคนที่อยู่ในชุมชนชนบท คนร่ำรวยกับคนยากจน คนในวัยทำงานกับคนไม่ทำงาน และคนที่สุขภาพดีกับคนที่เจ็บป่วย เหล่านี้การปรับตัวจะมีความแตกต่างกัน เนื่องจากคนเรามีสถานภาพ ความคิดและพฤติกรรมที่แตกต่างกันเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะชาติใด ภาษาไหน สาขาอาชีพอะไร หรือพื้นฐานครอบครัวที่อาจถูกเลี้ยงดูมาดีเท่ากันหรือไม่ก็ตามยังต้องมีความแตกต่างในตัวบุคคลอยู่

สภาพปัจจุบันที่แม้แต่พื้นที่ทางการเกษตรได้กลายเป็นพื้นที่สำหรับการปลูกบ้านจัดสรรซึ่งได้ส่งผลให้ผู้คนในชุมชนต้องออกนอกชุมชนเพื่อประกอบอาชีพมากขึ้น แม้แต่กิจกรรมการผลิตทางการเกษตรในอดีตส่วนใหญ่ที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติบำรุงผลผลิต หรือแรงงานที่ใช้ส่วนมากใช้แรงงานคนและสัตว์เลี้ยง ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนใช้เครื่องจักรกลและสารเคมีกับผลิตผลทางการเกษตรมากขึ้น เป็นต้น ความเจริญที่ได้แผ่ขยายเข้ามาในชุมชนส่งผลให้ชุมชนมีรูปแบบการปรับตัวที่แตกต่างกันไป ทั้งในด้านวิถีชีวิต ทักษะคิด ค่านิยมและความเชื่อของบุคคลหรือชุมชน

เนื่องจากมนุษย์เรามีการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างกันและมีการปรับตัวอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้การปรับตัวของมนุษย์มีความแตกต่างกันในหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสมดุลและมั่นคงในการดำรงอยู่ ดังนั้นในการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกรก็เช่นกัน จึงหมายรวมไปถึงการปรับตัวด้านกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนรูปแบบการเกษตร การใช้แรงงานในระบบการเกษตร เงินทุนที่ใช้ทางการเกษตร เทคโนโลยีและการเลือกใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร

2.9 บริบทพื้นที่วิจัย

2.9.1 ประวัติความเป็นมาของเขตลาดกระบัง

เขตลาดกระบังเดิมเป็นอำเภอแสนแสบ อยู่ในความปกครองของจังหวัดมณฑลบุรี เมื่อประมาณ พ.ศ. 2468-2469 พลเอกสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอกรมหลวงลพบุรีราเมศวร ซึ่งดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย ได้เสด็จตรวจราชการ ทรงเห็นว่าชื่ออำเภอแสนแสบคงไม่ตรงกับความเป็นจริงนัก เพราะคลองแสนแสบเป็นคลองที่อยู่ในอำเภอมณฑลบุรี จังหวัดมณฑลบุรีในขณะนั้น จึงได้ทรงเปลี่ยนชื่ออำเภอแสนแสบเป็นอำเภอลาดกระบัง อยู่ในความปกครองของจังหวัดมณฑลบุรี ต่อมาได้มีการยุบจังหวัดมณฑลบุรีไปขึ้นกับจังหวัดพระนคร อำเภอลาดกระบังก็ขึ้นกับจังหวัดพระนครด้วย ครั้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2481 กระทรวงมหาดไทยได้ลดฐานะจากอำเภอลาดกระบังเป็นกิ่งอำเภอลาดกระบัง

หลังจากนั้น เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2500 ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้เดินทางโดยทางเรือมาประกอบพิธีทางศาสนาที่วัดพลมานีย์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่ 2 ตำบลทับยาว และได้สอบถามปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ พบว่าประชาชน ไม่ได้รับความสะดวกในการไปติดต่อราชการที่อำเภอมินบุรี

ต่อมา ได้มีการประกาศพระราชกฤษฎีกา เล่มที่ 24 ตอนที่ 23 ลงวันที่ 5 มีนาคม 2500 ให้ตั้ง กิ่งอำเภอลาดกระบัง อำเภอมินบุรี จังหวัดพระนครขึ้นเป็นอำเภอ เรียกว่า อำเภอลาดกระบัง โดยมีเหตุผลว่า กิ่งอำเภอลาดกระบัง อำเภอมินบุรี มีท้องที่กว้างขวาง อยู่ห่างจากอำเภอที่ขึ้นอยู่กับสภาพท้องที่เจริญขึ้น ประชาชนหนาแน่นกว่าเดิม เพื่อประโยชน์ในการปกครองและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนกิ่งอำเภอลาดกระบัง จึงมีฐานะเป็นอำเภออีกครั้งตั้งแต่วันที่ 6 มีนาคม 2500 เป็นต้นมา

จนเมื่อปี พ.ศ. 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ให้ยุบนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นกรุงเทพมหานคร และให้เรียกว่าคำว่า “อำเภอ” เป็น “เขต” จึงเรียกว่า เขตลาดกระบัง ตั้งแต่วันที่ 14 ธันวาคม 2515 เป็นต้นมา ที่มาของคำว่า ลาดกระบังยังไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัด เกี่ยวกับชื่อที่ใช้เรียก แต่หลังจากศึกษาและสันนิษฐานทางอักษรศาสตร์พอได้ทราบว่า แต่เดิมนั้น เขตลาดกระบังเป็นเขตที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบไปด้วยคูคลอง และสัตว์น้ำ เช่น ปู ปลา มากมาย ชาวบ้านในแถบนั้นจึงใช้เครื่องมือจับสัตว์น้ำที่ประกอบไปด้วย เผื่อแพะร่างแหรูปกรวยแหลมซึ่งมีชื่อที่เรียกว่า กระบัง ใช้สำหรับกันทางน้ำไหลบังคับให้ปลาเข้าไปติดร่างแหนั้น จึงเรียกท้องที่แห่งนั้นว่า ลาดกระบัง

อีกประการหนึ่ง จากคำบอกเล่าต่อๆ กันมาทราบว่าท้องที่แห่งนี้เดิมเป็นเชิงลาด และเป็นป่ารกทึบ มักจะมีสัตว์ป่า เช่น ช้าง เสือ ผ่านไปมาเสมอ จนทำให้พื้นที่พังทลาย ชาวบ้านจึงเรียกพื้นที่นี้ว่า ลาดพัง ต่อมาเพี้ยนไปเป็น ลาดกระบัง (สำนักงานเขตลาดกระบัง, 2550)

2.9.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตลาดกระบังเป็นชานเมืองพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับสองรองจากเขตหนองจอกจากทั้งหมด 50 เขตกรุงเทพมหานคร โดยมีพื้นที่ประมาณ 123.859 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 77,412 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะประกอบไปด้วยท้องทุ่งกว้างใหญ่และมีคูคลองมากมาย มีการแบ่งเขตปกครองออกเป็น 6 แขวง ได้แก่ลาดกระบัง คลองสองต้นนุ่น คลองสามประเวศ ลำปลาทิว ทับยาว และชุมทอง ดังแสดงในตารางที่ 2.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 การแบ่งเขตปกครองของเขตลาดกระบัง

แขวง	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนครัวเรือน	ครัวเรือนเกษตรกร
ลาดกระบัง	10.823	10,738	-
คลองสองต้นนุ่น	14.297	19,771	259
คลองสามประเวศ	17.458	6,919	201
ลำปลาทิว	25.834	7,296	100
ทับยาว	33.752	7,076	100
ชุมทอง	21.695	1,798	195
รวม	123.859	53,598	855

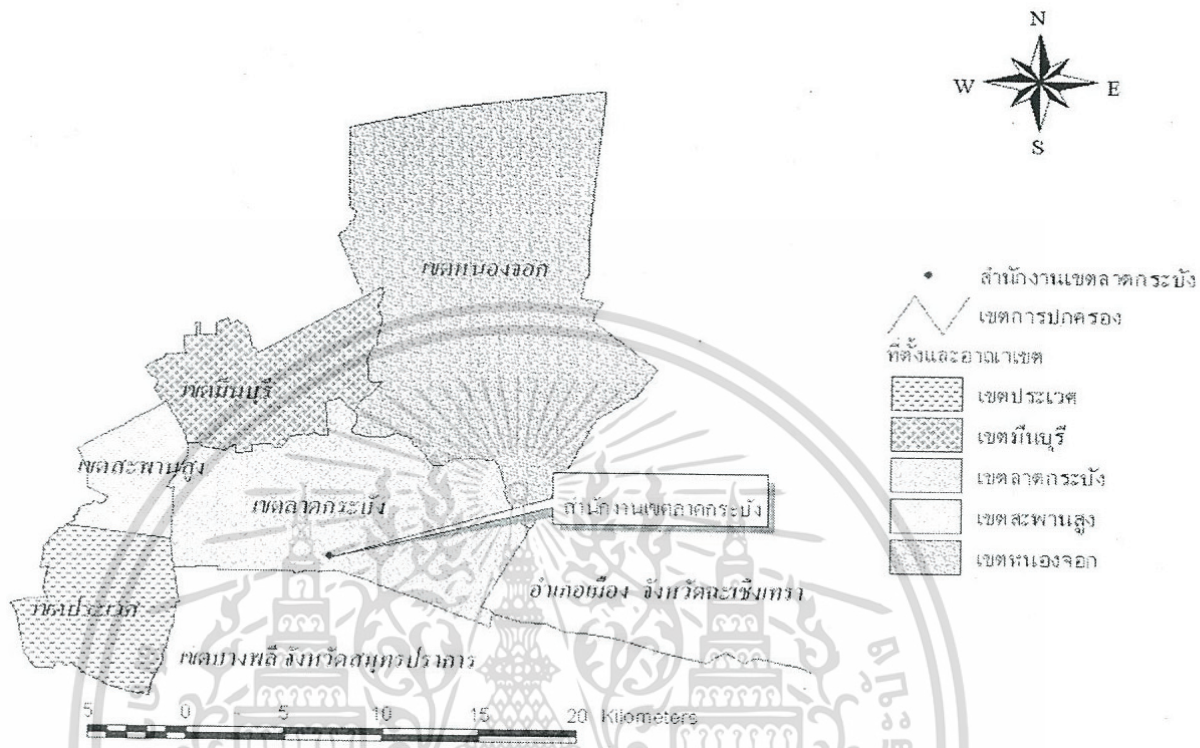
หมายเหตุ สํารวจ ณ เมษายน 2550

ที่มา: สำนักงานเขตลาดกระบัง

เขตลาดกระบังมีพื้นที่ติดต่อกับอาณาเขตต่างๆ ดังนี้ (ภาพที่ 2.5)

- ทิศเหนือ ติดกับพื้นที่เขตมีนบุรีและหนองจอก
- ทิศใต้ ติดกับพื้นที่อำเภอบางพลีและอำเภอบางบ่อจังหวัดสมุทรปราการ
- ทิศตะวันตก ติดกับพื้นที่เขตประเวศและเขตสะพานสูง
- ทิศตะวันออก ติดกับพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.5 แสดงพื้นที่ติดต่อกับเขตต่างๆ
ที่มา : สำนักงานเขตลาดกระบัง (2550)

2.9.3 ลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ

สภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไปเป็นท้องทุ่ง มีพื้นที่ประมาณ 2 ใน 3 เป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยอาศัยคูคลองในพื้นที่ซึ่งมีอยู่ทั้ง 51 คลอง และยังได้อาศัยคูคลองเหล่านั้นในการสัญจรไปมาอีกด้วย ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของพื้นที่เขตลาดกระบัง คือ เป็นเขตรับน้ำฝั่งตะวันออก เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะ จึงมักเกิดปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำ

สภาพภูมิอากาศ มีลักษณะเปลี่ยนไปตามฤดูกาล แต่ไม่แตกต่างกันมากนัก ทำให้เกษตรกรในพื้นที่สามารถทำนาได้ถึงปีละ 2 - 3 ครั้ง

2.9.4 เส้นทางคมนาคมและแหล่งน้ำ

เส้นทางหลักที่ใช้ในการคมนาคม แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.9.4.1 เส้นทางคมนาคมในเขต เดิมประชาชนส่วนใหญ่จะใช้เส้นทางน้ำเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันการคมนาคมได้พัฒนาไปมาก มีการก่อสร้างถนนสายต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางติดต่อกันได้สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้นประชาชนหันมาใช้ในการเดินทางโดยรถยนต์มากกว่าทางเรือ แต่ยังมีบางท้องที่ที่ยังใช้การเดินทางเรืออยู่ เนื่องจากยังไม่มีถนนตัดผ่าน

2.9.4.2 เส้นทางคมนาคมระหว่างเขตกับภายนอกเขต ประชาชนส่วนใหญ่จะใช้เส้นทางรถยนต์และทางรถไฟในการเดินทางเข้าสู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง ถนน ที่สำคัญมีอยู่ 8 สาย ได้แก่

1) ถนนอ่อนนุช-ลาดกระบัง ติดต่อระหว่างเขตลาดกระบังกับเขตประเวศและเขตพระโขนง

2) ถนนร่มเกล้า ติดต่อระหว่างเขตลาดกระบังกับเขตมีนบุรี

3) ถนนฉลองกรุง (ถนนลำปลาทิว) ติดต่อระหว่างเขตลาดกระบังกับเขตหนองจอก

4) ถนนเจ้าคุณทหาร ถนนเชื่อมระหว่างถนนร่มเกล้ากับถนนฉลองกรุง

5) ถนนหลวงแพ่ง เชื่อมต่อระหว่างถนนอ่อนนุช-ลาดกระบัง ตรงเข้าอำเภอเมืองจังหวัดฉะเชิงเทรา

6) ถนนกิ่งแก้ว เป็นถนนเชื่อมต่อระหว่างถนนอ่อนนุช-ลาดกระบังกับถนนบางนาตราด จังหวัดสมุทรปราการ

7) ถนนชุมทอง – ลำด้อยตั้ง

8) ถนนกรุงเทพฯ - ชลบุรี (มอเตอร์เวย์)

ทางรถไฟ มีรถไฟสายตะวันออกแล่นผ่านสถานีรถไฟลาดกระบัง สถานีรถไฟหัวตะเข้ และสถานีรถไฟหลวงแพ่ง

ทางน้ำ มีคลองหลักที่สำคัญทั้งหมด 46 คลอง อยู่ในแขวงต่างๆ ดังนี้ (ภาพที่ 2.6)

1) แขวงลาดกระบัง เช่น คลองประเวศบุรีรมย์ คลองหัวตะเข้ และคลองลาดกระบัง

2) แขวงคลองสองต้นนุ่น เช่น คลองลาดบัวขาว คลองลำอ้อตัน และคลองลำนายโส

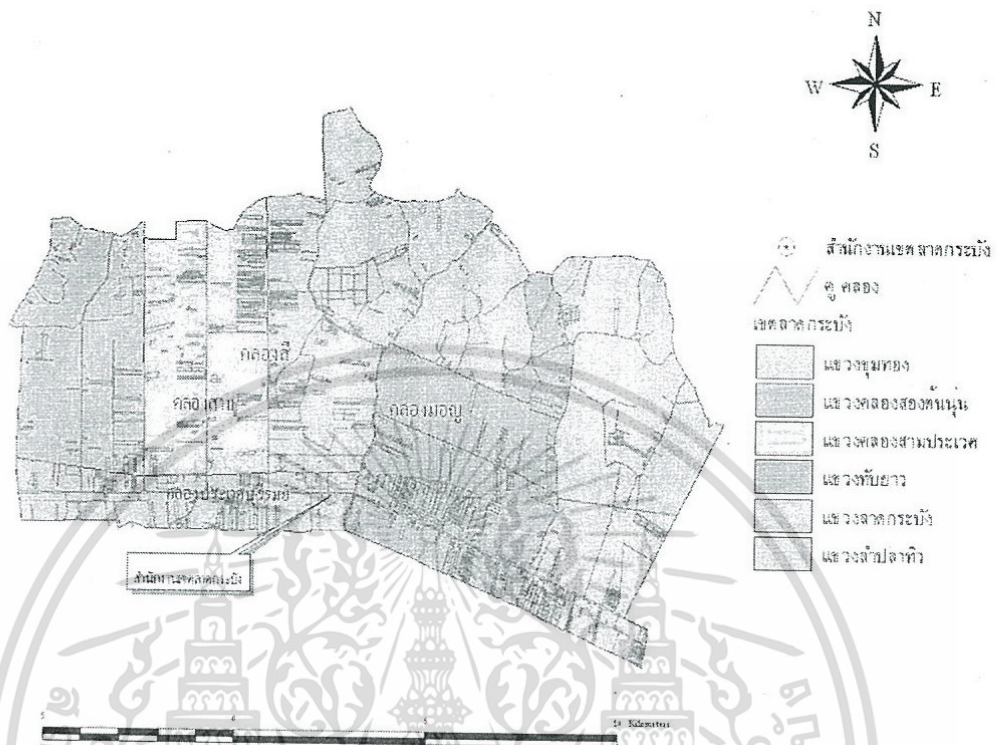
3) แขวงคลองสามประเวศ เช่น คลองสามประเวศ คลองสี่ ฯลฯ

4) แขวงลำปลาทิว เช่น คลองลำปลาทิว คลองลำพะอง คลองลำกอไผ่ และคลองบึงบัว

5) แขวงทับยาว เช่น คลองทับยาว คลองพระยาเพชร และคลองมอญ

6) แขวงชุมทอง เช่น คลองหลวงแพ่ง คลองตาสอน และคลองกาหลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.6 แสดงคลองที่สำคัญในเขตลาดกระบัง
ที่มา : สำนักงานเขตลาดกระบัง (2550)

2.9.5 ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และการศึกษา

ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่เขตลาดกระบังไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 นับถือศาสนาพุทธ และศาสนาอิสลาม ส่วนร้อยละ 20 นับถือศาสนาคริสต์และอื่นๆ

ในส่วนของวัฒนธรรมประเพณีในเขตลาดกระบัง ยังมีประชากรที่สืบเชื้อสายจากรามัญ หรือมอญอยู่ส่วนหนึ่งซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในแขวงลำปลาทิว โดยมีวัด 2 วัด คือวัดทิพพาวาส และวัดสุทธาโภชน์ เป็นศูนย์รวมของพี่น้องเชื้อสายมอญในเรื่องเกี่ยวกับการประกอบพิธีการทางศาสนา

เขตลาดกระบังเป็นเขตหนึ่งของกรุงเทพมหานครที่มีสถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่จำนวนมาก ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา รวม 31 แห่ง

2.9.6 อาชีพ

แต่เดิมนั้น ประชาชนลาดกระบังประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก ส่วนในปัจจุบันมีหลากหลายอาชีพ โดยเฉพาะการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมมีนิคมอุตสาหกรรมขนาด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใหญ่เกิดขึ้น มีโรงงานอุตสาหกรรมกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ ทำให้อาชีพส่วนใหญ่ของประชาชน คือ อาชีพรับจ้าง รองลงมา ได้แก่ ค้าขาย เกษตรกร และอื่นๆ เช่น ข้าราชการ ธุรกิจส่วนตัว

2.9.7 รูปแบบการตั้งถิ่นฐาน

ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตลาดกระบัง ส่วนหนึ่งเป็นคนลาดกระบังแต่กำเนิด ส่วนหนึ่งอพยพมาจากชุมชนใกล้เคียงทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดสมุทรปราการ

การตั้งถิ่นฐาน ชุมชนลาดกระบังดั้งเดิมมักตั้งบ้านเรือนอยู่บริเวณริมคลอง ชุมชนที่อพยพมาจากถิ่นอื่น เช่น คนไทยเชื้อสายจีน มักตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มก้อนริมคลองสายสำคัญ มีอาชีพค้าขาย เจ้าของโรงสี และโรงไม้ เป็นต้น

2.9.8 สมรรถนะดินในเขตลาดกระบัง

ลักษณะของดินในเขตลาดกระบังส่วนใหญ่ เป็นดินเหนียวปนทราย โดยดิน มีสองชุดดิน คือ ชุดดินบางกอก และชุดดินสมุทรปราการ มีรายละเอียดดังนี้

ดินชุดบางกอก ดินบนลึกประมาณ 25-30 ซม. มีลักษณะเป็นเนื้อดินเหนียว หรือ ดินเหนียวปนซิลต์ มีพื้นที่เป็นสีเทาเข้ม หรือ สีน้ำตาลเข้มปนเทา มีจุดประกายสีน้ำตาลแก่ หรือ สีแดง ปนเหลืองเป็นกรดเล็กน้อยถึงปานกลาง มีค่าของความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 4.5-6.1 และตั้งแต่ 30 ซม. ลงไป เป็นดินเหนียว หรือ ดินเหนียวปนซิลต์ สีพื้น เป็นสีน้ำตาลอ่อน ปนสีเขียวมะกอก มีจุดประกายสีน้ำตาลปนเหลือง หรือ สีน้ำตาลอ่อนปนเขียวมะกอก ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดเป็นด่างอ่อนมีค่าของความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 7.0-7.5 ดินล่างตอนล่างในระดับความลึก 1-1.5 เมตร จะพบดินเลนสีน้ำเงินที่มีปริมาณกำมะถันต่ำ มีเปลือกหอยปะปนตลอด จะพบรอยไกลในดินล่าง ปฏิกิริยาดินเป็นด่างเล็กน้อย ถึงเป็นด่างปานกลางประมาณ 8.0

ดินชุดบางกอก เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง เป็นดินอีกชนิดที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว หากมีน้ำเพียงพอ จะสามารถทำนาได้เป็นครั้งที่ 2 ในฤดูแล้งได้ หรือ สามารถปลูกข้าวโพด ถั่วต่างๆ แดงโม สำหรับพืชไร่จะมีปัญหาเกี่ยวกับการระบายน้ำ เนื่องจากเป็นดินเหนียว การระบายน้ำเลว และระดับน้ำใต้ดินสูง เป็นอันตรายแก่รากพืช ดินชุดนี้ บางแห่งเกิดในที่ค่อนข้างสูงมักจะขาดน้ำ หากจะปลูกผลไม้ต้องทำการยกร่อง

ดินชุดสมุทรปราการ ดินบนลึก 20 ซม. มีลักษณะเป็นดินเหนียว หรือ ดินเหนียวปนซิลต์ มีพื้นที่เป็นสีเทาเข้ม หรือ มีสีน้ำตาลปนเทา หรือ สีเทาปนเขียวมะกอก มีจุดประกายสีน้ำตาลหรือ สีน้ำตาลแก่ ปฏิกิริยาของดินเป็นกรดเล็กน้อย มีค่าของความเป็นกรดเป็นด่างประมาณ 6.1-6.5 ส่วนดินล่าง ลึกตั้งแต่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

20 ซม. ลงไปเป็นดินเหนียว หรือ ดินเหนียวปนซิลต์ สีพื้นเป็นสีเทา ถึงสีเทาปนมะกอกมีจุดประสีน้ำตาล แก่ และสีน้ำตาลปนเขียวมะกอก ปฏิกริยาเป็นกลาง ถึงเป็นด่างปานกลาง มีค่าของความเป็นกรดตั้งแต่ ประมาณ 7.0-8.5

ดินชุดสมุทรปราการ เป็นดินเค็มและอาจถูกน้ำทะเลท่วมถึงในช่วงที่น้ำทะเลขึ้นสูง บางพื้นที่ดินเค็มจัดจนไม่สามารถใช้ปลูกพืชได้ นอกจากใช้เลี้ยงปลา เลี้ยงกุ้งหรือทำนาเกลือ ข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์ ต้องจัดการป้องกันน้ำทะเลท่วม โดยการสร้างเขื่อนหรือทำนบกั้นและปรับปรุงคุณสมบัติของดินทั้งทางกายภาพและทางเคมี โดยการใส่ปุ๋ยอินทรีย์ พวงปุยคอก ปุยหมัก และปุ๋ยพืชสด เพื่อให้ดินร่วนซุยและดูดซับธาตุอาหารไว้ในดินได้ดี ควบคู่กับการใส่ปุ๋ยเคมี เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดิน ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น

2.9.9 สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินและการจำแนกลักษณะการใช้ที่ดินทางการเกษตรของเขตลาดกระบังพบว่า มีพื้นที่นามากที่สุด รองลงมาได้แก่ พื้นที่ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น หญ้า ตามลำดับ มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ คือ ข้าว ซึ่งเป็นพืชที่เหมาะสมกับสภาพดินที่เป็นดินเหนียวปนทรายละเอียด โดยมีการปลูกข้าวกันในทุกแขวงของเขตลาดกระบัง (ยกเว้นแขวงลาดกระบัง) ไม้ผลจะมีการทำการเพาะปลูกบ้าง ในบางพื้นที่ ส่วนหญ้าและพืชผักก็มีการทำการเพาะปลูกอย่างกระจัดกระจาย

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้ ถาวร คำภีระ (2546) ได้ศึกษาถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และกระบวนการปรับตัวของชุมชนบ้านแก่งไฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และออกภาคสนามในชุมชนเป็นระยะๆ เพื่อสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์โดยวิธีการเปรียบเทียบข้อมูล (Content Comparison) ผลการวิจัยพบว่า สภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านแก่งไฮได้เปลี่ยนแปลงจากการเกษตรเพื่อยังชีพเป็นการเกษตรเพื่อขาย ชาวบ้านจึงมีการเปลี่ยนแปลงประเภทของพืชที่นำมาปลูกเพื่อสนองความต้องการของตลาดและมีการนำเอาเทคโนโลยีทางการเกษตรเข้ามาใช้ในกระบวนการผลิต ทำให้มีการลงทุนที่สูง ส่งผลไปสู่รายจ่ายและภาวะหนี้สินที่ตามมา แต่ชาวบ้านก็มีรายได้ดีทางด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนลดลง การจ้างแรงงานเข้ามาทดแทนการช่วยเหลือกันทางด้านแรงงาน การพึ่งพาอาศัยกันลดน้อยลง การศึกษาได้รับความสนใจมากขึ้นและมีการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รับเอาวัฒนธรรมแบบสังคมเมืองเข้ามาในหมู่บ้าน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของหมู่บ้าน คือ ปัจจัยด้านสาธารณูปโภค ปัจจัยด้านการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม ปัจจัยด้านสื่อสารมวลชน ปัจจัยด้านภาครัฐและเอกชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยภายนอกชุมชน ส่วนปัจจัยภายในคือ ปัจจัยด้านนิเวศวิทยาและปัจจัยด้านบุคลิกภาพของปัจเจกชน ในด้านผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงนั้นมีทั้งทางบวกและทางลบ ผลกระทบทางด้านบวก คือทำให้เกิดอาชีพใหม่ มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีภาวะการดี ออม ลดปัญหาการว่างงาน เกิดการรวมกลุ่มกันทำงาน เห็นความสำคัญด้านการศึกษา และวัฒนธรรมในการทำงานแบบใหม่ที่ทำให้ชาวบ้านมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ส่วนด้านลบก็คือ มีรายจ่ายเพิ่มขึ้น ทั้งรายจ่ายประจำและรายจ่ายในการลงทุน ภาวะหนี้สินที่เพิ่มขึ้น เวลาสำหรับครอบครัวลดลง ประเพณีบางอย่างถูกลดบทบาทลงและเกิดค่านิยมในการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยส่วนในด้านการปรับตัว พบว่า ด้านเศรษฐกิจนั้นปัจจัยจากภายนอกโดยเฉพาะนโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชเศรษฐกิจทำให้การผลิตของชาวบ้านได้เปลี่ยนจากการเกษตรเพื่อยังชีพไปเป็น การเกษตรเพื่อขาย ชาวบ้านจึงมีการปรับตัวในเรื่องของการเลือกประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการปรับตัวในเรื่องการใช้เทคโนโลยีในการผลิต ด้านสังคมในเรื่องของเวลาที่มีเวลาให้กับครอบครัวน้อยลงชาวบ้านจึงปรับตัว โดยหากิจกรรมมาทำร่วมกันภายในครอบครัว การปรับตัวด้านสาธารณสุขและการศึกษา

สมบุรณ์ มีบุญ (2543) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนชานเมือง ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา พบว่า ชุมชนชานเมืองมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตในหลายด้าน คือด้านสังคมได้แก่ ระดับความสัมพันธ์ของคนในชุมชน ทั้งระดับครอบครัว เครือญาติ และระดับชุมชนเปลี่ยนไป ระดับครอบครัว เครือญาติ มีการร่วมกิจกรรมทางอาชีพ กิจกรรมทางประเพณี พิธีกรรมลดลง ระดับชุมชน สมาชิกในชุมชนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนลดลง ส่งผลต่อระดับความสัมพันธ์ของชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ ลดลง ทางด้านเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องระบบการผลิต ระบบการตลาด และการบริโภค ในเรื่องระบบการผลิต จากการผลิตทางการเกษตรแบบดั้งเดิมที่ไม่มีการใช้เทคโนโลยีการผลิต สู่การผลิตที่มีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการยกระดับคุณภาพมาตรฐานและบรรจุภัณฑ์ที่สนองต่อตลาดมากขึ้น การตลาด จากตลาดในระดับชุมชนที่มีขนาดเล็กเปลี่ยนไปสู่ตลาดนอกชุมชนที่มีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น การบริโภคเปลี่ยนจากการบริโภคเพื่อการยังชีพสู่การบริโภคตามกระแสบริโภคนิยม ทางด้านการเมือง เกิดการเปลี่ยนแปลงเรื่องอำนาจและการช่วงชิงผลประโยชน์ของชาวบ้าน เดิมผู้ที่มีอำนาจได้แก่ กลุ่มผู้อาวุโส คนที่มีฐานะร่ำรวย ผู้นำตลาด ต่อมาผู้มีอำนาจเป็นผู้ที่เป็นทางการและคนมีฐานะ ทางด้านการศึกษา มีการเปลี่ยนรูปแบบ ช่องทาง เนื้อหาสาระทางการศึกษา จากรูปแบบธรรมดา วิสัยสู่การเรียนในระบบโรงเรียนและการเรียนนอกระบบโรงเรียนมากขึ้น ช่องทางการศึกษาจากการเรียนที่วัด โรงเรียนประจำหมู่บ้าน สู่การเรียนจากสถานศึกษาที่หลากหลายของชุมชน สื่อต่าง ๆ สถานที่ทำงานมากขึ้น เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับอาชีพจากการเรียนเฉพาะทางในการประกอบอาชีพทางการเกษตรสู่การ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เรียนรู้ เนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับอาชีพที่หลากหลาย ข่าวสารที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม การเมืองมากขึ้น ส่วนเงื่อนไขในระดับภาคที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับชุมชน ได้แก่ นโยบาย และการพัฒนาเศรษฐกิจของเขตเมือง นโยบายรัฐ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง โครงสร้างของชุมชน ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ การพัฒนาทางเศรษฐกิจของเขตเมืองส่งผลทำให้เกิดการขยายพื้นที่อยู่อาศัย และพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรมนอกเขตผังเมือง ทำให้ชาวบ้านในชุมชนชานเมืองขายที่ดินทำกินจำนวนมาก เกิดการดึงดูดทรัพยากรบุคคลในรูปแรงงาน ลูกจ้างและการบริการจากชุมชนมากขึ้น

ธนพรรณ สุนทร (2538) ได้ศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ - สังคม ของการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรม สู่ภาคอุตสาหกรรม ของอำเภอคลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าในช่วงสิบปีที่ผ่านมาหัวหน้าครัวเรือนเกือบครึ่งหนึ่ง เป็นคนต่างถิ่นที่ย้ายมาจากจังหวัดในภาคต่างๆ ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่จังหวัดใกล้เคียงจังหวัดปทุมธานี หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ไม่คิดจะย้ายถิ่นอีก โดยให้เหตุผลว่ามีหลักฐานมั่นคง มีรายได้และอาชีพที่ดีแล้วแล้ว สภาพเศรษฐกิจทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกี่ยวเนื่องกับโรงงานอุตสาหกรรม ในด้านความเจริญของท้องถิ่นที่เกิดขึ้น มีปัจจัยสำคัญเป็นผลมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรม หัวหน้าครัวเรือนกว่าร้อยละ 50 มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งทำให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพมากขึ้น สำหรับการออมการมีหนี้สิน มีการเปลี่ยนแปลงน้อยมาก วัตถุประสงค์ของการกู้เปลี่ยนจากกู้เพื่อประกอบอาชีพ มาเป็นเพื่อการศึกษาบุตรหลานเป็นหลัก รองไปเป็นการกู้เพื่อที่อยู่อาศัย และซื้อรถยนต์ สำหรับการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินพบว่า ปัจจุบันจำนวนถือครองที่ดินมีสัดส่วนมากกว่า 10 ปีก่อน แต่ขนาดที่ดินลดลงและส่วนใหญ่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย สภาพสังคม พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในสภาพทางกายภาพของสังคมปัจจุบัน เนื่องจากท้องถิ่นมีความเจริญ เป็นแหล่งแรงงาน รายได้ มีสถานศึกษาของบุตรหลาน และการคมนาคมสะดวก แต่ขณะเดียวกันก็มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาชุมชนแออัด และปัญหาสังคมอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการมีโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

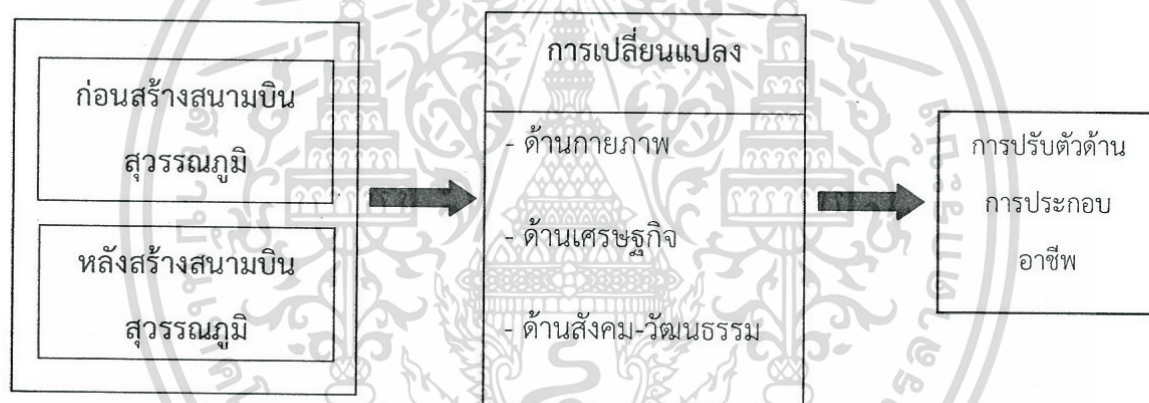
นอกจากนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน เช่น สายัณห์ มั่นมะโน (2533) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2533 และ พ.ศ.2530 พบว่า ประเภทของการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองบางบัวทองระหว่างปี พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2530 จำแนกได้ 8 ประเภท คือ 1) พื้นที่อยู่อาศัย 2) พื้นที่พาณิชยกรรม 3) พื้นที่อุตสาหกรรมและคลังเก็บสินค้า 4) พื้นที่เพื่อศาสนสถาน 5) สถานที่ราชการและสาธารณูปโภค 6) พื้นที่เพื่อการศึกษา 7) พื้นที่เพื่อเกษตรกรรม 8) พื้นที่ว่างเปล่าและสระน้ำ ปรากฏว่าการใช้ที่ดินทั้ง 8 ประเภทมีการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยในช่วงปี พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2530 ที่สังเกตเห็นได้ชัดก็คือ ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ส่วนที่ลดลงคือพื้นที่ทางการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิริภัทร์ ขาวมีชื่อ (2546) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและแนวคิดของชุมชนเพื่อการพัฒนาแขวงหนอกจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร พบว่า การใช้ที่ดินที่ผ่านมาในช่วง พ.ศ. 2529 และ พ.ศ. 2545 แขวงหนองจอกมีการพัฒนาความเจริญไปสู่ความเป็นเมืองเพิ่มขึ้น และชุมชนมีแนวคิดในการเปลี่ยนแปลงเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งยังคิดว่าตนเองเป็นชุมชนชนบทอยู่ ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งคิดว่าตนเองเป็นชุมชนเมืองแล้ว

2.11 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้ (ภาพที่ 2.1)

ภาพที่ 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Framework)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิจัยผสมวิธี (Mixed Methodology) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ในการศึกษาภาคสนาม (Field Work) ผู้วิจัยได้นำการประเมินผลชนบทอย่างเร่งด่วน (RRA: Rapid Rural Appraisal) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยศึกษาบริบทชุมชนอย่างเป็นระบบทั้งในด้านนิเวศเกษตร เศรษฐกิจและสังคม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ (Phenomena) การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของสังคมเกษตรในพื้นที่เขตลาดกระบัง ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ได้แก่ผู้นำชุมชน ผู้สูงอายุ และคณะกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนแขวงละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

3.1.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรในเขตลาดกระบังที่ได้มีการจดทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานเกษตรเขตลาดกระบัง ในปี 2549 จำนวนทั้งสิ้น 855 คน ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 273 คน โดยได้จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e^2)}$$

เมื่อ

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคาดเคลื่อนของการสุ่ม (0.05)

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{855}{1 + 855(0.05^2)} \\ &= 272.5 \end{aligned}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 273 คน ผู้วิจัยได้นำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของแต่ละแขวง (ตารางที่ 3.1) และเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เนื่องจากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรมีลักษณะใกล้เคียงกัน

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามแขวง

แขวง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ขุมทอง	259	83
ทับยาว	201	64
คลองสามประเวศ	100	32
คลองสองต้นนุ่น	100	32
ลำปลาทิว	195	62
รวม	855	273

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง การปรับตัวและผลกระทบทางนิเวศเกษตร เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรมในพื้นที่ โดยเปรียบเทียบกับอดีตก่อนสร้างสุวรรณภูมิกับปัจจุบัน

3.2.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ใช้สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร โดยกำหนดแนวคำถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกที่กำลังศึกษา รายรับ และรายจ่าย

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

ส่วนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงด้านสังคมวัฒนธรรม ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดและปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับ ภูมิลำเนา การย้ายถิ่น เปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ ลักษณะคำถามให้เลือกตอบ แบบปลายปิดและปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับการเพิ่มหรือลดค่าใช้จ่าย ความคิดในการเปลี่ยนแปลงอาชีพ รายได้ รายจ่าย เงินออม หนี้สิน และผลกระทบจากการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ในส่วนคำถามเกี่ยวกับการเพิ่มหรือลดค่าใช้จ่าย มีมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert 's Scale) (ไสว อำทอง, 2546) โดยการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	5	เพิ่มขึ้นมาก
คะแนน	4	เพิ่มขึ้นเล็กน้อย
คะแนน	3	เหมือนเดิม
คะแนน	2	ลดลงเล็กน้อย
คะแนน	1	เพิ่มขึ้นมาก

จากนั้นจึงนำมากำหนดเกณฑ์การเพิ่มหรือลดเป็น 5 ระดับ โดยนำความกว้างของอันตรภาคชั้น = (จำนวนคะแนนสูงสุด-จำนวนคะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น และกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.21 – 5.00	ถือว่าเพิ่มขึ้นมาก
ค่าเฉลี่ย	3.41 – 4.20	ถือว่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย
ค่าเฉลี่ย	2.61 – 3.40	ถือว่าเหมือนเดิม
ค่าเฉลี่ย	1.81 – 2.60	ถือว่าลดลงเล็กน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.80	ถือว่าเพิ่มขึ้นมาก

ส่วนที่ 5 ทศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert 's Scale) โดยการให้คะแนนแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
คะแนน	4	ค่อนข้างเห็นด้วย
คะแนน	3	เฉยๆ
คะแนน	2	ไม่ค่อยเห็นด้วย
คะแนน	1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากนั้นจึงนำมากำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ เป็น 5 ระดับ โดยความกว้างของอันตรภาคชั้น = (จำนวนคะแนนสูงสุด-จำนวนคะแนนต่ำสุด) / จำนวนชั้น ได้ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20	ค่อนข้างเห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40	เฉยๆ
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60	ไม่ค่อยเห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 การตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

1) การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหาและสามารถตอบวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้

2. ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับเกษตรกรเขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ราย แล้วนำมาตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach (Cronbach alpha coefficient) โดยตอนที่ 4 และตอนที่ 5 มาหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.809 และ 0.948 ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่มีระดับความเชื่อมั่นสูง สามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยที่ให้ความเชื่อถือได้

3.3.2 การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละครั้งแล้ว ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลที่ได้ว่ามีความถูกต้องและสมบูรณ์หรือไม่ โดยใช้วิธีการดังนี้ (สุภางค์ จันทวานิช, 2543)

1. การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulation) เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยการนำข้อมูลที่ได้มาทั้งแหล่งเวลา สถานที่และบุคคล มาวิเคราะห์ว่าถ้าต่างเวลา ต่างสถานที่ และต่างบุคคลที่ให้ข้อมูล ข้อมูลจะแตกต่างกันหรือไม่

2. การตรวจสอบข้อมูลกับเจ้าของข้อมูล โดยให้ผู้ตอบข้อมูลเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลว่าถูกต้องหรือไม่ โดยมีเงื่อนไขว่าเป็นผู้ตอบที่ผู้วิจัยรู้จักภูมิหลังในความเป็นกลางมาก่อนแล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อเป็นการส่วนตัวและแนะนำตัวเองกับตัวแทนชุมชนที่เป็นกรรมการศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำแขวง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการลงไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยนัดแนะวันเวลาที่ลงพื้นที่ไว้ล่วงหน้า เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลอาจจะไม่มีเวลามากนัก การเข้าไปเก็บข้อมูลจะไปในเวลาเช้า สาย บ่าย เย็น ทั้งนี้จะได้เห็นปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันไป ในการรวบรวมข้อมูลทุกครั้ง ผู้วิจัยจะจดบันทึกไว้ ทั้งการสัมภาษณ์ การสังเกต และมีการบันทึกภาพไว้เพื่อให้ข้อมูลนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

3.4.2 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยจะใช้ในการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ที่ได้จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่างจำนวน 273 คน ตามแนวคำถามที่ได้กำหนดไว้แล้ว ซึ่งได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวลและวิเคราะห์ ด้วยโปรแกรมประยุกต์สำเร็จรูปทางสถิติ โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และค่า Chi-square

3.5.2 ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง โดยวิธีการเปรียบเทียบข้อมูล (Content Comparison) ตามวิธีของ สุธางค์ จันทวานิช (2542) ดังนี้

1. วิเคราะห์จำแนกรายละเอียดของเหตุการณ์ หรือประเด็นที่ศึกษาว่ามีตัวแปรย่อยหรือส่วนประกอบอะไรบ้าง
 2. จัดหมวดหมู่ของตัวแปรหรือส่วนประกอบเหล่านั้น
 3. ศึกษาถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรหรือส่วนประกอบเหล่านั้น
 4. สรุปเพื่อแสดงสาระสำคัญที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา
- เมื่อได้ข้อสรุปของข้อมูลแล้วจึงนำเสนอในลักษณะของการบรรยายหรือพรรณนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตชานเมือง กรุงเทพมหานคร ภูมิภาค เขตลาดกระบัง ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาดังนี้

4.1 ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

จากการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 273 คน ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการอธิบาย โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

- 4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกร
- 4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพและชีวภาพ
- 4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม
- 4.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ
- 4.1.5 ทิศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกร

1) เพศ

หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.2 และ 23.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ชาย	208	76.2
หญิง	65	23.8
รวม	273	100.0

2) อายุ

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกร มีอายุ 50 ปีขึ้นไป มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.0 รองลงมา มีอายุ 41-50 ปี, 30-40 ปี และต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.0, 8.8 และ 2.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	6	2.2
30 - 40 ปี	24	8.8
41 - 50 ปี	90	33.0
50 ปีขึ้นไป	153	56.0
รวม	273	100.0

3) ระดับการศึกษา

หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.8 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษา, ระดับอาชีวศึกษาและไม่ได้เรียนหนังสือมีจำนวนเท่ากัน, ระดับปริญญาตรีและระดับอนุปริญญาตรีมีจำนวนเท่ากัน และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.0, 1.8, 1.1 และ 0.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	5	1.8
ประถมศึกษา	237	86.8
มัธยมศึกษา	19	7.0
อาชีวศึกษา	5	1.8
อนุปริญญาตรี	3	1.1
ปริญญาตรี	3	1.1
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.4
รวม	273	100.0

4) จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ลักษณะครอบครัวเกษตรกร ส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวขนาดกลาง มีสมาชิกในครอบครัวรวมทั้งหัวหน้าครัวเรือน 4 - 6 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาเป็นครอบครัวขนาดใหญ่ มีสมาชิกในครอบครัว 7 คนขึ้นไป และครอบครัวเดี่ยว มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่เกิน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 และ 13.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.4)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
1 - 3 คน	38	13.9
4 - 6 คน	169	61.9
7 คนขึ้นไป	64	23.4
รวม	273	100.0

5) สมาชิกในครอบครัวที่กำลังศึกษา

ครอบครัวเกษตรกรมีสมาชิกในครอบครัวที่ไม่ได้อยู่ในวัยกำลังศึกษามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมา กำลังศึกษาระดับประถมศึกษา, ระดับมัธยมศึกษา, ระดับอาชีวศึกษา และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.8, 21.2, 8.1 และ 1.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามสมาชิกที่กำลังศึกษา

สมาชิกที่กำลังศึกษา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มี	105	38.5
ประถมศึกษา	84	30.8
มัธยมศึกษา	58	21.2
อาชีวศึกษา	22	8.1
ปริญญาตรี	4	1.5
รวม	273	100.0

6) รายได้ต่อเดือนของครอบครัว

ครัวเรือนเกษตรกรมีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.3 รองลงมา มีรายได้ 15,000 บาทขึ้นไป, 10,001 - 15,000 บาท และ ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 35.5, 14.3 และ 5.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามรายได้ต่อเดือนของครอบครัว

รายได้/ เดือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	16	5.9
5,000 – 10,000 บาท	121	44.3
10,001 – 15,000 บาท	39	14.3
15,000 บาทขึ้นไป	97	35.5
รวม	273	100.0

7) รายจ่ายต่อเดือนของครอบครัว

เกษตรกรมีรายจ่ายต่อเดือนของครอบครัวอยู่ในช่วงระหว่าง 5,000 – 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมามีรายจ่าย 15,000 ขึ้นไป, 10,001 – 15,000 บาทและต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 24.2 และ 14.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามรายจ่ายต่อเดือนของครอบครัว

รายได้/ เดือน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	39	14.3
5,000 – 10,000 บาท	129	47.3
10,001 – 15,000 บาท	39	14.3
15,000 บาทขึ้นไป	66	24.2
รวม	273	100.0

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพและชีวภาพ

1) ลักษณะที่ดินอยู่อาศัย

ก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ เกษตรกรประมาณเกินครึ่งมีที่ดินสำหรับสร้างที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาเป็นของผู้อื่น, พ่อแม่ และเป็นของญาติ คิดเป็นร้อยละ 24.5, 19.0 และ 2.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

หลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินสำหรับสร้างที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 60.8 รองลงมาเป็นของผู้อื่น, พ่อแม่ และเป็นของญาติ คิดเป็นร้อยละ 24.5, 11.0 และ 3.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการทดสอบหาค่า Chi-square พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ มีที่ดินสำหรับสร้างที่อยู่อาศัยไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามที่ดินที่สร้างที่อยู่อาศัย

ที่ดินที่สร้างที่อยู่อาศัย	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ตนเอง	147	53.8	166	60.8
พ่อแม่	52	19.0	30	11.0
ญาติ	7	2.6	10	3.7
ผู้อื่น	67	24.5	67	24.5
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 7.585, df. = 3, Sig = 0.055

2) ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตร

ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นการเช่าผู้อื่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาเป็นของตนเอง, พ่อแม่ และเป็นของญาติ คิดเป็นร้อยละ 39.9, 8.1 และ 4.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ ลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นการเช่าผู้อื่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.4 รองลงมาเป็นของตนเอง, เป็นของญาติ และเป็นของพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 37.7, 7.3 และ 6.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.9)

จากการทดสอบหาค่า Chi-square พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณการถือครองที่ดินทางการเกษตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามลักษณะการถือครองที่ดินทำการเกษตร

การถือครองที่ดิน	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ตนเอง	109	39.9	103	37.7
พ่อแม่	22	8.1	18	6.6
ญาติ	13	4.8	20	7.3
เช่าผู้อื่น	129	47.3	132	48.4
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 2.089, df. = 3 , Sig = 0.552

3) รูปแบบการถือครองที่ดินทำการเกษตร

ก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ รูปแบบการถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นรูปแบบการเช่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมา ไม่ได้เช่า และเป็นของตนเองและเช่า คิดเป็นร้อยละ 37.4 และ 4.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.10)

หลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ รูปแบบการถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นรูปแบบการเช่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมา ไม่ได้เช่า และเป็นของตนเองและเช่า คิดเป็นร้อยละ 33.3 และ 4.0 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.10)

จากการทดสอบหาค่า Chi-square พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ รูปแบบการถือครองที่ดินไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามรูปแบบการถือครองที่ดินทำการเกษตร

รูปแบบการถือครองที่ดิน	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เช่า	160	58.6	171	62.6
ไม่ได้เช่า	102	37.4	91	33.3
ที่ตนเองและเช่า	11	4.0	11	4.0
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 0.993, df. = 2 , Sig = 0.609

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง

ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมาไม่มีที่ดินต่ำกว่า 10 ไร่, 11 - 20 ไร่, 21 - 30 ไร่, 41- 50 ไร่, 31 - 40 ไร่, 61 - 70 ไร่ และ 51 - 60 ไร่ เท่ากับมีที่ดิน 71 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 22.3, 10.6, 6.2 , 4.8, 2.6, 2.2 และ 0.4 ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 9.7 ไร่ มากที่สุด 130 ไร่ และน้อยที่สุดไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเลย (ตารางที่ 4.11)

หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 50.5 รองลงมาไม่มีที่ดินต่ำกว่า 10 ไร่, 11- 20 ไร่, 21- 30 ไร่, 41- 50 ไร่, 31- 40 ไร่, 61- 70 ไร่, 51- 60 ไร่ เท่ากับ เข้าที่ดิน 71 ไร่ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.4, 10.3, 6.2, 4.4, 2.2, 1.8 และ 0.4 ตามลำดับ โดยเกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 9.6 ไร่ มากที่สุด 130 ไร่ และน้อยที่สุดคือไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเลย (ตารางที่ 4.11)

จากการทดสอบความแตกต่างโดย t-test พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.11 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของตนเอง

ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร ของตนเอง	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง		t	df.	Sig. (2-tailed)
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ			
ไม่มี	139	50.9	138	50.5	0.920	272	0.358
ต่ำกว่า 10 ไร่	61	22.3	64	23.4			
11 - 20 ไร่	28	10.3	29	10.6			
21 - 30 ไร่	17	6.2	17	6.2			
31 - 40 ไร่	7	2.6	6	2.2			
41 - 50 ไร่	13	4.8	12	4.4			
51 - 60 ไร่	1	0.4	1	0.4			
61 - 70 ไร่	6	2.2	5	1.8			
71 ไร่ขึ้นไป	1	0.4	1	0.4			
รวม	273	100.0	273	100.0			
	$\bar{X} = 9.7$ ไร่		$\bar{X} = 9.6$ ไร่				
	Max = 130 , Min = 0		Max = 130 , Min = 0				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) ขนาดพื้นที่เช่าทำการเกษตร

ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรไม่ได้เช่าที่ดินทำการเกษตรมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.1 รองลงมาเช่าที่ดิน 11- 20 ไร่, 21- 30 ไร่, 41- 50 ไร่, 31- 40 ไร่, ต่ำกว่า 10 ไร่, 61- 70 ไร่, 71- 80 ไร่, 51- 60, 91 -100 ไร่ เท่ากับ 101 ไร่ขึ้นไป และ 81- 90 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 13.6, 12.5, 9.2, 8.8, 5.5, 2.2, 1.8, 1.5, 1.1 และ 0.7 ตามลำดับ โดยเกษตรกรเช่าที่ดินเฉลี่ย 21.55 ไร่ มีการเช่าที่ดินมากที่สุด 182 ไร่ (ตารางที่ 4.12)

หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรไม่ได้เช่าที่ดินทำการเกษตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาเช่าที่ดิน 11- 20 ไร่, 21- 30 ไร่, 31- 40 ไร่, 41- 50 ไร่, ต่ำกว่า 10 ไร่, 51 - 60 ไร่, 61- 70 ไร่ เท่ากับ 71- 80 ไร่, 101 ไร่ขึ้นไป, 91- 100 ไร่ และ 81- 90 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 15.0 , 13.2, 11.0, 9.2, 7.3 , 2.6, 1.8, 1.1, 0.7 และ 0.4 ตามลำดับ โดยเกษตรกรเช่าที่ดินเฉลี่ย 21.55 ไร่ มีการเช่าที่ดินมากที่สุด 182 ไร่ (ตารางที่ 4.12)

จากการทดสอบความแตกต่างโดย t-test พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่เช่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.12 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามขนาดพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นที่เช่า

ขนาดพื้นที่ที่เช่า	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง		t	df.	Sig. (2-tailed)
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ			
ไม่ได้เช่า	115	42.1	98	35.9	1.168	272	0.244
ต่ำกว่า 10 ไร่	15	5.5	20	7.3			
11 - 20 ไร่	37	13.6	41	15.0			
21 - 30 ไร่	34	12.5	36	13.2			
31 - 40 ไร่	24	8.8	30	11.0			
41 - 50 ไร่	25	9.2	25	9.2			
51 - 60 ไร่	4	1.5	7	2.6			
61 - 70 ไร่	6	2.2	5	1.8			
71 - 80 ไร่	5	1.8	5	1.8			
81 - 90 ไร่	2	0.7	1	0.4			
91 - 100 ไร่	3	1.1	2	0.7			
101 ไร่ ขึ้นไป	3	1.1	3	1.1			
รวม	273	100.0	273	100.0			
	$\bar{X} = 20.66$		$\bar{X} = 21.55$				
	Max = 182 , Min = 0		Max = 182 , Min = 0				

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) พืชหลักที่ปลูก

ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเป็นพืชหลัก คิดเป็นร้อยละ 77.3 รองลงมาเป็นพืชอื่นๆ เช่น หนุ้า, ไม้ผล, ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชผัก คิดเป็นร้อยละ 11.0, 5.5, 3.3 และ 2.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกข้าวเป็นพืชหลัก คิดเป็นร้อยละ 72.5 รองลงมาเป็นพืชอื่นๆ เช่น หนุ้า, ไม้ผล, ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชผัก คิดเป็นร้อยละ 12.1, 9.2, 3.3 และ 2.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.13)

จากการทดสอบหาค่า Chi-square พบว่าครอบครัวเกษตรกรก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ การปลูกพืชหลักของเกษตรกรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามพืชหลักที่ปลูก

พืชหลักที่ปลูก	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ข้าว	221	77.3	198	72.5
ไม้ผล	15	5.5	25	9.2
ผัก	8	2.9	8	2.9
ไม้ดอกไม้ประดับ	9	3.3	9	3.3
อื่นๆ (เช่นปลูกหนุ้า)	30	11.0	33	12.1
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 3.727, df. = 4, Sig = 0.444

7) พืชชนิดอื่นๆ

ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกมากกว่าปลูกพืชชนิดอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 69.2 และ 30.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.14)

หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกมากกว่าปลูกพืชชนิดอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 63.7 และ 36.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.14)

จากการทดสอบหาค่า Chi-square พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ การปลูกพืชชนิดอื่นๆ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามพืชชนิดอื่นๆ ที่ปลูก

พืชชนิดอื่นที่ปลูก	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปลูก	84	30.8	99	36.3
ไม่ปลูก	189	69.2	174	63.7
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 1.849, df. = 1 , Sig = 0.174

8) จำนวนครั้งที่ปีที่เพาะปลูกพืชหลัก (ข้าว)

ก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกพืชหลัก (ข้าว) ปีละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 65.2 รองลงมาเพาะปลูก 1 ครั้ง, เพาะปลูกทั้งปี และปลูกปีละ 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 23.1, 6.6 และ 5.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.15)

หลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเพาะปลูกพืชหลัก (ข้าว) ปีละ 2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 70.7 รองลงมาเพาะปลูกปีละ 3 ครั้ง, เพาะปลูก 1 ครั้ง และเพาะปลูกทั้งปี คิดเป็นร้อยละ 12.5, 11.0 และ 5.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.15)

จากการทดสอบหาค่า Chi-square พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ จำนวนครั้งที่ปีที่เพาะปลูกพืชหลัก (ข้าว) ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิมีการเพาะปลูกข้าวเป็นปีละ 2 - 3 ครั้ง เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

ตารางที่ 4.15 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามจำนวนครั้งที่ปีที่เพาะปลูกพืชหลัก (ข้าว)

จำนวนครั้งที่ เพาะปลูก/ปี	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ปลูกทั้งปี	18	6.6	16	5.9
1 ครั้ง	63	23.1	30	11.0
2 ครั้ง	178	65.2	193	70.7
3 ครั้ง	14	5.1	34	12.5
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 20.767, df. = 3 , Sig = 0.000

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9) ที่ดินทำกินเพียงพอจนเจือจาง

ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเพียงพอต่อการจูนเจือจางมากกว่าที่ดินทำกินไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 79.5 และ 20.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.16)

หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเพียงพอต่อการจูนเจือจางมากกว่าที่ดินทำกินไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 81.3 และ 18.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.16)

จากการทดสอบค่า Chi-square พบว่ากลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ มีที่ดินทำกินเพียงพอไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.16 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามที่ดินทำกินเพียงพอจนเจือจาง

ที่ดินทำกินเพียงพอจนเจือจาง	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพียงพอ	217	79.5	222	81.3
ไม่เพียงพอ	56	20.5	51	18.7
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 0.291, df. = 1 , Sig = 0.590

10) การเลี้ยงสัตว์

ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรเลี้ยงสุกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาเลี้ยงเป็ด, เกษตรกรไม่ได้เลี้ยงสัตว์ และเลี้ยงปลา คิดเป็นร้อยละ 34.8, 8.4 และ 7.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.17)

หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ เกษตรกรเลี้ยงสุกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5 รองลงมาเลี้ยงเป็ด, เกษตรกรไม่ได้เลี้ยงสัตว์ และเลี้ยงปลา คิดเป็นร้อยละ 35.5, 7.7 และ 7.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.17)

จากการทดสอบค่า Chi-square พบว่าครัวเรือนเกษตรกรก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ มีการเลี้ยงสัตว์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.17 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามชนิดสัตว์ที่เลี้ยง

ชนิดสัตว์ที่เลี้ยง	ก่อนสร้าง		หลังสร้าง	
	จำนวน (ราย)	ร้อยละ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ได้เลี้ยง	23	8.4	21	7.7
สุกร	135	49.5	135	49.5
เป็ด	95	34.8	97	35.5
เลี้ยงปลา	20	7.3	20	7.3
รวม	273	100.0	273	100.0

Chi-square = 0.112, df. = 3 , Sig = 0.990

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม

1) ภูมิสำเนา

เกษตรกรส่วนใหญ่ มีภูมิสำเนาในเขตลาดกระบังมาแต่เดิม มากกว่าย้ายมาจากที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 90.1 และ 9.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.18)

กรณีที่เกษตรกรที่ย้ายมาจากที่อื่น พบว่าย้ายเข้ามาอยู่ในเขตลาดกระบัง 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.7 รองลงมา 16 -20 ปี, 6 - 10 ปี, 11 - 15 ปี และต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.6, 1.8, 1.1 และ 0.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.18)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรทำนา เป็นคนที่มีภูมิสำเนาในพื้นที่ หรือถ้าย้ายมาจากพื้นที่อื่นก็ย้ายเข้ามามากกว่า 20 ปี การทำนาก็จะสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

ตารางที่ 4.18 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรแยกตามภูมิสำเนา

ภูมิสำเนา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
อยู่มาแต่เดิม	246	90.1
ย้ายมาจากที่อื่น		
ต่ำกว่า 5 ปี	2	0.7
6 - 10 ปี	5	1.8
11 - 15 ปี	3	1.1
16 - 20 ปี	7	2.6
21 ปีขึ้นไป	10	3.7
รวม	273	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) เหตุผลที่ย้ายเข้ามา (ย้ายมาจากที่อื่น)

เหตุผลที่เกษตรกรย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตลาดกระบัง เนื่องจากย้ายตามครอบครัวหรือแต่งงาน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมาเป็นเหตุผลอื่นๆ (เช่น ย้ายมาอาศัยอยู่กับญาติ) และย้ายมาเพื่อประกอบอาชีพใหม่ คิดเป็นร้อยละ 3.3 และ 2.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรจำแนกตามเหตุผลที่ย้ายเข้ามา (ย้ายมาจากที่อื่น)

เหตุผลที่ย้ายเข้ามา	จำนวน (ราย) (N=27)	ร้อยละ
ย้ายมาเพื่อประกอบอาชีพใหม่	6	22.2
ย้ายตามครอบครัว/แต่งงาน	12	44.4
อื่น ๆ (ย้ายมาอาศัยอยู่กับญาติ, ประกอบอาชีพใหม่)	9	33.3
รวม	27	100.0

3) สมาชิกในครอบครัวที่ไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น

สมาชิกในครอบครัวเกษตรกร ส่วนใหญ่ไม่มีใครไปย้ายไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 68.1 ส่วนที่มีการย้ายไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น คิดเป็นร้อยละ และ 31.9 โดยเหตุผลที่มีการย้ายไปทำงานที่อื่นเนื่องจากไปประกอบอาชีพใหม่ ย้ายตามครอบครัวหรือแต่งงาน ประกอบอาชีพในโรงงาน อื่น ๆ (เช่น ศึกษาต่อ) และที่อยู่เดิมทำมาหากินฝืดเคือง คิดเป็นร้อยละ 14.3, 9.9, 4.0, 2.6 และ 1.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครอบครัวที่ไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น

สมาชิกไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มี	186	68.1
มี		
เพื่อประกอบอาชีพใหม่	39	14.3
เพื่อประกอบอาชีพในโรงงาน	11	4.0
ที่อยู่เดิมทำมาหากินฝืดเคือง	3	1.1
ย้ายตามครอบครัว/แต่งงาน	27	9.9
อื่น ๆ (ศึกษาต่อ)	7	2.6
รวม	273	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4) การย้ายไปอาศัยที่อื่น

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่คิดจะย้ายไปอาศัยที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 96.8 มีเพียงร้อยละ 3.2 เท่านั้นที่คิดจะย้ายไปอาศัยอยู่ที่อื่น สำหรับเหตุผลที่เกษตรกรไม่คิดจะย้ายไปอยู่ที่อื่นเนื่องจากมีรากฐานมั่นคงแล้ว มีรายได้และอาชีพที่ติดอยู่แล้ว การคมนาคมสะดวก, โอกาสทางการศึกษาของบุตรหลาน และอื่น ๆ (เช่น ไม่รู้จะย้ายไปไหน, อายุมากแล้ว) คิดเป็นร้อยละ 44.0, 28.0, 11.3, 11.1 และ 2.4 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่คิดจะย้ายไปอาศัยที่อื่น (N= 539)

คิดจะย้ายไปอาศัยที่อื่น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
คิดจะย้าย	17	3.2
ไม่คิดจะย้าย		
มีรากฐานมั่นคงแล้ว	237	44.0
มีรายได้และอาชีพที่ติดอยู่แล้ว	151	28.0
การศึกษาของบุตรหลาน	60	11.1
การคมนาคมสะดวก	61	11.3
อื่น ๆ (อายุมากแล้ว)	13	2.4
รวม	539	100.0

5) เหตุผลที่ต้องการจะย้ายไปอาศัยที่อื่น

สำหรับเกษตรกรที่คิดว่าจะย้ายไปอยู่ที่อื่น ให้เหตุผลอื่น ๆ (เช่น เสี่ยงรบกวนจากเครื่องบิน, ไม่มีที่ทำกิน) มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมาต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่ การคมนาคมไม่สะดวก และไม่พอใจเรื่องสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 21.1, 15.8 และ 5.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 จำนวนและร้อยละเหตุผลที่เกษตรกรต้องการจะย้ายไปอาศัยที่อื่น (N=19)

เหตุผลที่ต้องการย้ายไปที่อื่น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่	4	21.1
การคมนาคมไม่สะดวก	3	15.8
ไม่พอใจเรื่องสิ่งแวดล้อม	1	5.3
อื่น ๆ (เสี่ยงรบกวนจากเครื่องบิน)	11	57.9
รวม	19	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6) เปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ
เกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนปัจจุบันดีกว่าแต่ก่อนและ
สภาพความเป็นอยู่ไม่ต่างจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 70.0 และคิดว่าปัจจุบันแย่กว่า คิดเป็นร้อยละ 30.0
(ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 เปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

สภาพความเป็นอยู่ของชุมชน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่แตกต่างกัน	81	29.7
ปัจจุบันดีกว่า	110	40.3
ปัจจุบันแย่กว่า	82	30.0
รวม	273	100.0

7) เปรียบเทียบการมีเวลาให้กับครอบครัว ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ
การมีเวลาให้กับครอบครัว ส่วนใหญ่มีเวลาให้ครอบครัวไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 65.9 รองลงมาปัจจุบันมีเวลาให้มากกว่า ไม่เคยมีเวลาให้ครอบครัว และปัจจุบันมีเวลาให้น้อยกว่า คิด
เป็นร้อยละ 23.8, 5.5 และ 4.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.24)

ตารางที่ 4.24 เปรียบเทียบการมีเวลาให้กับครอบครัว ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

การมีเวลาให้กับครอบครัว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยมีเวลาให้ครอบครัว	15	5.5
มีเวลาให้ครอบครัวไม่แตกต่าง	180	65.9
ปัจจุบันมีเวลาให้มากกว่า	65	23.8
ปัจจุบันมีเวลาให้น้อยกว่า	13	4.8
รวม	273	100.0

8) เปรียบเทียบการปรึกษาหารือหรือขอความคิดเห็นร่วมกันของครอบครัว ก่อนและ
หลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

การปรึกษาหารือหรือขอความคิดเห็นร่วมกันของครอบครัว ส่วนใหญ่มีการ
ปรึกษาหารือไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 65.2 รองลงมาปัจจุบันมีการปรึกษามากกว่า ไม่เคย
ปรึกษาหารือ และปัจจุบันมีการปรึกษาน้อยกว่า คิดเป็นร้อยละ 30.4, 3.3 และ 1.1 (ตารางที่ 4.25)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.25 เปรียบเทียบการปรึกษาหารือหรือขอความคิดเห็นร่วมกันของครอบครัว ก่อนและหลัง
สร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

การปรึกษาหารือหรือขอความคิดเห็นร่วมกัน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยปรึกษาหารือ	9	3.3
มีการปรึกษาไม่แตกต่างกัน	178	65.2
ปัจจุบันมีการปรึกษามากกว่า	83	30.4
ปัจจุบันมีการปรึกษาน้อยกว่า	3	1.1
รวม	273	100.0

9) เปรียบเทียบการนัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว ก่อนและหลังสร้าง
สนามบิณสุวรรณภูมิ

การนัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว ส่วนใหญ่มีการนัดพบไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 72.9 รองลงมาปัจจุบันมีการนัดพบกันมากขึ้น ปัจจุบันมีการนัดพบกันน้อยลง และไม่เคยนัดเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 17.2, 7.3 และ 2.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.26)

ตารางที่ 4.26 เปรียบเทียบการนัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว ก่อนและหลังสร้าง
สนามบิณสุวรรณภูมิ

การนัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยนัดเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน	7	2.6
มีการนัดพบไม่แตกต่างกัน	199	72.9
ปัจจุบันมีการนัดพบกันมากขึ้น	47	17.2
ปัจจุบันมีการนัดพบกันน้อยลง	20	7.3
รวม	273	100.0

10) เปรียบเทียบการมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำในครอบครัว ก่อน
และหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำในครอบครัว พบว่าไม่เคยมีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ด้วยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมา มีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ด้วยประจำ และเมื่ออดีตมีแต่ปัจจุบันไม่มี คิดเป็นร้อยละ 34.4 และ 24.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.27)

ตารางที่ 4.27 เปรียบเทียบการมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำในครอบครัว ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

การมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำในครอบครัว	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยมีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ด้วย	113	41.4
มีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ด้วยประจำ	94	34.4
เมื่ออดีตมี แต่ปัจจุบันไม่มี	66	24.2
รวม	273	100.0

11) เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาชั้นประถมศึกษาของบุตรหลาน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

โอกาสในการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาของบุตรหลาน พบว่าปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่ามีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมา มีโอกาสไม่แตกต่างกัน ไม่มีบุตรหลานเรียนในระดับนี้ และปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนได้น้อยกว่า คิดเป็นร้อยละ 27.1, 24.5 และ 1.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.28)

ตารางที่ 4.28 เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาชั้นประถมศึกษาของบุตรหลาน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

โอกาสในการศึกษาชั้นประถมศึกษาของบุตรหลาน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีบุตรหลานเรียนในระดับนี้	67	24.5
ไม่มีความแตกต่าง	74	27.1
ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่า	127	46.5
ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนได้น้อยกว่า	5	1.8
รวม	273	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

12) เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา/ปวช./อนุปริญญา ของบุตรหลาน ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

โอกาสในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา/ปวช./อนุปริญญา ของบุตรหลาน ปัจจุบันมี โอกาสในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่ามีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.0 รองลงมาไม่มีบุตรหลาน เรียนในระดับนี้ มีโอกาสเลือกเรียนได้ไม่แตกต่างกัน และปัจจุบันมีโอกาสนในการเลือกโรงเรียนได้น้อยกว่า คิดเป็นร้อยละคิดเป็นร้อยละ 27.8, 14.7 และ 13.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.29)

ตารางที่ 4.29 เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา/ปวช./อนุปริญญาของบุตรหลาน ก่อน และหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

โอกาสในการชั้นมัธยมศึกษา/ปวช./อนุปริญญา	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีบุตรหลานเรียนในระดับนี้	76	27.8
ไม่มีความแตกต่าง	40	14.7
ปัจจุบันมีโอกาสนในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่า	120	44.0
ปัจจุบันมีโอกาสนในการเลือกโรงเรียนได้น้อยกว่า	37	13.6
รวม	273	100.0

13) เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปของบุตร หลาน ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

โอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปของบุตรหลาน พบว่า เกษตรกรไม่มีบุตรหลานเรียนในระดับนี้มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาปัจจุบันมีโอกาสน ในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่า ปัจจุบันมีโอกาสนในการเลือกโรงเรียนได้น้อยกว่า และมีโอกาสเลือกเรียน ได้ไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 33.3, 17.2 และ 14.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.30)

ตารางที่ 4.30 เปรียบเทียบโอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตรหลาน ก่อนและหลังสร้าง สนามบินสุวรรณภูมิ

โอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษาของบุตรหลาน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่มีบุตรหลานเรียนในระดับนี้	95	34.8
ไม่มีความแตกต่าง	40	14.7
ปัจจุบันมีโอกาสนในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่า	91	33.3
ปัจจุบันมีโอกาสนในการเลือกโรงเรียนได้น้อยกว่า	47	17.2
รวม	273	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14) เปรียบเทียบความสะดวกสบายในการเดินทาง ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ
ความสะดวกสบายในการเดินทาง ส่วนใหญ่ปัจจุบันมีความสะดวกมากกว่า คิดเป็น
ร้อยละ 71.8 รองลงมาปัจจุบันมีความสะดวกน้อยกว่า มีความสะดวกไม่แตกต่างกัน และไม่ต้องเดินทาง
คิดเป็นร้อยละ 14.3 , 11.7 และ 2.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.31)

ตารางที่ 4.31 เปรียบเทียบความสะดวกสบายในการเดินทาง ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

ความสะดวกสบายในการเดินทาง	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่ต้องเดินทาง	6	2.2
มีความสะดวกไม่แตกต่างกัน	32	11.7
ปัจจุบันมีความสะดวกมากกว่า	196	71.8
ปัจจุบันมีความสะดวกน้อยกว่า	39	14.3
รวม	273	100.0

15) เปรียบเทียบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ
การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น ปัจจุบันได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า มากที่สุด
คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมาได้รับข้อมูลข่าวสารไม่แตกต่างกัน ปัจจุบันได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยกว่า
และไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 23.1, 18.3 และ 1.8 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.32)

ตารางที่ 4.32 เปรียบเทียบการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร	5	1.8
ได้รับข้อมูลข่าวสารไม่แตกต่างกัน	63	23.1
ปัจจุบันได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า	155	56.8
ปัจจุบันได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยกว่า	50	18.3
รวม	273	100.0

16) เปรียบเทียบการคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้าน ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ
การคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้าน ส่วนใหญ่มีการคบหาไม่แตกต่างกับแต่ก่อน คิดเป็น
ร้อยละ 69.6 รองลงมาปัจจุบันมีการคบหามากกว่า และปัจจุบันมีการคบหาน้อยกว่า คิดเป็นร้อยละ 17.9
และ 12.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.33)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.33 เปรียบเทียบการคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้าน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

การคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้าน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
มีการคบหาไม่แตกต่างกัน	190	69.6
ปัจจุบันมีการคบหามากกว่า	49	17.9
ปัจจุบันมีการคบหาน้อยกว่า	34	12.5
รวม	273	100.0

17) เปรียบเทียบการให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาชุมชน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

ด้านการมีส่วนร่วมทางสังคมเช่นการให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาชุมชน พบว่าแต่ก่อนและปัจจุบันไม่แตกต่างกัน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาปัจจุบันให้ความร่วมมือมากกว่า ปัจจุบันให้ความร่วมมือน้อยกว่า และไม่เคยให้ความร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 22.7, 18.7 และ 9.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.34)

ตารางที่ 4.34 เปรียบเทียบการให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาชุมชน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

การให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาหมู่บ้าน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยให้ความร่วมมือ	27	9.9
ให้ความร่วมมือไม่แตกต่างกัน	133	48.7
ปัจจุบันให้ความร่วมมือมากกว่า	62	22.7
ปัจจุบันให้ความร่วมมือน้อยกว่า	51	18.7
รวม	273	100.0

4.1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

1) เปรียบเทียบหมวดรายจ่ายครัวเรือน ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิกับปัจจุบัน

หมวดรายจ่ายของครัวเรือนในภาพรวมเมื่อเปรียบเทียบแต่ก่อนกับปัจจุบัน พบว่าเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาแต่ละหมวดพบว่า รายการที่มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นเล็กน้อยได้แก่ หมวดค่าอาหาร ($\bar{X} = 4.17$) หมวดการลงทุนเกี่ยวกับอาชีพ ($\bar{X} = 4.07$) หมวดค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์และสาธารณูปโภคอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.85$) และค่าพาหนะ ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนหมวดค่าใช้จ่ายเหมือนเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือไม่ได้แตกต่างจากในอดีตเลย ได้แก่ ค่าการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ($\bar{X} = 2.97$) ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ($\bar{X} = 2.85$) และค่ารักษาพยาบาล ($\bar{X} = 2.77$) (ตารางที่ 4.35)

ตารางที่ 4.35 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงรายจ่ายครัวเรือนอดีตกับปัจจุบัน

รายการ	ปริมาณรายจ่าย					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	ลดลง มาก (1)	ลดลง เล็กน้อย (2)	เหมือน เดิม (3)	เพิ่มขึ้น เล็กน้อย (4)	เพิ่มขึ้น มาก (5)			
1. ค่าอาหาร	-	1 (0.4)	29 (10.6)	107 (39.2)	136 (49.8)	4.17	1.20	เพิ่มขึ้น เล็กน้อย
2. ค่าเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	1 (0.4)	2 (0.7)	115 (42.1)	118 (43.2)	37 (13.6)	2.85	1.63	เหมือน เดิม
3. ค่า รักษาพยาบาล	56 (20.5)	17 (6.2)	89 (32.6)	89 (32.6)	22 (8.1)	2.77	1.40	เหมือน เดิม
4. ค่าพาหนะ	52 (19.0)	2 (0.7)	27 (9.9)	118 (43.2)	74 (27.1)	3.77	1.15	เพิ่มขึ้น เล็กน้อย
5. ค่าน้ำ/ ไฟฟ้า/ โทรศัพท์และ สาธารณูปโภคอื่นๆ	7 (2.6)	16 (5.9)	31 (11.4)	128 (46.9)	91 (33.3)	3.85	1.26	เพิ่มขึ้น เล็กน้อย
6. ค่าการศึกษา เล่าเรียนบุตร	41 (15.0)	12 (4.4)	89 (32.6)	81 (29.7)	50 (18.3)	2.97	1.54	เหมือน เดิม
7. การลงทุน เกี่ยวกับอาชีพ	1 (0.4)	6 (2.2)	49 (17.9)	38 (13.9)	179 (65.6)	4.07	1.54	เพิ่มขึ้น เล็กน้อย
					เฉลี่ยรวม	3.45	0.85	เพิ่มขึ้น เล็กน้อย

2) การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 92.3 และที่มี
การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักมีเพียงร้อยละ 7.7 เท่านั้น (ตารางที่ 4.36)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.36 จำนวนและร้อยละของเกษตรกรที่มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก

การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เปลี่ยนแปลง	252	92.3
เปลี่ยนแปลง	21	7.7
รวม	273	100.0

3) เปรียบเทียบรายได้เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน

เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 59.0 ส่วนที่มีรายได้ไม่แตกต่างกัน และปัจจุบันมีรายได้ลดลง คิดเป็นร้อยละ 23.8 และ 17.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.37)

ตารางที่ 4.37 เปรียบเทียบรายได้เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน

เปรียบเทียบรายได้	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่แตกต่างกัน	65	23.8
ปัจจุบันรายได้ลดลง	47	17.2
ปัจจุบันรายได้เพิ่มขึ้น	161	59.0
รวม	273	100.0

4) เปรียบเทียบรายจ่ายเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน

เกษตรกรส่วนใหญ่ปัจจุบันมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นกว่าอดีต คิดเป็นร้อยละ 86.1 มีรายจ่ายไม่แตกต่างกัน และปัจจุบันมีรายจ่ายลดลง คิดเป็นร้อยละ 12.8 และ 1.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.38)

ตารางที่ 4.38 เปรียบเทียบรายจ่ายเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน

เปรียบเทียบรายจ่าย	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่แตกต่างกัน	35	12.8
ปัจจุบันรายจ่ายลดลง	3	1.1
ปัจจุบันรายจ่ายเพิ่มขึ้น	235	86.1
รวม	273	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) เปรียบเทียบการออมเงินเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน ปัจจุบันเกษตรกรมีเงินเหลือเก็บมากขึ้นมีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.5 ไม่เคยมีเงินเก็บ ปัจจุบันมีเงินเหลือเก็บน้อยลง และมีเงินเหลือเก็บไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 28.2, 19.8 และ 16.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.39)

ตารางที่ 4.39 เปรียบเทียบการออมเงินเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน

เปรียบเทียบการออมเงิน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยมีเงินเก็บ	77	28.2
มีเงินเหลือเก็บไม่แตกต่างกัน	45	16.5
ปัจจุบันมีเงินเหลือเก็บน้อยลง	54	19.8
ปัจจุบันมีเงินเหลือเก็บมากขึ้น	97	35.5
รวม	273	100.0

6) เปรียบเทียบการมีหนี้เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน เกษตรกรไม่เคยมีหนี้สิน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาปัจจุบันมีหนี้สินลดน้อยลง ปัจจุบันมีหนี้สินเพิ่มขึ้น และมีหนี้สินไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 23.8, 23.4 และ 17.9 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.40

ตารางที่ 4.40 เปรียบเทียบการมีหนี้เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน

เปรียบเทียบการมีหนี้สิน	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่เคยมีหนี้สิน	95	34.8
มีหนี้สินไม่แตกต่างกัน	49	17.9
ปัจจุบันมีหนี้สินลดน้อยลง	65	23.8
ปัจจุบันมีหนี้สินเพิ่มขึ้น	64	23.4
รวม	273	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7) เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน กรณีผู้มีหนี้สิน

เกษตรกรที่มีหนี้สินส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมไม่แตกต่างจากอดีต กล่าวคือกู้ยืมเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 76.4 รองลงมาวัตถุประสงค์การกู้ยืมแตกต่างจากอดีต เช่น กู้มาเพื่อทุนการศึกษาลูก สร้างบ้าน หรือซื้อรถ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 23.6 (ตารางที่ 4.41)

ตารางที่ 4.41 เปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน กรณีผู้มีหนี้สิน (N = 178)

วัตถุประสงค์ของการกู้ยืม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่แตกต่างกัน	136	76.4
แตกต่างกัน	42	23.6
รวม	178	100.0

8) เปรียบเทียบแหล่งเงินกู้ยืมเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน กรณีผู้มีหนี้สิน

สำหรับเกษตรกรที่มีหนี้สินอดีตกับปัจจุบัน ส่วนใหญ่แหล่งเงินกู้ไม่แตกต่างกัน กล่าวคือกู้จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 82.6 ส่วนที่แตกต่างกันกู้จากจากญาติพี่น้องและหนี้นอกระบบ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 17.4 (ตารางที่ 4.42)

ตารางที่ 4.42 เปรียบเทียบแหล่งเงินกู้ยืมเมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ) กับปัจจุบัน กรณีผู้มีหนี้สิน (N = 178)

เปรียบเทียบแหล่งเงินกู้ยืม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ไม่แตกต่างกัน	147	82.6
แตกต่างกัน	31	17.4
รวม	178	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9) ผลกระทบจากการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ

ผลจากการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่าเกษตรกรให้ความคิดเห็นที่ไม่มีผลกระทบใดๆ มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.8 รองลงมามีผลเสีย เช่น เกิดเสียงรบกวนจากสนามบิณสูวรรณภูมิ น้ำท่วม น้ำในลำคลองเน่าเสีย เป็นต้น และมีผลดี เช่น การคมนาคมสะดวกขึ้น มีแหล่งงานเพิ่มขึ้น เป็นต้น และมีทั้งผลดีและผลเสีย คิดเป็นร้อยละ 26.0, 15.0 และ 13.2 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.43)

ตารางที่ 4.43 แสดงผลกระทบจากสนามบิณสูวรรณภูมิ

ผลกระทบ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ผลดี	41	15.0
ผลเสีย	71	26.0
ไม่มีผลกระทบ	125	45.8
มีทั้งผลดีและผลเสีย	36	13.2
รวม	273	100.0

4.1.5 ทักษะคิดของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ

จากการศึกษาทักษะคิดของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรรู้สึกเฉยๆ ($\bar{X} = 3.30$) กับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีสนามบิณสูวรรณภูมิ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า หัวข้อที่เกษตรกรมีทักษะคิด ที่อยู่ในระดับค่อนข้างเห็นด้วย มีดังต่อไปนี้ 1) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าพื้นที่ในเขตลาดกระบัง เหมาะสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะมีดินที่อุดมสมบูรณ์และมีน้ำเพียงพอกับการทำการเกษตร ($\bar{X} = 3.77$) 2) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก รวดเร็วมากขึ้น ($\bar{X} = 3.62$) 3) ท่านมีความพึงพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน ถึงแม้ชุมชนจะแออัดขึ้น แต่ก็ยังมีความสะดวกและสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเดิม ($\bar{X} = 3.48$) 4) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้ชาวบ้านมีการศึกษาดีขึ้น ($\bar{X} = 3.44$) 5) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้เกิดชุมชนแออัด เพราะประชาชนย้ายเข้ามาทำงาน และเป็นเหตุของการเกิดปัญหาสังคม เช่น ลักขโมย ยาเสพติด และวัยรุ่นน่วมั่วสุ่มตามแหล่งบันเทิง ($\bar{X} = 3.40$) ส่วนหัวข้อที่เกษตรกรมีทักษะคิด ที่อยู่ในระดับเฉยๆ มีดังต่อไปนี้ 1) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้มีจำนวนแรงงานอพยพเข้ามาในพื้นที่เขตลาดกระบังมากขึ้น ($\bar{X} = 3.36$) 2) ผลจากการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 3.34$) 3) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำ (กุ้ง หอย ปู ปลา ฯ) มีปริมาณลดลง ($\bar{X} = 3.29$) 4) ผลจากการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้เกษตรกรมีโอกาสหารายได้เพิ่มมากขึ้น ($\bar{X} = 3.27$) 5) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้วิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ($\bar{X} = 3.26$) 6) การมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้เกษตรกรสูญเสียที่ดินทำกินและถิ่นที่อยู่อาศัย ($\bar{X} = 3.09$) 7) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้วัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป (เช่น การเอางาน การร่วมแรง ร่วมใจทำงานเพื่อส่วนรวม) ($\bar{X} = 3.04$) 8) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้เกิดเกิดปัญหาน้ำท่วมบ้านเรือน และพื้นที่การเกษตรมากขึ้น ($\bar{X} = 3.01$) 9) การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้การประกอบอาชีพทางการเกษตรลดลง ($\bar{X} = 2.97$) ดังแสดงในตารางที่ 4.44

ตารางที่ 4.44 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ

	ระดับทัศนคติ (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (5)	ค่อนข้างเห็น ด้วย (4)	เฉยๆ (3)	ไม่ค่อย เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (1)			
1. การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้วิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่ที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น	62 (22.7)	64 (23.4)	68 (24.9)	40 (14.7)	39 (14.3)	3.26	1.34	เฉยๆ
2. การมีสนามบิณสูวรรณภูมิ ทำให้เกิดชุมชนแออัด เพราะประชาชนย้ายเข้ามาทำงาน และเป็นเหตุของการเกิดปัญหาสังคม เช่น ลักขโมย ยาเสพติด และวัยรุ่นน่วมสูตามแหล่งบันเทิง	92 (33.7)	56 (20.5)	43 (15.8)	33 (12.1)	49 (17.9)	3.40	1.50	ค่อนข้างเห็นด้วย
3. ท่านมีความพึงพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน ถึงแม้ชุมชนจะแออัดขึ้น แต่ก็ยังมีความสะดวกและสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเดิม	84 (30.8)	78 (28.6)	37 (13.6)	32 (11.7)	42 (15.4)	3.48	1.43	ค่อนข้างเห็นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.44 (ต่อ)

ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (5)	ค่อนข้าง เห็น ด้วย (4)	เฉยๆ (3)	ไม่ค่อย เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (1)			
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า พื้นที่ในเขตลาดกระบัง เหมาะ สำหรับการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เพราะมีดินที่ อุดมสมบูรณ์และมีน้ำเพียงพอ กับการทำการเกษตร	145 (53.1)	45 (16.5)	4 (1.5)	32 (11.7)	47 (17.2)	3.77	1.59	ค่อนข้าง เห็นด้วย
5. การมีสนามบึงสุวรรณภูมิ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำ(กุ้ง หอย ปู ปลา ฯ)มีปริมาณลดลง	86 (31.5)	58 (21.2)	35 (12.8)	36 (13.2)	58 (21.2)	3.29	1.54	เฉยๆ
6. การมีสนามบึงสุวรรณภูมิ ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วม บ้านเรือน และพื้นที่ การเกษตรมากขึ้น	61 (22.3)	56 (20.5)	42 (15.4)	54 (19.8)	60 (22.0)	3.01	1.48	เฉยๆ
7. การมีสนามบึงสุวรรณภูมิ ทำให้มีเส้นทางคมนาคมที่ สะดวก รวดเร็วมากขึ้น	130 (47.6)	49 (17.9)	11 (4.0)	27 (9.9)	56 (20.5)	3.62	1.62	ค่อนข้าง เห็นด้วย
8. การมีสนามบึงสุวรรณภูมิ ทำให้เกษตรกรสูญเสียที่ดินทำ กินและถิ่นที่อยู่อาศัย	61 (22.3)	59 (21.6)	59 (21.6)	31 (11.4)	63 (23.1)	3.09	1.47	เฉยๆ
9. การมีสนามบึงสุวรรณภูมิ ทำ ให้มีจำนวนแรงงานอพยพเข้ามา ในพื้นที่เขตลาดกระบังมากขึ้น	87 (31.9)	49 (17.9)	53 (19.4)	42 (15.4)	42 (15.4)	3.36	1.45	เฉยๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.44 (ต่อ)

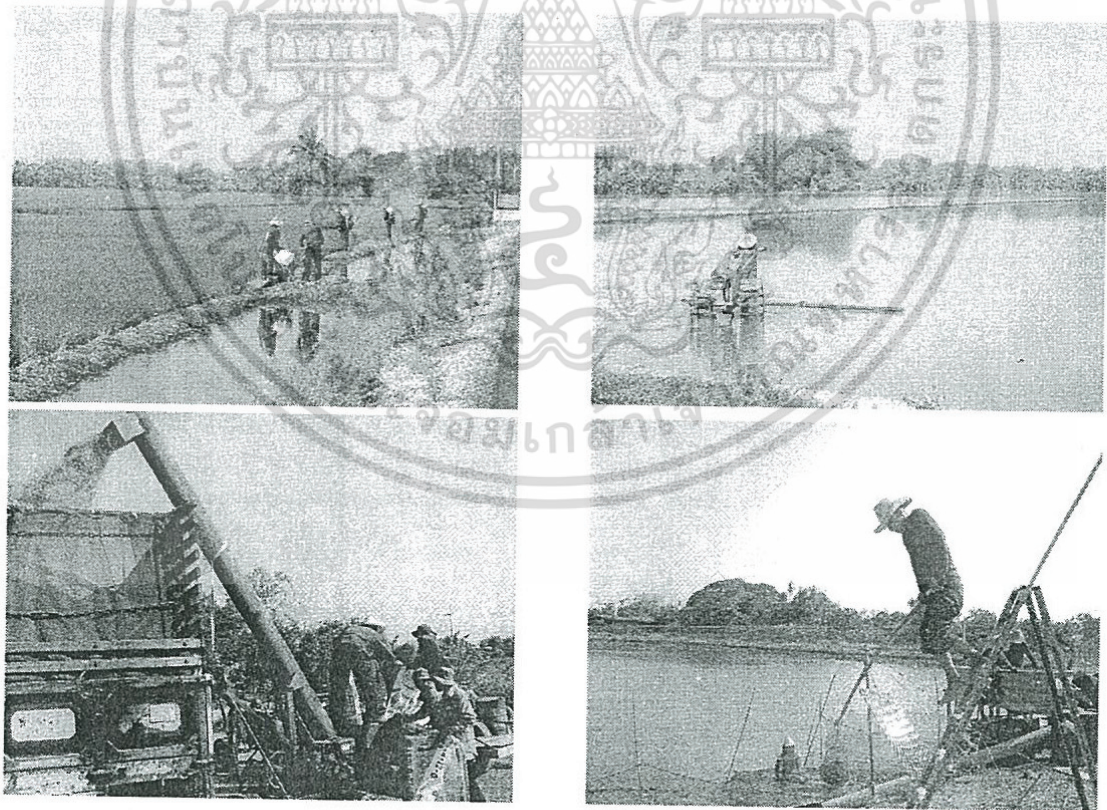
ความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					\bar{X}	S.D.	ระดับ ความ คิดเห็น
	เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (5)	ค่อนข้างเห็น ด้วย (4)	เฉยๆ (3)	ไม่ค่อย เห็น ด้วย (2)	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง (1)			
10. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้วัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิม เปลี่ยนแปลงไป(เช่น การเอา งาน การร่วมแรง ร่วมใจ ทำงานเพื่อส่วนรวม)	45 (16.5)	43 (15.8)	108 (39.6)	31 (11.4)	46 (16.8)	3.04	1.27	เฉยๆ
11. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้ชาวบ้านมีการศึกษาดีขึ้น	82 (30.0)	60 (22.0)	63 (23.1)	33 (12.1)	35 (12.8)	3.44	1.37	ค่อนข้าง เห็นด้วย
12. ผลจากการมีสนามบิน สุวรรณภูมิ ทำให้การประกอบ อาชีพทางการเกษตรลดลง	59 (21.6)	56 (20.5)	42 (15.4)	50 (18.3)	66 (24.2)	2.97	1.50	เฉยๆ
13. ผลจากการสร้างสนามบิน สุวรรณภูมิ ทำให้เกษตรกรมี โอกาสหารายได้เพิ่มมากขึ้น	72 (26.4)	66 (24.2)	52 (19.0)	30 (11.0)	53 (19.4)	3.27	1.46	เฉยๆ
14. ผลจากการสร้างสนามบิน สุวรรณภูมิ ทำให้ชาวบ้านมี อาชีพใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น	78 (28.6)	66 (24.2)	49 (17.9)	30 (11.0)	50 (18.3)	3.34	1.46	เฉยๆ
เฉลี่ยรวม (Grand Mean)						3.30	0.98	เฉยๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

4.2.1 สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านครัวเรือนเกษตรกร

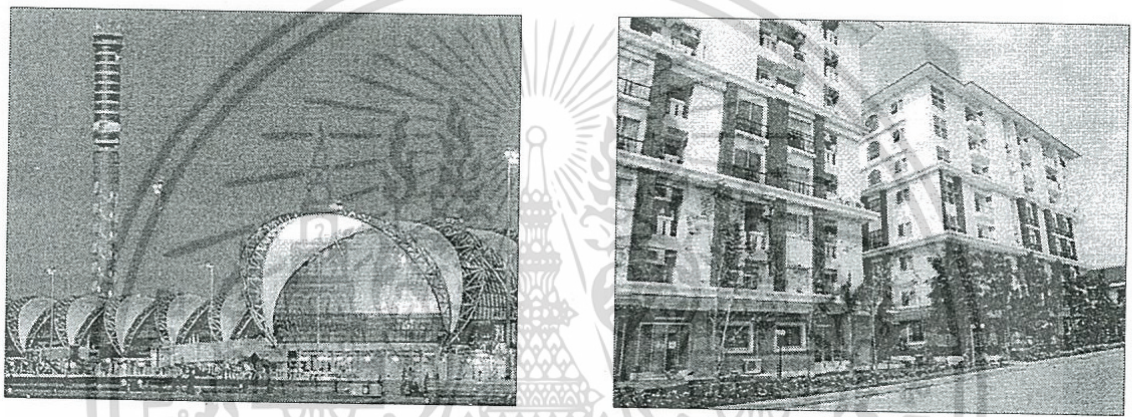
จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการศึกษาดังนี้ สภาพโดยทั่วไปของเขตลาดกระบัง มีสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มคล้ายแอ่งกระทะ ประกอบไปด้วยท้องทุ่งกว้างใหญ่ และมีคูคลองมากมาย เป็นเขตที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย ทั้งไทย มอญ จีน และมุสลิม แม้ปัจจุบันได้กลายเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม สถานศึกษาที่มีชื่อเสียง และอยู่ใกล้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งทำให้เขตลาดกระบังเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ในอดีตประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม ส่วนปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาอาชีพการเกษตร พนักงานบริษัท รับราชการและอื่นๆ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับยูโซบ วงศ์อิสลาม (2552, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ปัจจุบันชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง เนื่องจากมีที่ทำกินน้อยลง” แต่อีกด้านหนึ่ง คนที่นี้ก็ยังดำเนินชีวิตตามวิถีในอดีต ทั้งการประกอบอาชีพด้านการเกษตร การสืบสานประเพณีที่มีคุณค่า และการสัญจรทางน้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา รองลงมาคือเลี้ยงปลาในบ่อดิน ปลูกหญ้า และอื่นๆ แหล่งน้ำที่ใช้ในการทำเกษตรส่วนใหญ่เป็นน้ำจากลำคลอง เช่น คลองประเวศบุรีรมย์ คลองมอญ คลองหลวงแพ่ง เป็นต้น (ภาพที่ 4.1)

ภาพที่ 4.1 การทำการเกษตรปัจจุบัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัจจุบันประชากรอพยพจากภายนอกเข้ามาใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมและสนามบินสุวรรณภูมิ มีปริมาณเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อเทียบกับอดีต สอดคล้องกับค่ากล่าวของสมนึก พงษ์รอด (2552, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ปัจจุบันมีประชากรเข้ามาในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพื่อมาใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และมาอาศัยในหมู่บ้านจัดสรร” ทำให้จำนวนครัวเรือนมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่ในทางกลับกันครัวเรือนเกษตรกรกลับมีปริมาณลดลง เนื่องจากคนรุ่นใหม่ไม่นิยมทำอาชีพการเกษตร หันไปใช้แรงงานเป็นลูกจ้างในภาคอุตสาหกรรมและอื่น ๆ มากขึ้น อีกสาเหตุที่ทำให้ครัวเรือนเกษตรกรลดลง เนื่องจากที่ดินที่ใช้ทำการเกษตรได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นหมู่บ้านจัดสรร หอพัก และอื่น ๆ ตามความต้องการของประชากรที่เพิ่มขึ้น (ภาพที่ 4.2)

ภาพที่ 4.2 สิ่งก่อสร้างที่เข้ามาแทนที่พื้นที่การเกษตร

สภาพทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรชาวนามีการทำนาเพิ่มขึ้นเป็นปีละ 2 - 3 ครั้ง จากเมื่ออดีตทำแค่ปีละครั้ง และจากการขยายตัวของเมือง นอกจากการทำนาแล้วเกษตรกรยังมีอาชีพเสริมเป็นทางเลือกเพิ่มมากขึ้น เช่น การรับจ้าง การค้าขาย ทำให้มีรายได้เพิ่ม ในขณะที่รายได้เพิ่มขึ้นรายจ่ายก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน เนื่องจากปัจจุบันค่าครองชีพและค่าการลงทุนในการประกอบอาชีพสูงขึ้นมาก ทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระหนี้สินที่เพิ่มขึ้น ดังที่ภักดี จันทร์โท (2552, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ชาวนามัยก่อนทำนาช้อนา ปัจจุบันทำนาขายนา” แหล่งเงินกู้ที่สำคัญ ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และในบางรายก็เป็นแหล่งเงินกู้นอกระบบ เป็นต้น

สภาพสังคมและวัฒนธรรม ในปัจจุบันความสัมพันธ์ในระดับเครือญาติและระหว่างเพื่อนบ้านยังคงเหมือนกับในอดีต ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก มีการช่วยเหลือแบ่งปัน แต่การเอาแรงในการประกอบอาชีพเปลี่ยนไปจากเมื่อก่อน คือในปัจจุบันจะเป็นในรูปแบบของการจ้างเหมา ในส่วนของประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ยังคงปฏิบัติเหมือนเดิม เช่น ประเพณีการส่งข้าวแช่ไปถวายวัดในตอนเช้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของวันสงกรานต์ ซึ่งตอนนี้ยังปฏิบัติอยู่ ซึ่งวารุณี คำแก้ว (2552, สัมภาษณ์) เล่าว่า “การนำข้าวแช่ไปถวายวัดจากเมื่ออดีตทำกัน 7 วัน แต่ในปัจจุบัน ประเพณีการถวายข้าวแช่จึงเหลือแค่ 3 วัน เนื่องจากหนุ่มสาวส่วนใหญ่ทำงานโรงงานทำให้มีวันหยุดแค่ 3 วัน” ส่วนบ้านที่อยู่อาศัยก็เปลี่ยนไปตามยุคสมัย และมีการขยายขยาย จากที่เคยสร้างบ้านริมแม่น้ำลำคลอง ปัจจุบันหันมาสร้างบ้านริมถนนที่มีการคมนาคมสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ก็มีเพิ่มมากขึ้น เช่น ในอดีตส่วนใหญ่เป็นการสัญจรทางน้ำ โดยใช้เรือเป็นหลัก แต่ปัจจุบันหันมาสัญจรทางถนนโดยใช้รถส่วนตัวและรถประจำทาง จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป มีมลพิษจากโรงงาน จากท่อไอเสียของรถยนต์ และจากสารเคมีที่ใช้ในการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีโรคภัยไข้เจ็บเพิ่มมากขึ้น สุขภาพเสื่อมลงเร็วกว่าเมื่ออดีต

ด้านสาธารณูปโภค ปัจจุบันการพัฒนาและการขยายตัวของเมืองส่งผลให้เขตลาดกระบัง มีการพัฒนาระบบการคมนาคมเพื่อรองรับการขยายตัวของเมือง ผลดีคือทำให้การเดินทางสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ในทางกลับกันมีผลเสียคือ ทำให้เกิดปัญหาการจราจร รถติด เกิดมลพิษในอากาศเพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันระบบไฟฟ้ามีทั่วถึง ทำให้ทุกครัวเรือนมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน ทั้งหม้อหุงข้าว ตู้เย็น พัดลม โทรทัศน์ การสื่อสารต่าง ๆ ก็สะดวกรวดเร็วขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตเวลามีปัญหาหรือธุระหรือ จะต้องเดินทางไปหาด้วยตนเอง แต่ปัจจุบันมีระบบโทรศัพท์สาธารณะและระบบโทรศัพท์เคลื่อนที่ ทำให้สามารถติดต่อกันง่าย และรวดเร็วมากขึ้น สำหรับน้ำที่ใช้ในการอุปโภคและบริโภค จากเมื่อก่อนใช้น้ำจากลำคลอง ปัจจุบันใช้น้ำประปา แต่ในบางพื้นที่ เช่น แขวงชุมทองบางส่วน ยังต้องใช้น้ำจากลำคลอง และน้ำบาดาล สาเหตุเพราะน้ำประปายังเข้าไม่ถึง โดยหน่วยงานรัฐให้เหตุผลว่าเป็นพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล และการสร้างบ้านเรือนก็ห่างกัน ทำให้ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง

สภาพแวดล้อม ปัจจุบันสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลงมาก เนื่องจากหมู่บ้านจัดสรร หอพัก และโรงงานต่าง ๆ ที่เข้ามาตั้งในพื้นที่ มีการปล่อยน้ำเสียลงสู่แม่น้ำลำคลอง ทำให้เกษตรกรไม่สามารถนำน้ำมาใช้ทำการเกษตรและอุปโภคได้ นอกจากนี้ยังมีการลักลอบนำขยะจากในเมืองใหญ่มาทิ้งบริเวณเขตลาดกระบัง ทำให้เกิดปัญหากลิ่นเน่าเหม็น และน้ำเสียไหลลงสู่ลำคลอง และปัญหาเสียงรบกวนจากเครื่องบิน ที่ขึ้นลงสนามบินสุวรรณภูมิ ปัญหาน้ำท่วมที่เกิดจากการถมที่เพื่อสร้างหมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น

4.2.2 การปรับตัวของเกษตรกรด้านการประกอบอาชีพ

การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกร ในเขตลาดกระบัง ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ และ 2) รูปแบบการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ

การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ เป็นการปรับตัวด้านกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนรูปแบบการเกษตร การใช้แรงงานในระบบการเกษตร เงินทุนที่ใช้ทางการเกษตร เทคโนโลยีและการเลือกใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร

จากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบเกษตรและการปรับตัวด้านกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตรและการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยมีปัจจัยรอง คือ ปัจจัยด้านสังคม ภาวะสภาพการเมืองและเทคโนโลยี ซึ่งในอนาคตเกษตรกรมีแนวโน้มการปรับตัวทางการเกษตรให้เป็นไปตามข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากที่สุด รองลงมาเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการทางการเกษตร การทดลองทำการเกษตรรูปแบบใหม่ และการเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร หรือการเลือกใช้หลายวิธีร่วมกัน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและปัจจัยทางด้านกายภาพ

ในราวปี 2539-2542 เป็นช่วงนี้พื้นที่ทางการเกษตรในเขตลาดกระบังเริ่มลดลง เนื่องจากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้ราคาข้าวตกต่ำ เกษตรกรมีหนี้สินจำนวนมาก เกษตรกรบางรายต้องขายที่ดินของตนเองให้นายทุน หรือบางรายก็แบ่งขายแล้วเช่าที่ของตนเองแทนจนถึงปัจจุบัน

แม้ว่าเกษตรกรบางรายจะขายที่ดินไปแล้ว แต่เกษตรกรบางรายก็ยังคงทำการเกษตรต่อไป โดยการเช่าที่ของตนเองซึ่งขายให้นายทุน โดยมีการจ่ายค่าเช่าเป็นข้าว จำนวน 3 ถึงต่อไร่ ต่อมาในปี 2550 ราคาเช่าเพิ่มขึ้นเป็น 8 ถึงต่อไร่ ต่อมาในปี 2552 ราคาข้าวสูงขึ้น จึงเปลี่ยนรูปแบบการเก็บค่าเช่าเป็นเงินสด อัตราค่าเช่า 1,000 บาทต่อไร่ ทำให้เกษตรกรต้องเพิ่มความเข้มข้นของการผลิต จากเดิมทำปีละครั้ง เปลี่ยนเป็น 2-3 ครั้งต่อปี หรือ 2 ปี 5 ครั้ง ดังนั้นจึงต้องการหาเทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิต เช่น หันมาใช้พันธุ์ข้าวที่สามารถปลูกได้ในทั้งฤดูนาปีและนาปรัง เป็นต้น

การขายที่ดินของเกษตรกรทำให้เกษตรกรบางรายสามารถหลุดภาวะหนี้สินที่พอกพูนมาอย่างยาวนานให้สิ้นสุดลง นอกจากนี้เกษตรกรบางรายได้ผันตัวเองเข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือบางรายผันตัวเองมารับจ้างในภาคเกษตร เช่น รับจ้างหว่านปุ๋ย ฉีดพ่นยา เป็นต้น หรือบางรายก็ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย จากการขายที่ดินและราคาผลผลิตที่สูงขึ้นทำให้เกษตรกรมีเงินทุนซื้อหาเทคโนโลยีมาใช้ในการทำกิจกรรมทางการเกษตรได้มากขึ้น เพิ่มจำนวนรอบการผลิต และปริมาณของผลผลิต ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว

นอกจากนี้เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเองทำให้การตัดสินใจสามารถทำได้รวดเร็วกว่าช่วงที่ผ่านมา นอกจากนี้เกษตรกรบางรายได้เปลี่ยนอาชีพไปประกอบอาชีพค้าขาย หรือมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการทางการเกษตร หรือทดลองทำการเกษตรรูปแบบใหม่ เช่น ทำนาหญ้า ในพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำกัดและทำได้หลายรอบ เนื่องจากปัจจุบันมีบ้านจัดสรรขึ้นมากมาย จึงสามารถจำหน่ายได้ราคาดี ทำให้มีรายได้ต่อพื้นที่สูงกว่าการทำนา

จากการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม มีการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม และสนามบินสุวรรณภูมิ รวมทั้งการขยายตัวของเมืองเข้าสู่เขตชานเมืองอย่างต่อเนื่องและมีความรุนแรง มีการสร้างที่อยู่อาศัย บ้านพัก หอพัก บ้านจัดสรร และอาคารพาณิชย์ ทำให้พื้นที่การเกษตรลดลง และปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมามากมาย เช่น ปัญหาน้ำเสียจากอาคารบ้านเรือน และโรงงานอุตสาหกรรม รวมทั้งปัญหาสังคมตามมา เช่น ปัญหายาเสพติด การลักขโมย เนื่องจากมีการอพยพแรงงานจากพื้นที่อื่นเข้ามาอยู่อาศัยเพื่อทำงานในโรงงาน สอดคล้องกับคำบอกเล่าของเกษตรกร สมควร สาศกร (สัมภาษณ์)

“หลังจากที่มีสนามบินไม่นาน บ้านจัดสรรเริ่มเยอะขึ้นเรื่อย ๆ จนน่าใจหาย โรงงานก็เยอะขึ้นตามไปด้วย ในชุมชนก็หนาแน่น คนก็เยอะขึ้นเช่นกัน ทำให้ชุมชนแออัดมากกว่าเดิม ถ้าสมัยก่อนนี้ชุมชนนอกเมืองจะน้อยมาก รถก็ไม่เยอะเหมือนปัจจุบันนี้ ถึงความเป็นอยู่ในสมัยก่อนจะไม่ได้ดีเหมือนสมัยนี้แต่ก็มีความสุขมากกว่าปัจจุบันนี้ เพราะไม่ต้องไปแข่งขันกับใครเหมือนสมัยนี้”

ปัจจัยด้านสังคม

แม้ว่าในความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนจะลดระดับลง แต่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของเกษตรกรมากนัก ความสามัคคีการช่วยเหลือกันในชุมชนยังมีอยู่เหมือนเดิม แต่ระดับความสัมพันธ์อาจลดลงไปบ้าง เนื่องจากเกษตรกรบางรายต้องออกไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ทำให้การพบปะพูดคุยกันของเกษตรกรในชุมชนลดน้อยลง นอกจากนี้การแยกครัวเรือนของบุตรหลานของเกษตรกรทำให้ครัวเรือนมีขนาดเล็กลง แต่ก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบการเกษตรมากนัก

ระดับการศึกษา เนื่องจากเกษตรกรมีรายได้เพียงพอที่จะส่งบุตรหลานให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น ส่งผลต่อค่านิยมและทัศนคติของลูกหลานเกษตรกรที่จะกลับมาทำการเกษตรสืบทอดจากครอบครัว

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

เกษตรกรที่ทำนา แทบไม่ได้ลงมือทำนาเองเลย ได้เปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้จัดการนา มีหน้าที่คอยกำกับ ติดตามความคืบหน้าของงานที่ได้จ้างแรงงานไป นอกจากนี้รายได้จากการขายผลผลิตทำให้เกษตรกรสามารถซื้อหาเทคโนโลยีทางเกษตรเข้ามาช่วยในการทำกิจกรรมการทำนาได้มากขึ้น จากเดิมที่มีการใช้แรงงานจากสัตว์ในการทำการเกษตร ได้เปลี่ยนเป็นการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทน โดยใช้รถแทรกเตอร์หรือรถไถเดินตาม เครื่องเกี่ยวข้าว เครื่องนวดข้าว รวมไปถึงการใช้ปุ๋ยเคมีและการใช้สารเคมีทางการเกษตร มีการใช้มากขึ้นตามกำลังการซื้อของเกษตรกร ส่งผลให้เกษตรกรสามารถทำนาได้จำนวนมากขึ้น เป้าหมายการผลิตเน้นไปที่เพื่อการค้ามากขึ้น ประกอบกับลักษณะทาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กายภาพของพื้นที่มีน้ำตลอดปี ส่งผลให้มีการปรับวิธีการทำนาจากเดิมที่ทำนาปีจากปีละครั้ง มาเป็นการทำนาปรังซึ่งสามารถทำได้ 2-3 ครั้งต่อปี หรือ 2 ปี 5 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับ โนรี สอวงค์ (สัมภาษณ์)

“...การทำนาเมื่อสมัยก่อนไม่มีค่าใช้จ่ายเยอะแบบสมัยนี้... ทำนาก็ทำเองทั้งนั้นไม่ได้จ้างเลย แต่ก็ไม่ค่อยได้ขายเท่าไร ส่วนใหญ่เก็บไว้กินเอง และเก็บพันธุ์ข้าวไว้ปลูกในฤดูกาลต่อไป เหลือจึงนำออกมาขาย ปีหนึ่งๆ ทำนาหนเดียวเอง แต่สมัยนี้ทำกันทั้งปีเลย ข้าวที่ได้ก็ขายหมดไม่เก็บข้าวไว้กินเองเลย พอจะกินก็ต้องออกไปซื้อข้าวสารมากิน...”

4.2.2.2 รูปแบบการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ

เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือการทำนา รองลงมาการเลี้ยงปลา เพาะปลูกพืช และการเลี้ยงสัตว์ นอกจากการประกอบอาชีพเกษตรกรแล้วยังพบว่าเกษตรกรบางรายหันไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เช่น การค้าขาย พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือพนักงานด้านบริการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการมีนิคมอุตสาหกรรมและการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ การที่มีอาชีพรองรับที่หลากหลาย ทำให้เกษตรกรมีทางเลือกและช่องทางในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม

จากการศึกษาการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกร ในเขตลาดกระบัง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) การปรับตัวของครัวเรือนบนพื้นฐานการผลิตในภาคการเกษตร และ 2) การปรับตัวของครัวเรือนบนพื้นฐานการผลิตนอกภาคการเกษตร

1) การปรับตัวของครัวเรือนบนพื้นฐานการผลิตในภาคการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะที่สำคัญ คือ

1.1) การทำการเกษตรแบบเข้มข้น โดยการเพิ่มพื้นที่การเพาะปลูกและการเพิ่มรอบการผลิตให้มากขึ้น โดยเฉพาะการทำนาจากอดีตที่ทำเพียงปีละ 1 ครั้ง ปัจจุบัน เกษตรกรจะทำนาเฉลี่ย 2-3 ครั้ง/ปี หรือ 2 ปี 5 ครั้ง การทำนาจะเป็นลักษณะผู้จัดการนา โดยมีการจ้างทั้งหมดตั้งแต่การเตรียมดิน การหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว การใส่ปุ๋ย ฉีดยาฆ่าหญ้า ยาคุมหญ้า สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง ตลอดจนการเก็บเกี่ยว อีกทั้งพันธุ์ข้าวที่เกษตรกรใช้ปลูกเป็นพันธุ์ข้าวอายุการเก็บเกี่ยวสั้น อายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 3 - 4 เดือน พันธุ์ที่นิยมปลูกมี 4 สายพันธุ์ คือ พันธุ์หอมปทุม พันธุ์สุพรรณ พันธุ์พิษณุโลก และพันธุ์พวงทอง สำหรับการเก็บเกี่ยว เกษตรกรทั้งหมดจะใช้รถเกี่ยวข้าว ไม่ต้องใช้แรงงานคนหรือแรงงานสัตว์เหมือนแต่ก่อน เนื่องจากปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานและแหล่งน้ำที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการดังกล่าวถือว่าเป็นปัจจัยต้นทุนการผลิตที่สำคัญ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูง และเกษตรกรจะต้องจ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง จะเช่าจากนายทุนตั้งแต่บรรพบุรุษ ปู่ ย่า ตา ยายของตน สืบเนื่องกันเรื่อยมา จะมีอยู่น้อยรายที่มีที่ทำกินเป็นของตัวเอง สอดคล้องกับคำบอกเล่าของเกษตรกร สมภักดิ์ เกตุประดิษฐ์ (สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

“...ในอดีตผมทำนากับพ่อแม่ลำบากมาก ไม่เหมือนสมัยนี้ ข้าวแต่ละเกี่ยวกว่าจะขนย้ายออกจากรายากลำบาก นานางแห่งวัวเทียมเกี่ยวเข้าไปไม่ถึงต้องใช้เรือขนย้ายข้าวออกมา การทำนาก็ทำเพียงหนเดียว ปัจจุบันเขาเปลี่ยนมาทำนาปรังทั้งหมด นาปีไม่มีใครทำเลยปัจจุบันนี้ นาปรังทำ 2-3 หน ต่อปีผลผลิตได้มากกว่านาปี การดูแลก็มากกว่า รายรับดี รายจ่ายก็ดีด้วย เพราะเดี๋ยวนี้เรามีอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการทำนา จึงประหยัดเวลาและมีเวลาเพิ่มมากขึ้นที่จะไปทำงานอย่างอื่นได้อีก...”

“...เนื่องจากพื้นที่แขวงทับยาวเป็นพื้นที่ ที่มีความเจริญแล้วนายทุนก็ได้เข้ามาซื้อประกอบกับคนในพื้นที่เองที่มีที่ดินเป็นของตัวเองก็อพยพเข้าไปทำงานอยู่ในเมืองกันนานแล้ว จะเหลือเกษตรกรที่มีพื้นที่เป็นของตัวเองน้อยทำนาจึงต้องมีการเช่าเพิ่ม ส่วนใหญ่จึงไม่มีพื้นที่เป็นของตัวเอง ทำนาจึงต้องเช่า ถ้าอยากทำนาเพิ่มมากขึ้นก็ต้องเช่าเพิ่ม แต่ปัจจุบันนี้หาที่เช่าทำเพิ่มเริ่มยากแล้ว เนื่องจากประชากรเพิ่มมากขึ้นคนก็แย่งกันหาพื้นที่ทำกิน...”

จากการศึกษาต้นทุนการทำนาปรังต่อไร่ใน 1 รอบการผลิตของเกษตรกร พบว่า ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด 3,375 บาท/ไร่ โดยเป็นค่าใช้จ่ายสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.15 รองลงมาเป็นค่าเมล็ดพันธุ์ คิดเป็นร้อยละ 26.07 (ตารางที่ 4.45)

นอกจากเกษตรกรจะทำนาเป็นอาชีพหลักแล้ว อาชีพรองคือการเลี้ยงปลา จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ทำบ่อปลาส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่เช่า ปลาที่เลี้ยงเป็นปลาเบญจพรรณ เช่น ปลานิล ปลาตะเพียน ปลายี่สก ปลา นวลจันทร์ ปลาจิ้น ปลาหลี และปลาไน เป็นต้น โดยจะเลี้ยงประมาณ 7 เดือนต่อรอบการผลิต หรือประมาณ 220 วัน ปล่อยพันธุ์ปลาประมาณ 4,000 ตัวต่อไร่ มีการปรับสภาพบ่อโดยการใส่ปุ๋ยยูเรียเพื่อปรับสภาพน้ำและเป็นการเพิ่มอาหารของแพลงตอนให้น้ำมีสีเขียว และเมื่อสีของน้ำเริ่มจางๆ ลงจะต้องใส่น้ำฮานามิเพื่อทำให้น้ำเป็นสีเขียว รวมทั้งมีการให้อาหารจำพวก อาหารไก่ร่ำ และข้าวโพด ส่วนราคาขายขึ้นอยู่กับขนาดและน้ำหนักของปลา โดยปลานิลจะขายจะขายได้ราคาดี ที่สุด ต้นทุนการเลี้ยงประมาณ 5,240 บาท/ไร่ โดยจะขายได้ 21,250 บาท/ไร่ และมีกำไรสุทธิ 16,010 บาท/ไร่ (ตารางที่ 4.46)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.45 แสดงค่าใช้จ่ายต่อไร่ในการปลูกข้าวนาปรังใน 1 รอบการผลิต

รายการ	รายละเอียด	ต้นทุน/ไร่ (บาท)	สัดส่วน (ร้อยละ)
- ค่าเช่าที่ดิน	ไร่ละ 1,000 บาท/ปี (1 ปีทำได้ 2 ครั้ง)	500	14.81
- ค่าเมล็ดพันธุ์ข้าว	22 บาท/กก. (ใช้ 40 ก.ก./ไร่)	880	26.07
- ค่าเตรียมดิน			
- ค่าตีดิน	ไร่ละ 160 บาท + น้ำมันลิตรละ 35 บาท (ใช้ 2 ลิตร/ไร่)	230	6.81
- ค่าทำเทือกและปรับระดับหน้าดิน	ไร่ละ 160 บาท + น้ำมันลิตรละ 35 บาท (ใช้ 2 ลิตร/ไร่)	230	6.81
ค่าสารเคมีทางการเกษตร			
- ค่าปุ๋ยเคมี	กระสอบละ 750 บาท (ใช้ 1 กระสอบ/ไร่)	750	22.22
- ค่าเคมีภัณฑ์	200 บาท/ไร่	200	5.93
- ค่าหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว	50 บาท/ไร่	50	1.48
- ค่าพ่นสารควบคุมวัชพืช	50 บาท/ไร่	50	1.48
- ค่าสูบน้ำเข้าแปลงข้าว	น้ำมันลิตรละ 35 บาท (ใช้ 1 ลิตร/ไร่)	35	1.04
- ค่าหว่านปุ๋ย	50 บาท/ไร่	50	1.48
- ค่าพ่นสารกำจัดศัตรูพืช	50 บาท/ไร่	50	1.48
- ค่าเก็บเกี่ยวผลผลิตข้าว	350 บาท/ไร่	350	10.37
รวมทั้งสิ้น		3,375	100.00

รายได้และค่าใช้จ่ายจากการทำนาปรังใน 1 ครั้ง ต่อพื้นที่ 1 ไร่

ราคาผลผลิตข้าว = 8.5 บาท / กิโลกรัม

ได้ผลผลิตเฉลี่ย = 900 กิโลกรัม / ไร่

รายรับ = 7,650 บาท / ไร่

รายจ่าย = 3,375 บาท / ไร่

กำไรสุทธิ = 4,275 บาท / ไร่

กำไรสุทธิดังกล่าวยังไม่หักค่าแรงของเกษตรกรในการดูแลแปลงข้าวและค่าเสื่อมราคาของเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่นรถไถเดินตาม เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปลาใน 1 รอบการผลิต (บาท/ไร่)

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)	สัดส่วน
-ค่าเช่าที่ดิน	560	10.69
-ค่าพันธุ์ปลา (4,000 ตัว/ไร่)	280	5.34
-ค่าอาหารปลา	3,300	62.98
-ค่าน้ำมันวิดน้ำเข้า-ออก (80 ลิตร)	600	11.45
-ค่าอื่น ๆ	500	9.54
รวม	5,240	100.00

ที่มา : ประทีป ผ่องอำไพ (2552 ; สัมภาษณ์)

*หมายเหตุ ใน 1 รอบการผลิต 40 ไร่สามารถขายได้ ในราคา เหมาะบ่อเท่ากับ 850,000 บาท

ดังนั้นได้ราคาประมาณ 21,250 บาท/ไร่ หักลบค่าใช้จ่ายแล้วได้กำไรสุทธิ 16,010 บาท/ไร่

1.2) การปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรในรูปแบบใหม่

เกษตรกรบางรายได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีทำเกษตรรูปแบบใหม่ เช่น การทำนาห้วย ของเกษตรกรแขวงห้วยยาว โดยมีนางนุ ไต่ะสำลี เป็นเกษตรกรรายแรกในชุมชนที่เริ่มทำนาห้วย ขั้นตอนการทำนาห้วย เริ่มจากนำรถสิบล้อลงไปบดดินให้แน่น จากนั้นฉีดเลนลงไป แล้วจ้างเหมาเพื่อปักดำห้วย ค่าจ้างเหมาดำห้วย 1,600 บาทต่อไร่ หลังจากนั้นจะมีการให้น้ำและให้ปุ๋ยเป็นระยะๆ รวมทั้งมีการดูแลและกำจัดวัชพืชก่อนการชะห้วยไปขาย (ภาพที่ 4.3) ซึ่งในการชะห้วยผู้รับซื้อห้วยจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด โดยรวมแล้วเกษตรกรมีหน้าที่ปลูกและดูแลการปลูกเท่านั้น โดยมีค่าใช้จ่ายต่อไร่ ประมาณ 7,440 บาท โดยเกินครึ่งเป็นค่าใช้จ่ายด้านพันธุ์ หรือคิดเป็นร้อยละ 55.26 แต่เป็นการลงทุนในการผลิตรอบแรกเท่านั้น (ตารางที่ 4.47)

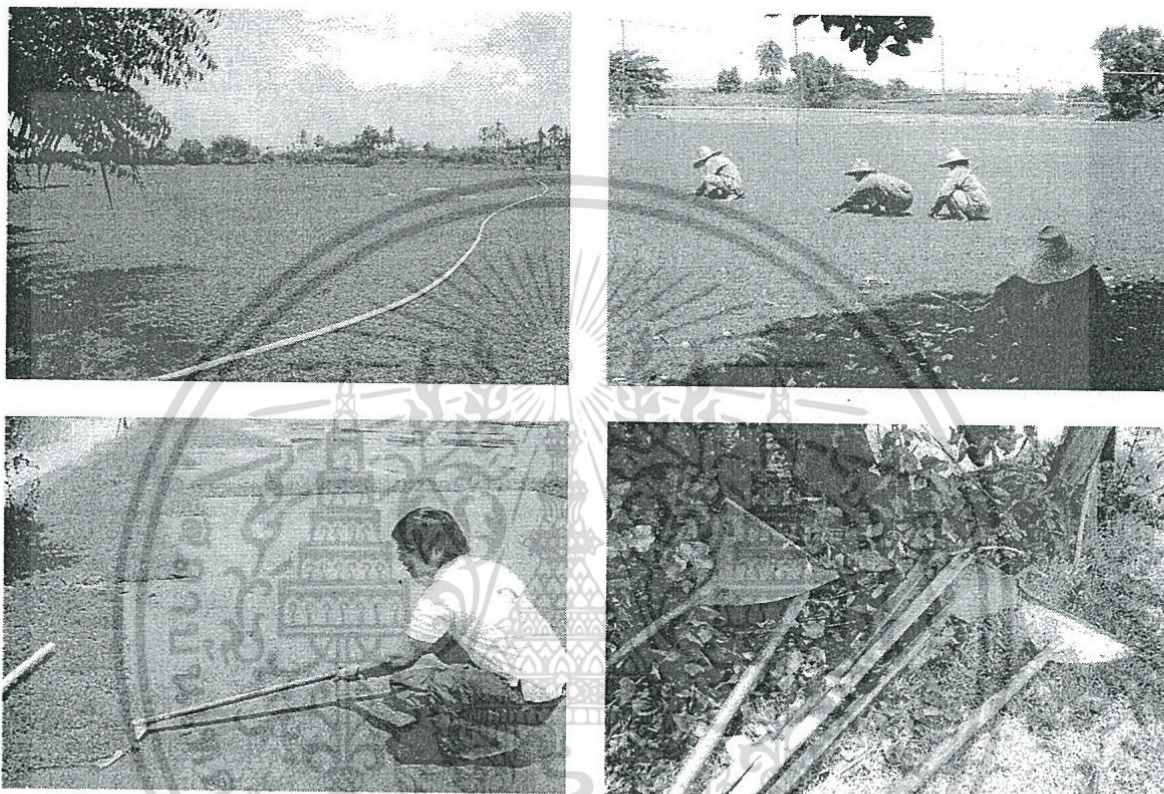
ตารางที่ 4.47 แสดงค่าใช้จ่ายในการทำนาห้วยใน 1 รอบการผลิต (บาท/ไร่)

รายการ	ค่าใช้จ่าย (บาท/ไร่)	สัดส่วน
-ค่าพันธุ์ห้วย 8 บาท/ตรม.	4,260	55.26
-ค่าแรงงานปักดำ	1,600	21.51
-ค่าปุ๋ยและสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช	1,380	18.55
-ค่าอื่น ๆ	200	2.69
รวม	7,440	100.00

ที่มา : นุ ไต่ะสำลี (2552 : สัมภาษณ์)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ค่าพันธุ์หม้าคิดเฉพาะการผลิตรอบแรกเท่านั้น
- ราคาขาย 8 บาท/ตรม. 1 ไร่ขายได้ 12,800 บาท
- รายได้สุทธิ = 12,800 - 7,440 = 5,360 บาท
- ใน 1 ปี สามารถปลูกหม้าได้ 5 ครั้ง

ภาพที่ 4.3 การทำนาหม้า (การปลูก การกำจัดวัชพืช การแคะและอุปกรณ์การแคะ)

2) การปรับตัวของครัวเรือนบนพื้นฐานการผลิตนอกภาคการเกษตร เนื่องจากข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ทำการเกษตร เกษตรส่วนใหญ่ไม่มีที่ทำนาเป็นของตนเอง กอปรกับการขยายพื้นที่ความเป็นเมือง ความเจริญของเมืองเข้าถึงชุมชน การคมนาคมที่สะดวกสบาย และการที่มีนิคมอุตสาหกรรม สถานประกอบการ และการมีสนามบินสุวรรณภูมิ จึงเป็นโอกาสที่ทำให้มีแหล่งรองรับงานที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกษตรกรมีทางเลือกและช่องทางในการประกอบอาชีพมากขึ้น จะพบว่าเกษตรกรบางรายหันไปประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรกรรม เช่น การค้าขาย พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือพนักงานด้านบริการต่าง ๆ การทำงานก่อสร้าง และการรับจ้างทั่วไป ซึ่งการปรับตัวลักษณะนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องต้นทุนในการผลิต ไม่ต้องใช้ปัจจัยการผลิตในครัวเรือน แต่เป็นแรงงานรับจ้างผลิต นอกจากนี้บุตรหลานของเกษตรกรที่มีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ส่วนใหญ่จะออกมาประกอบอาชีพข้างนอกชุมชน จึงไม่ได้กลับมาประกอบอาชีพทางการเกษตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบด้านการเกษตรในเขตลาดกระบัง ทางด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม ก่อนและหลังสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ และการปรับตัวของเกษตรกรด้านการประกอบอาชีพ เป็นการวิจัยผสมวิธี (Mixed Methodology) ใช้ทั้งระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำนวน 273 ครัวเรือน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมาน ได้แก่ T-test และ Chi-square สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured) และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์และความเชื่อมโยง โดยวิธีการเปรียบเทียบข้อมูล (Content Comparison) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณ

1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า หัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 76.2 มีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละร้อยละ 56 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 86.8 เป็นครอบครัวขนาดกลาง มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 61.9 สมาชิกในครอบครัวไม่ได้อยู่ในวัยกำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.5 ส่วนรายได้และรายจ่ายของครอบครัวอยู่ในช่วงระหว่าง 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.3 และ 47.3 ตามลำดับ

2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านกายภาพและชีวภาพ

ก่อนสร้างสุวรรณภูมิ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีที่ดินสร้างที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.8 ส่วนที่ดินทำการเกษตรเป็นการเช่าผู้อื่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.3 การถือครองที่ดินทำการเกษตรเป็นแบบเช่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.6 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 9.73 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเป็นที่เช่าเฉลี่ย 20.66 ไร่ พืชหลักที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ คือข้าว คิดเป็นร้อยละ 77.3 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกพืชชนิดอื่น คิดเป็นร้อยละ 69.2 เกษตรกรมีการเพาะปลูกเฉลี่ยปีละ 1.77 ครั้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรมีที่ดินทำกินเพียงพอจนเหลือครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 79.5 และเกษตรกรเลี้ยงสุกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5

เเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของโรงเรียนเพื่อการศึกษาเท่านั้นห้ามเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ จากการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรมีที่ดินสร้างที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 60.8 มีที่ดินทำการเกษตรเป็นที่เช่าผู้อื่นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.4 การถือครองที่ดินทำการเกษตรส่วนใหญ่เป็นแบบเช่า คิดเป็นร้อยละ 62.6 มีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 9.60 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรเป็นที่เช่าเฉลี่ย 21.55 ไร่ พืชหลักที่เพาะปลูกส่วนใหญ่ คือข้าว คิดเป็นร้อยละ 72.5 เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ปลูกพืชชนิดอื่น คิดเป็นร้อยละ 63.7 เกษตรกรมีการเพาะปลูกเฉลี่ยปีละ 2.01 ครั้ง ส่วนใหญ่เกษตรกรมีที่ดินทำกินเพียงพองจนเจือครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 81.3 และเกษตรกรเลี้ยงสุกรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.5

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงเปรียบเทียบก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่า เกษตรกรมีที่ดินสำหรับสร้างที่อยู่อาศัย การถือครองและรูปแบบการถือครองที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองและที่เช่า การปลูกพืชหลักและพืชชนิดอื่น ๆ การมีที่ดินทำกินเพียงพองจนเจือครอบครัว และการเลี้ยงสัตว์ ไม่แตกต่างกันระหว่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่ามีเพียงจำนวนครั้งที่เพาะปลูกพืชหลักต่อปีมีความแตกต่างก่อนและหลังการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยหลังการสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิมีการเพาะปลูกพืชปีละ 2 - 3 ครั้ง จากเมื่อก่อนปลูกปีละครั้ง

3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม วัฒนธรรม

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตลาดกระบังมาแต่เดิม คิดเป็นร้อยละ 90.1 ส่วนเกษตรกรที่ย้ายภูมิลำเนาจากที่อื่น มีระยะเวลาการย้ายเข้ามา 21 ปีขึ้นไปมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.7 วัตถุประสงค์ที่ย้ายเข้ามาในเขตลาดกระบังคือย้ายตามครอบครัวหรือแต่งงาน คิดเป็นร้อยละ 44.4 สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีใครไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 68.1 ส่วนสมาชิกที่ไปทำงานหรืออาศัยที่อื่น เหตุผลเพื่อประกอบอาชีพใหม่มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 14.3 ปัจจุบันเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่คิดจะย้ายไปอาศัยที่อื่น สาเหตุเพราะมีรากฐานมั่นคงแล้วมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.0 ส่วนเกษตรกรที่คิดจะย้ายไปอาศัยที่อื่น เนื่องจากมีเสียงรบกวนจากเครื่องบิน เมื่อเปรียบเทียบสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนก่อนและหลังสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่าปัจจุบันดีกว่า คิดเป็นร้อยละ 40.3 ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวเช่นการมีเวลาให้กับครอบครัว การปรึกษาหารือหรือขอความคิดเห็นร่วมกัน และมีการนัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่าไม่แตกต่างกัน การมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำในครอบครัว พบว่าไม่เคยมีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ด้วยมากที่สุด ส่วนการมีโอกาสในการศึกษาชั้นประถมศึกษาของบุตรหลาน ก่อนและหลังสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่าปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 46.5 การมีโอกาสในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา/ปวช./อนุปริญญา ของบุตรหลาน พบว่าปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนได้มากกว่า คิดเป็นร้อยละ 44.0 และการมีโอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปของบุตรหลาน พบว่าเกษตรกรไม่มีบุตรหลานเรียนในระดับนี้ คิดเป็นร้อยละ 34.8 ส่วนความสะดวกสบายในเอกสารเดินทาง เปรียบเทียบก่อนและหลังสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ พบว่าส่วนใหญ่ปัจจุบันไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสะดวกมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 71.8 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่น พบว่าปัจจุบันได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 56.8 ความสัมพันธ์ภายในชุมชนเช่นการคบหาสมาคมกับเพื่อนบ้านเมื่ออดีตกับปัจจุบันไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 69.6 และการมีส่วนร่วมทางสังคม เช่น การให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาชุมชน พบว่าไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 48.7

4) การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิกับปัจจุบัน พบว่า ในภาพรวมรายจ่ายในหมวดต่างๆ ส่วนใหญ่มีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ($\bar{X} = 3.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายหมวดพบว่าหมวดค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ได้แก่ ค่าอาหาร การลงทุนเกี่ยวกับอาชีพ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ และค่าพาหนะ ส่วนค่าใช้จ่ายที่เหมือนเดิมหรือไม่เปลี่ยนแปลง ได้แก่ ค่าการศึกษาเล่าเรียนบุตร ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และค่ารักษาพยาบาล

เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก คิดเป็นร้อยละ 92.3 รายได้ของเกษตรกร เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิกับปัจจุบัน พบว่าปัจจุบันรายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 59.0 ส่วนรายจ่ายส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 86.1 การออมของเกษตรกรมีเงินเหลือเก็บมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 35.5 เกษตรกรไม่เคยมีหนี้สินมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.8 ส่วนเกษตรกรที่มีหนี้สินมีวัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินไม่แตกต่างกัน คือเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 49.8 แหล่งเงินกู้ คือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) คิดเป็นร้อยละ 53.8

5) ทิศนคติของเกษตรกรต่อผลกระทบจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิ

จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมเกษตรกรรู้สึกเฉย ๆ กับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิ เมื่อพิจารณาในข้อย่อยพบว่า เกษตรกรรู้สึกเฉย ๆ กับการมีสนามบินสุวรรณภูมิ แล้วทำให้วิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำ(กุ้ง หอย ปู ปลา ฯ) มีปริมาณลดลง ทำให้เกิดปัญหาหน้าท่วมบ้านเรือนและพื้นที่การเกษตรมากขึ้น ทำให้เกษตรกรสูญเสียที่ดินทำกินและถิ่นที่อยู่อาศัย ทำให้มีจำนวนแรงงานอพยพเข้ามาในพื้นที่เขตลาดกระบังมากขึ้น ทำให้วัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป (เช่น การเอางาน การร่วมแรง ร่วมใจทำงานเพื่อส่วนรวม) ทำให้การประกอบอาชีพทางการเกษตรลดลง ทำให้เกษตรกรมีโอกาสหารายได้เพิ่มมากขึ้น และทำให้ชาวบ้านมีอาชีพใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น แต่เกษตรกรค่อนข้างเห็นด้วย กับการมีสนามบินสุวรรณภูมิ แล้วทำให้เกิดชุมชนแออัดเพราะประชาชนย้ายเข้ามาทำงาน และเป็นเหตุของการเกิดปัญหาสังคม เช่น ลักขโมย ยาเสพติด และวัยรุ่นนั่วสุ่มตามแหล่งบันเทิง เกษตรกรมีความพึงพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน ถึงแม้ชุมชนจะแออัดขึ้น แต่ก็ยังมีความสะดวกและสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเมื่อก่อน เกษตรกรค่อนข้างเห็นด้วยว่าพื้นที่ในเขตลาดกระบัง เหมาะสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะมีดินที่อุดมสมบูรณ์และมีน้ำเพียงพอกับการทำการเกษตร และค่อนข้างเห็นด้วยว่าการมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก รวดเร็วมากขึ้น และยังทำให้

เอกสารฉบับนี้มีกรศึกษาตีพิมพ์ขึ้นสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

5.1.2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านครัวเรือนเกษตรกร

เขตลาดกระบังเป็นเขตที่มีวัฒนธรรมหลากหลาย ทั้งไทย มอญ จีน และมุสลิม แม้ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม สถานศึกษาที่มีชื่อเสียง และอยู่ใกล้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทำให้เขตลาดกระบังเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว ในอดีตประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือเกษตรกรรม ปัจจุบันส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง รองลงมาอาชีพเกษตรกร พนักงานบริษัท รับราชการและอื่น ๆ ตามลำดับ แต่อีกด้านหนึ่ง คนที่นี้ก็ยังดำเนินชีวิตตามวิถีในอดีต ทั้งการประกอบอาชีพด้านการเกษตร การสืบสานประเพณีที่มีคุณค่า และการสัญจรทางน้ำ เนื่องจากมีลำคลองที่สำคัญ ๆ หลายสาย เช่น คลองประเวศบุรีรมย์ คลองมอญ คลองหลวงแพ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ลำคลองยังใช้ในการอุปโภคและเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในการทำการเกษตร เกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา รองลงมาคือเลี้ยงปลาในบ่อดิน และปลูกหญ้า เป็นต้น

ปัจจุบันเนื่องจากการเจริญเติบโตและการขยายตัวของเมือง ทำให้เขตลาดกระบังซึ่งเป็นเขตชานเมืองต้องเป็นที่รองรับการขยายตัวเหล่านั้น เมื่อความเป็นเมืองเข้ามาทำให้จำนวนประชากรทั้งที่เป็นผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และประชากรที่เข้ามาอาศัยตามหมู่บ้านจัดสรรที่เกิดขึ้นมามากมาย จึงทำให้สภาพความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งผลดีและผลเสียตามมา ผลดีที่เกิดขึ้นก็คือ ทำให้เกษตรกรหรือชาวบ้านในเขตลาดกระบังมีอาชีพ มีคู่ทางในการประกอบอาชีพอื่น ๆ มากขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ รวมทั้งความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนผลเสียที่ตามมา ก็คือปัญหาความแออัดของชุมชน ปัญหาการจราจร ปัญหาขยะ ปัญหาแม่น้ำลำคลองเน่าเสีย ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาเสียงรบกวนจากสนามบิน เป็นต้น

5.1.2.2 การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ

การปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ เป็นการปรับตัวด้านกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนรูปแบบการเกษตร การใช้แรงงานในระบบการเกษตร เงินทุนที่ใช้ทางการเกษตร เทคโนโลยีและการเลือกใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบเกษตรและการปรับตัวด้านกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร และการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพของเกษตรกร พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านสังคม ทัศนคติ โดยมียังปัจจัยรอง คือ ปัจจัยด้านสังคม ทัศนคติ การเมืองและเทคโนโลยี ซึ่งในอนาคตเกษตรกรมีแนวโน้มการปรับตัวทางการเกษตรให้เป็นไปตามข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากที่สุด รองลงมาเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการทางการเกษตร การทดลองทำการเกษตรรูปแบบใหม่ และการเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร หรือการเลือกใช้หลายวิธีร่วมกัน

รูปแบบการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพ พบว่ามี 2 รูปแบบ คือ 1) ครัวเรือนที่ยังทำการผลิตในภาคการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 เป็นการทำนาแบบเข้มข้น โดยการขยายขนาดการผลิต ครอบการผลิตให้มากขึ้น และการเพิ่มทุนการผลิต และ รูปแบบที่ 2 เป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรในรูปแบบใหม่ เช่น การทำนาหญ้า แต่ขณะเดียวกันก็ยังทำนาและเลี้ยงไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปลา เป็นต้น 2) คริวเรือนที่ปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตนอกภาคการเกษตร เนื่องจากข้อจำกัดไม่มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง จึงหันไปประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เช่น การค้าขาย พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือพนักงานด้านบริการต่าง ๆ การทำงานก่อสร้าง และการรับจ้างทั่วไป

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตชานเมืองกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง ผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. เขตลาดกระบังเป็นเขตชานเมืองพื้นที่ฝั่งตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ในอดีตประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ปัจจุบันเขตลาดกระบังเจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็วเนื่องจากเป็นที่ตั้งของนิคมอุตสาหกรรม สถานศึกษาที่มีชื่อเสียง และอยู่ใกล้ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ส่งผลให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นแหล่งที่อยู่อาศัยก็ขยายเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทำให้รูปแบบของความเป็นเมืองขยายมายังเขตลาดกระบัง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเสี้ยววงกลม (Sector Theory) ของ Homer Hoyt (อ้างถึงใน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2549) ที่อธิบายว่า รูปแบบของการขยายตัวของเมืองจะเหมือนกับเสี้ยววงกลมหรือรูปขนมพาย (Pie-Shaped) และในแต่ละเมืองจะพบว่า การขยายตัวของเมืองออกไปยังพื้นที่ด้านนอกจะเป็นรูปเสี้ยววงกลมหนึ่งเสี้ยววงกลมหรือมากกว่าหนึ่งเสี้ยววงกลม และการขยายตัวของเมืองจะมีลักษณะดังนี้

- 1) การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามเส้นทางการคมนาคมขนส่ง ที่เชื่อมไปยังศูนย์กลางทางการค้าและที่อยู่อาศัยบริเวณอื่น ๆ
- 2) การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามพื้นที่สูงและแม่น้ำลำคลองในเขตพัฒนาอุตสาหกรรม
- 3) การขยายตัวของเมืองจะขยายออกไปตามที่อยู่อาศัยของชุมชนชั้นสูงของสังคม ห้องพักอาศัยราคาสูงมักจะเกิดขึ้นบริเวณย่านธุรกิจใกล้ ๆ กับเขตที่อยู่อาศัยเก่า
- 4) เขตที่อยู่อาศัยค่าเช่าราคาสูง จะตั้งอยู่ติดกับเขตที่อยู่อาศัย ค่าเช่าราคาปานกลาง จะเห็นได้ว่าเขตลาดกระบังมีการขยายของเมืองเข้ามาเรื่อย ๆ เห็นได้จากมีการสร้างอพาร์ทเมนท์ บ้านพักอาศัยเพิ่มขึ้นมาเรื่อย ๆ ในช่วง 2 - 3 ปีที่ผ่านมา หลังจากสนามบินสุวรรณภูมิเปิดให้บริการ

สภาพทางด้านกายภาพและชีวภาพ ปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน เกษตรกรยังมีที่ดินสำหรับสร้างที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเองเฉลี่ย 9.73 ไร่ เป็นที่เช่าเฉลี่ย 20.66 ไร่ พืชหลักที่ปลูกคือข้าว และปัจจุบันมีการเพาะปลูกปีละ 2 - 3 ครั้ง จากเมื่อก่อนปลูกปีละ 1 ครั้ง เป็นเพราะในปัจจุบันมีการพัฒนาเมล็ดพันธุ์ข้าวให้มีอายุสั้น ทำให้เพาะปลูกได้หลายรอบขึ้น รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีเครื่องจักรกลการเกษตรที่ทันสมัย เช่น เครื่องเตรียมดิน เครื่องฉีดยา เครื่องเก็บเกี่ยวและเครื่องนวด เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจุบันวิธีการทำนาก็เปลี่ยนแปลงไป โดยเกษตรกรเจ้าของที่นาส่วนใหญ่จะเป็นผู้จัดการที่ดินเท่านั้น ไม่ได้ทำนาด้วยตัวเอง คือตั้งแต่กระบวนการเตรียมดิน การดูแลรักษาแปลงนา เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สแกนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ทางการค้า ตลอดจนการเก็บเก็บบัญชี ส่วนใหญ่จะเป็นการจ้างเหมา ทั้งนี้ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้นกว่าไม่วางกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อดีตมากทั้งค่าแรง ค่าปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

สภาพทางด้านสังคม วัฒนธรรม เกษตรกรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตลาดกระบัง เป็นคนดั้งเดิมที่อาศัยในพื้นที่ ดังนั้นจึงไม่คิดที่จะย้ายไปอาศัยที่อื่น เพราะพอใจในสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบัน และมีความคิดว่าอายุมากแล้ว ถ้าไปเริ่มต้นใหม่คงต้องใช้เวลาและการปรับตัว ส่วนสภาพความเป็นอยู่เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ พบว่าปัจจุบันดีกว่า เพราะมีความสะดวกสบายในการเดินทาง และบุตรหลานมีโอกาสเลือกสถานศึกษาได้มากกว่า ส่วนการรับข้อมูลข่าวสาร ปัจจุบันรับข้อมูลข่าวสารได้มากกว่าและรวดเร็วกว่า เพราะมีทั้งวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น ในส่วนของความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านเปรียบเทียบกับปัจจุบันกับอดีตก่อนสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ พบว่าไม่แตกต่างกัน ยังมีการไปมาหาสู่และพบปะสังสรรค์กันอยู่ แต่ในส่วนของ การประกอบอาชีพปัจจุบันไม่ค่อยมีการช่วยเหลือเอาแรงหรือลงแขกกันเหมือนเมื่อก่อน ปัจจุบันจะเป็นในรูปของการจ้างเหมามากกว่า ส่วนขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ยังปฏิบัติอยู่เช่นเดิม แต่อาจจะมีการปรับเปลี่ยนบ้างให้ทันกับยุคสมัย ซึ่งสอดคล้องกับ คำนวน นวลสนอง (2538) ได้ศึกษาวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรมในภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา พบว่าการปรับเปลี่ยนเพื่อให้กระชับทันกับยุคสมัย ที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงประกอบด้วยปัจจัยที่เกี่ยวเนื่องกับการเปลี่ยนแปลงในการประกอบอาชีพ ระบบการศึกษาแผนใหม่และปัจจัยจากการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาใช้ การเปลี่ยนแปลงในระบบความเชื่อ คือการเปลี่ยนแปลงในความเชื่อดั้งเดิมและการเปลี่ยนแปลงความเชื่อที่เกี่ยวข้องจากศาสนาและผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในระบบความเชื่อที่สำคัญ ได้แก่การให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีอยู่เดิมลดน้อยลงและการได้เข้าร่วมพิธีกรรมตามความเชื่อมีอยู่ในชุมชนน้อยลง การเปลี่ยนแปลงชีวิต ได้ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชน ทั้งที่เกิดโดยตรงและโดยอ้อมหลายประการ ผลกระทบในด้านบวก ได้แก่การมีรายได้เพิ่มขึ้น และแก้ไขปัญหาการว่างงานของประชาชน ส่วนผลกระทบในด้านลบ ได้แก่การมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เกิดความสับสนทางสังคม ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มชนภายในจังหวัดมีแนวโน้มสูงขึ้นและมีความเป็นวัตถุนิยมมากขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้อง สนิท สมักรการ (2525) ที่ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้แก่ ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นภายนอกชุมชนซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น การสาธารณสุขโรค เมื่อรัฐบาลได้ดำเนินการการพัฒนาเพื่อการเร่งสร้างถนน ไฟฟ้า โรงเรียน ทำให้ชุมชนชนบทได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมเมืองไปสู่สังคมชนบทเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ความสัมพันธ์ระหว่างสังคมชนบทและสังคมเมืองมีอยู่มากมายซึ่งต้องพึ่งพาอาศัยกันในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และที่ควรสังเกตรวมถึงชนที่มีอิทธิพลอย่างมากและรวดเร็วต่อชุมชนชนบทที่จะทำให้ชาวไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชนบทได้รับข่าวสารต่างๆ อยู่ตลอดเวลาทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม และปัจจัยภายในเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่ในชุมชน ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ ปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยทางนิเวศวิทยา เช่น สิ่งแวดล้อม ที่ตั้งของชุมชน ที่ดินและอื่นๆ ถ้าหากชุมชนตั้งอยู่ในสภาพนิเวศวิทยาที่ดีก็อาจจะพัฒนาชุมชนของตนให้ดีขึ้น ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านบุคลิกภาพของปัจเจกบุคคล หรือสมาชิกแต่ละคนก็มีส่วนที่จะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะว่าถ้าหากบุคคลได้รับการศึกษาสูงมีประสบการณ์ต่างๆ ก็อาจทำให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่่ง่ายกว่าบุคคลอื่นๆ ตลอดจนความเป็นผู้นำของชุมชนที่มีความรู้ความสามารถ อาจมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมได้เช่นกัน

สภาพทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจุบันพบว่าเกษตรกรมีรายจ่ายในครัวเรือน ทั้งในส่วนของค่าอาหาร ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ค่ารักษาพยาบาล ค่าพาหนะ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ และสาธารณูปโภคอื่น ๆ เพิ่มขึ้น และสำหรับการลงทุนเกี่ยวกับอาชีพ พบว่าปัจจุบันมีการลงทุนสูงขึ้นเป็นเท่าตัว ทั้งค่าปุ๋ยเคมี ค่ายากำจัดศัตรูพืช สอดคล้องกับคำพูดของ ภักดี จันโต (2552, สัมภาษณ์) กล่าวว่า “ชาวนาสมัยก่อนทำนาซื้อนา ปัจจุบันทำนาขายนา” ซึ่งหากมีการเปลี่ยนแปลงในระบบกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตย่อมจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระบบอื่น ๆ ไปด้วย (ลือชา ธรรมวินัยสถิต, 2539) และปัจจุบันการขยายตัวทางเศรษฐกิจทำให้เขตลาดกระบังมีประชากรเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการย้ายเข้ามาของแรงงานจากภายนอก ทำให้เกษตรกรต้องส่งบุตรหลานเรียนในระดับสูงขึ้น เพื่อพัฒนาศึกษาพร้อมที่จะแข่งขันกับแรงงานจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับลือชา ธรรมวินัยสถิต (2539) กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม อันเนื่องมาจากปัจจัยทางประชากร (Demographic Factor) เมื่อสังคมที่มีประชากรเพิ่มขึ้นอย่างมากย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตัวอย่างเช่นการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในชนบททำให้ที่ดินในการทำมาหากินไม่เพียงพอ นอกจากนี้ความเป็นอยู่ก็เปลี่ยนแปลงไปจากการที่เคยประกอบอาชีพ ทำงานที่ขึ้นอยู่กับธรรมชาติ มาเป็นการทำงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถเฉพาะอย่างและเทคโนโลยี คนไม่มีความรู้ความสามารถก็จะกลายเป็นคนว่างงาน ระบบความสัมพันธ์ก็เปลี่ยนแปลงไปจากแบบเป็นกันเองมาเป็นการแข่งขันเพื่อการอยู่รอด และสอดคล้องการศึกษาของ ลักษณ์ เสียมจิตร (2542) ได้ทำการศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการก่อสร้างทาง พบว่ามีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับอาชีพ รายได้ รายจ่าย ภาวะหนี้สิน การถือครองที่ดิน การประกอบอาชีพทางการเกษตรลดลงในขณะเดียวกันอาชีพเกี่ยวกับการจ้างแรงงานสูงขึ้น เกษตรกรต่างไม่ต้องการให้บุตรหลานของตนประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเห็นว่าอาชีพเกษตรกรรมประสบปัญหาหนัก ไม่มีความมั่นคงและบุตรหลานของเกษตรกรเองต่างก็ไม่ต้องการประกอบอาชีพการเกษตร เนื่องจากขาดแรงจูงใจที่จะเป็นเกษตรกร แต่ที่ทำอาชีพนี้เพราะไม่มีทางเลือก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้เขตลาดกระบังมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจส่งผลกระทบต่อทั้งผลดีผลเสีย กล่าวคือผลดีทำให้เกษตรกรหรือชาวบ้านในเขตลาดกระบังมีอาชีพ มีช่องทางในการประกอบอาชีพอื่น ๆ และหารายได้มากขึ้น รวมทั้งความสะดวกสบายในการคมนาคมขนส่ง ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนผลเสียที่ตามมา ก็คือปัญหาความแออัดของชุมชน ปัญหาการจราจร ปัญหาขยะ แม่น้ำลำคลองเน่าเสีย ปัญหาน้ำท่วม และปัญหาเสียงรบกวนจากสนามบิน เป็นต้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนพรรณ สุนทรระ (2539) พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับสภาพสังคมปัจจุบัน เนื่องจากท้องถิ่นมีความเจริญ เป็นแหล่งแรงงาน รายได้ มีสถานศึกษาของบุตรหลาน และการคมนาคมสะดวก แต่ขณะเดียวกันก็มีปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาชุมชนแออัด และปัญหาสังคมอื่น ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังการมีโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา

2. จากการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ พบว่าเกษตรกรมีทัศนคติเฉย ๆ กับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งหมายถึงทัศนคติของเกษตรกรที่ไม่แสดงความคิดเห็น ไม่แน่ใจ หรือมีความรู้สึกเรียบเฉย อาจเกิดจากสภาพแวดล้อมบริเวณที่เกษตรกรอาศัยอยู่นั้นไม่ได้รับผลกระทบ หรือถ้าได้รับก็น้อยจนไม่อาจรับรู้ได้ถึง การเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ผลของการเปลี่ยนแปลงไม่ส่งผลต่อความรู้สึกหรือวิถีชีวิตของคนมากนัก

3. จากการศึกษาการปรับตัวของเกษตรกรด้านการประกอบอาชีพ ซึ่ง เป็นการปรับตัวด้านกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนรูปแบบการเกษตร การใช้แรงงานในระบบการเกษตร เงินทุนที่ใช้ทางการเกษตร เทคโนโลยีและการเลือกใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร จากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวของเกษตรกรด้านประกอบอาชีพมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ โดยมีปัจจัยรอง คือ ปัจจัยด้านสังคม ภายภาพ การเมืองและเทคโนโลยี ซึ่งในอนาคตเกษตรกรมีแนวโน้มการปรับตัวทางการเกษตรให้เป็นไปตามข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพมากที่สุด รองลงมาเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีการทางการเกษตร การทดลองทำการเกษตรรูปแบบใหม่ และการเปลี่ยนกิจกรรมทางการเกษตร หรือการเลือกใช้หลายวิธีร่วมกัน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเกษตรกรเกษตรกรบางรายได้ผันตัวเองเข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม หรือบางรายผันตัวเองมารับจ้างในภาคเกษตร เช่น รับจ้างหว่านปุ๋ย ฉีดพ่นยา เป็นต้น หรือบางรายก็ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย จากการขายที่ดินและราคาผลผลิตที่สูงขึ้นทำให้เกษตรกรมีเงินทุนซื้อหาเทคโนโลยีมาใช้ในการทำกิจกรรมทางการเกษตรได้มากขึ้น เพิ่มจำนวนรอบการผลิต และปริมาณของผลผลิต ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว นอกจากนี้เกษตรกรมีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเองทำให้การตัดสินใจสามารถทำได้รวดเร็วกว่าช่วงที่ผ่านมา นอกจากนี้เกษตรกรบางรายได้เปลี่ยนอาชีพไปประกอบอาชีพค้าขาย หรือมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการทางการเกษตร หรือทดลองทำการเกษตรรูปแบบใหม่ เช่น ทำนาหญ้าในพื้นที่จำกัดและทำได้หลายรอบ เนื่องจากปัจจุบันมีบ้านจัดสรรขึ้นมากมาย จึงสามารถจำหน่ายได้ราคาดี ทำให้มีรายได้ต่อพื้นที่สูงกว่าการทำนา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พรไทย ศิริสาธิตกิจ เอกส (มปป.) ศึกษาผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรทำจากในสถานการณการเปลี่ยนแปลงทางไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เศรษฐกิจและการเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง : กรณีศึกษาชุมชนชนบทนาถอำเภopakพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าการปรับตัวของครัวเรือนเกษตรกรบนพื้นฐานการผลิตนอกภาคเกษตรกรรม เกิดขึ้นเนื่องจากเกษตรกรมีข้อจำกัดความสัมพันธ์ของทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน เงื่อนไขจากภาวะหนี้สิน เกษตรกรจึงปรับตัวไปทำการผลิตนอกภาคเกษตร ซึ่งการปรับตัวลักษณะนี้ไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องต้นทุนในการผลิต ไม่ต้องใช้ปัจจัยการผลิตในครัวเรือน แต่เป็นแรงงานรับจ้างผลิต ซึ่งมี 2 ลักษณะคือ 1) การปรับตัวของครัวเรือนบนพื้นฐานการผลิตนอกภาคเกษตรกรรมโดยการใช้แรงงานในการผลิตแบบเหมาช่วง ซึ่งเป็นการรับงานจากภายนอกชุมชนมาผลิตที่บ้านตนเองโดยไม่ต้องเคลื่อนย้ายแรงงานออกนอกชุมชน ได้แก่การเย็บผ้า เป็นต้น 2) การปรับตัวของครัวเรือน โดยการเคลื่อนย้ายแรงงานออกนอกชุมชน ไปเป็นแรงงานรับจ้างในหลายลักษณะ ได้แก่การทำงานโรงงาน การทำงานก่อสร้างและรับจ้างทั่วไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการศึกษาพบว่าปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาขยะ ปัญหาน้ำเน่าเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม จากบ้านเรือน ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องและเป็นปัญหาต่อเกษตรกรและประชาชนในเขตลาดกระบัง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจะร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหา และวางแผนป้องกัน เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะปัญหาเหล่านี้มักจะเกิดจากชุมชนที่มีการขยายตัวทางอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการบริการอย่างรวดเร็ว

2. สำหรับด้านการเกษตร หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลดการใช้สารเคมี และหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิตและลดปัญหาสิ่งแวดล้อม อาทิ เช่น ดินเสื่อมโทรม และที่สำคัญควรปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนรุ่นๆ หลังๆ หันมาเห็นความสำคัญของอาชีพเกษตรกรรม และควรอนุรักษ์ไว้เพื่อเป็นแหล่งอาหารของคนในชุมชนเมืองต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่า เขตลาดกระบังได้มีความเป็นเมืองและความเจริญทางด้านเศรษฐกิจสูงเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ ดังนั้นจึงควรมีการศึกษา การคงอยู่ของอาชีพเกษตรกรรม และเยาวชนรุ่นต่อไปยังคิดที่จะทำการเกษตรต่อไปอยู่หรือไม่ รวมทั้งขยายขอบเขตของการศึกษาเปรียบเทียบกับเขตชานเมืองอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2544. ชุมชนนิยม : ฝ่าวิกฤตชุมชนล่มสลาย. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดีย.
- คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 2549. ความเป็นเมือง. [Online]. Available: <http://www.huso.buu.ac.th/cai/Sociology/225101/Lesson12/ความเป็นเมือง.htm> [11/03/2549].
- คำนวน นวลสนอง. 2538. วิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมสู่สังคมอุตสาหกรรมในภาคใต้: กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา. สงขลา: สถาบันทักษิณคดีศึกษา.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535. สังคมและวัฒนธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โจนส์ แลง ลาสาลล์. 2548. ทำอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิกับผลกระทบต่อตลาดอสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์. [Online]. Available: www.joneslanglasalle.co.th/TH-TH/news/2005 [18/12/2548].
- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ . 2532. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถาวร คำพีระ. 2546. “การเปลี่ยนแปลงและกระบวนการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านแก่งโฮ ตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏเลย.
- ธนพรรณ สุนทร. 2538. “การศึกษาผลกระทบทางเศรษฐกิจ-สังคม ของการเปลี่ยนแปลงจากภาคเกษตรกรรม สู่ภาคอุตสาหกรรม : ศึกษากรณี อำเภอลองหลวง และอำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี”. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สาขาการวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ผ่องพันธ์ มณีรัตน์. 2521. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรไทย ศิริสาธิตกิจ. มปป. ผลกระทบและการปรับตัวของเกษตรกรทำจากในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและการเกิดขึ้นของโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง : กรณีศึกษาชุมชนขนาด อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช. นครศรีธรรมราช : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2541. มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. 2542. การทำการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ทีพีพรินท์.
- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถเผยแพร่ไปยังผู้อื่นได้
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ลักษณะ เสียมจิตต์. 2542. “ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการดำเนินนโยบายสร้างทางหลวงพิเศษ (มอเตอร์เวย์) ที่มีต่อชุมชนข้างทาง: ศึกษาเฉพาะกรณีทางหลวงพิเศษหมายเลข 7 สายกรุงเทพฯ – ชลบุรีสายใหม่”. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลือชา ธรรมวินัยสถิต. 2539. มนุษย์กับสังคม. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ธรรมรักษาการพิมพ์.
- วอลเดน เบลโล. 2543. โศกนาฏกรรมสยาม. กรุงเทพฯ : มุลนิธิโกลมคิมทอง.
- สมบุรณ์ มีบุญ. 2543. “การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชุมชนชานเมืองทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. 2536. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม: แนวทางศึกษา วิเคราะห์ และวางแผน. ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สนิท สมัครการ. 2525. การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาของสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา. 2533. การดำรงอยู่ของชุมชน: กระบวนการต่อสู้ และพัฒนา. ม.ป.ท.
- สายัณฑ์ มั่นมะโน. 2533. “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2533 และพ.ศ. 2530”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สิริภัทร์ ขาวมีชื่อ. 2546. “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและแนวคิดของชุมชนเพื่อการวางแผนพัฒนาแขวงหนอกจอก เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิศาสตร์การวางแผนการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2542. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- 2543. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒนา สุกใส. 2524. “นโยบายการใช้ที่ดินชานเมืองกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเพื่อวางแผนเสนอแนะการใช้ที่ดินในเขตลาดกระบัง”. วิทยานิพนธ์การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเขตลาดกระบัง. 2550. ข้อมูลเขตลาดกระบัง. กรุงเทพฯ : ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตลาดกระบัง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2547. “ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ : ทำเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า อากาศยานที่ทันสมัยที่สุดแห่งหนึ่งของโลก.” วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 41(1) : 55-63.
- ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไสว อ่ำทอง. 2546. “ทัศนคติของพนักงานธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการป่าไม้ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Bongsadadt, M. 1990. Bangkok : The primate city of Thailand, *Proceedings of the Forth International Conference on Thai Studies*, Kunming, May 11-13. Bangkok.

Yamane, T. 1973. *Statistics : An Introductory Analysis*. Tokyo : Harper International Edition.

Yantrasast, K. 1995. *Bangkok's Water Logic : A study on Phenomenon of Water and Urban Transformation*. Tokyo : The University of Tokyo.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตชานเมือง กรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

- 1.ต่ำกว่า 30 ปี 2. 30-40 ปี
 3. 41-50 ปี 4. 50 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- 1.ไม่ได้เรียน 2. ประถมศึกษา
 3. มัธยมศึกษาต้น 4. อาชีวศึกษา
 5. อนุปริญญา 6.ปริญญาตรี
 7. สูงกว่าปริญญาตรี 8. อื่นๆ (ระบุ).....

4. จำนวนสมาชิกทั้งหมดในครอบครัว.....คน

5. จำนวนสมาชิกที่อยู่ในวัยศึกษา

1. ไม่มี 4. อนุปริญญา
 2. ประถมศึกษา 5. ปริญญาตรี
 3. มัธยมศึกษา 6. อื่นๆ

6. รายได้ - รายจ่าย

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

- 1.ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,000-10,000 บาท
 3. 10,001-15,000 บาท 4. 15,000 บาทขึ้นไป

รายจ่ายของครอบครัวต่อเดือน

- 1.ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,000-10,000 บาท
 3. 10,001-15,000 บาท 4. 15,000 บาทขึ้นไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ด้านกายภาพ

สภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินก่อนและหลังการสร้างสนามบินสุวรรณภูมิ

รายการ		ก่อนสร้าง	หลังสร้าง
7. ที่ดินที่ท่านสร้างที่อยู่อาศัยเป็นของใคร	ตนเอง ¹		
	พ่อแม่ ²		
	ญาติ ³		
	ผู้อื่น ⁴		
8. ที่ดินที่ท่านทำการเพาะปลูกเป็นของใคร	ตนเอง ¹		
	พ่อแม่ ²		
	ญาติ ³		
	ผู้อื่น ⁴		
9. ท่านเช่าที่ดินทำการเพาะปลูกหรือไม่	เช่า ¹		
	ไม่ได้เช่า ²		
	ตนเองและเช่าเช่า ³		
10. ที่ดินที่ท่านใช้เพาะปลูกมีจำนวนกี่ไร่	ตนเอง(ระบุตัวเลข) ¹	ไร่	ไร่
	เช่า(ระบุตัวเลข) ²	ไร่	ไร่
11. พืชหลักที่ท่านเพาะปลูกคืออะไร	ข้าว ¹		
	ไม้ผล ²		
	ผัก ³		
	ไม้ดอก-ไม้ประดับ ⁴		
	อื่นๆ..... ⁵		
12. นอกจากพืชหลักแล้ว ท่านเพาะปลูกพืชอื่นอีกหรือไม่	ปลูก ¹		
	ไม่ได้ปลูก ²		
13. ท่านใช้ที่ดินเพาะปลูกพืชปีละกี่ครั้ง	(ระบุตัวเลข)	ครั้ง	ครั้ง
14. ที่ดินทำกินของท่าน เพียงพอจนเจ้าครอบครัวหรือไม่	เพียงพอ ¹		
	ไม่เพียงพอ ²		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายการ		ก่อนสร้าง	หลังสร้าง
15. ท่านใช้ประโยชน์ที่ดินส่วนหนึ่งเลี้ยงสัตว์อะไรบ้าง (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)	ไม่ได้เลี้ยงสัตว์ ⁰		
	หมู ¹		
	เป็ด ²		
	ไก่ ³		
	วัว ⁴		
	ขุดบ่อเลี้ยงปลา ⁵		
	อื่นๆ..... ⁶		

ส่วนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ด้านสังคม วัฒนธรรม

16. ภูมิลำเนาเดิม

- () 1. อยู่ที่นี้มาแต่เดิม (ข้ามไปข้อ 20)
() 2. ย้ายมาจากที่อื่น.

17. ถ้าท่านย้ายมาจากที่อื่น ระยะเวลาที่ย้ายเข้ามาอยู่

- () 1. 5 ปีลงไป () 2. 6 - 10 ปี
() 3. 11 - 15 ปี () 4. 16 - 20 ปี
() 5. 21 ปีขึ้นไป

18. เหตุผลที่ย้ายเข้ามา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เพื่อประกอบอาชีพใหม่
() 2. เพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม
() 3. ที่อยู่เดิมทำมาหากินฝืดเคือง
() 4. ย้ายตามครอบครัว / แต่งงาน
() 5. อื่นๆ ระบุ.....

19. ครอบครัวของท่านมีผู้ไปทำงานหรืออาศัยอยู่ที่อื่นหรือไม่

- () 1. มี
() 2. ไม่มี (ข้ามไปข้อ 24)

20. สาเหตุที่ย้ายออกไปอยู่ที่อื่น(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เพื่อประกอบอาชีพใหม่
() 2. เพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม
() 3. ศึกษาต่อ
() 4. แต่งงาน
() 5. อื่นๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

21. ท่านคิดว่าจะย้ายไปอยู่ที่อื่นหรือไม่(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. ไม่คิดเพราะ
- () 1. มีหลักฐานมั่นคงแล้ว
 - () 2. มีรายได้และอาชีพที่ติดอยู่แล้ว
 - () 3. การศึกษาของบุตรหลาน
 - () 4. การคมนาคมสะดวก
 - () 5. อื่นๆ ระบุ.....

- () 2. คิดเพราะ
- () 1. ต้องการเปลี่ยนอาชีพใหม่
 - () 2. การคมนาคมไม่สะดวก
 - () 3. ไม่พอใจเรื่องสิ่งแวดล้อม
 - () 4. อาชญากรรม
 - () 5. อื่นๆ ระบุ.....

22. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนของท่านมีความแตกต่างกันหรือไม่

- () 1. ไม่แตกต่างกัน
- () 2. ปัจจุบันดีกว่า
- () 3. ปัจจุบันแย่กว่า

23. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน ท่านมีเวลาให้ครอบครัวแตกต่างกันหรือไม่

- () 1. ไม่เคยมีเวลาให้กับครอบครัว
- () 2. ปัจจุบันกับเมื่ออดีต การมีเวลาให้ครอบครัวไม่แตกต่างกัน
- () 3. ปัจจุบันมีเวลาให้มากกว่า เมื่ออดีต
- () 4. ปัจจุบันมีเวลาให้น้อยกว่า เมื่ออดีต

24. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน การปรึกษาหารือ ขอความคิดเห็นร่วมกันของครอบครัวท่านมีความแตกต่างกันหรือไม่

- () 1. ไม่เคยปรึกษาหารือ
- () 2. มีการปรึกษาหารือไม่แตกต่างกัน
- () 3. ปัจจุบันมีการปรึกษาหารือมากกว่า
- () 4. ปัจจุบันมีการปรึกษาหารือน้อยกว่า

25. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน การนัดพบเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัวท่านมีความแตกต่างกันหรือไม่

- () 1. ไม่เคยนัดเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
2. มีการนัดพบไม่แตกต่างกัน

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- () 3. ปัจจุบันมีการนัดพบกันมากขึ้น
- () 4. ปัจจุบันมีการนัดพบน้อยลง
26. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน ท่านมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำในครอบครัวท่านหรือไม่
- () 1. ไม่เคยมีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ด้วย
- () 2. มีญาติผู้ใหญ่มาอยู่ด้วยประจำ
- () 3. เมื่ออดีตมี แต่ปัจจุบันไม่มีเพราะ.....
27. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน โอกาสในการศึกษาชั้นประถมศึกษาของบุตรหลานท่านมีความแตกต่างกันหรือไม่
- () 1. ไม่มีบุตรหลานเรียนชั้นประถมศึกษา
- () 2. ไม่มีความแตกต่าง
- () 3. ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนประถมได้มากกว่า
- () 4. ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนประถมได้น้อยกว่า
28. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน โอกาสในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา/ปวช./อนุปริญญา ของบุตรหลานท่านมีความแตกต่างกันหรือไม่
- () 1. ไม่มีบุตรหลานเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษา
- () 2. ไม่มีความแตกต่าง
- () 3. ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนมัธยมได้มากกว่า
- () 4. ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกโรงเรียนมัธยมได้น้อยกว่า
29. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน โอกาสในการศึกษาชั้นอุดมศึกษา ตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปของบุตรหลานท่านมีความแตกต่างกันหรือไม่
- () 1. ไม่มีบุตรหลานเรียนต่อระดับอุดมศึกษา
- () 2. ไม่มีความแตกต่างกัน
- () 3. ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกที่เรียนชั้นอุดมศึกษาได้มากกว่า
- () 4. ปัจจุบันมีโอกาสในการเลือกที่เรียนชั้นอุดมศึกษาได้น้อยกว่า
30. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน การเดินทางของท่านมีความสะดวกแตกต่างกันหรือไม่
- () 1. ไม่ต้องเดินทาง
- () 2. การเดินทางมีความสะดวกไม่แตกต่างกัน
- () 3. ปัจจุบันมีความสะดวกมากกว่า
- () 4. ปัจจุบันมีความสะดวกน้อยกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

31. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน การรับรู้ข่าวสารของท้องถิ่น การพัฒนาท้องถิ่น การจัดงานประเพณี มีความแตกต่างกันอย่างไร

- () 1. ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสาร
 () 2. ได้รับข้อมูลข่าวสารไม่แตกต่างกัน
 () 3. ปัจจุบันได้รับข้อมูลข่าวสารมากกว่า
 () 4. ปัจจุบันได้รับข้อมูลข่าวสารน้อยกว่า

32. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน การคบหาสมาคมของครอบครัวท่าน กับเพื่อนบ้านใกล้เคียงมีความแตกต่างกันหรือไม่

- () 1. ไม่เคยพูดคุยกัน
 () 2. มีการคบหาสมาคมกันจนถึงปัจจุบันไม่แตกต่างกัน
 () 3. ปัจจุบันมีมากกว่า
 () 4. ปัจจุบันมีน้อยกว่า

33. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน การให้ความร่วมมือกับทางราชการในการพัฒนาหมู่บ้านของท่านมีความแตกต่างกันหรือไม่

- () 1. ไม่เคยให้ความร่วมมือ
 () 2. ให้ความร่วมมือจนถึงปัจจุบันไม่แตกต่างกัน
 () 3. เมื่ออดีตมีมากกว่าปัจจุบัน
 () 4. เมื่ออดีตมีน้อยกว่าปัจจุบัน

ส่วนที่ 4 การเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ด้านเศรษฐกิจ

34. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน ค่าใช้จ่าย ในครอบครัวท่านเฉลี่ยต่อเดือนมีความแตกต่างกันหรือไม่

รายการ	ค่าใช้จ่าย				
	ลดลง มาก	ลดลง เล็กน้อย	เหมือน เดิม	เพิ่มขึ้น เล็กน้อย	เพิ่มขึ้น มาก
1. ค่าอาหาร					
2. ค่าเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม					
3. ค่ารักษาพยาบาล					
4. ค่าพาหนะ					
5. ค่าน้ำ/ ไฟฟ้า/ ค่าโทรศัพท์และ สาธารณูปโภคอื่นๆ					
6. ค่าการศึกษา เล่าเรียนบุตร					
7. การลงทุนเกี่ยวกับอาชีพ					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

35. ปัจจุบันท่านเคยคิดเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักของท่านหรือไม่
- () 1. ไม่เปลี่ยนแปลง
- () 2. เปลี่ยนแปลง เพราะ.....
36. เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน ท่านมีรายได้แตกต่างกันหรือไม่ เมื่อเทียบกับรายจ่าย
- () 1. ไม่แตกต่างกัน
- () 2. ปัจจุบันรายได้ลดลง เหตุผล.....
- () 3. ปัจจุบันรายได้เพิ่มขึ้น เหตุผล.....
37. เมื่ออดีต (ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน ท่านมีรายจ่ายแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อเทียบกับรายได้
- () 1. ไม่แตกต่างกัน
- () 2. ปัจจุบันรายจ่ายลดลง เหตุผล.....
- () 3. ปัจจุบัน รายจ่ายเพิ่มขึ้น เหตุผล.....
38. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน ครอบครัวท่านมีการเก็บออมเงินที่เหลือจากรายจ่ายแตกต่างกันหรือไม่
- () 1. ไม่เคยมีเงินเก็บ
- () 2. มีเงินเหลือเก็บไม่แตกต่างกัน
- () 3. ปัจจุบัน มีเงินเหลือเก็บน้อยลงกว่าเดิม
- () 4. ปัจจุบัน มีเงินเหลือเก็บมากขึ้นกว่าเดิม
- () 5. อื่นๆ ระบุ.....
39. เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน ครอบครัวท่านมีหนี้สินแตกต่างกันหรือไม่
- () 1. ไม่เคยมีหนี้สิน (ข้ามไปข้อ 43)
- () 2. มีหนี้สินไม่แตกต่างกัน
- () 3. ปัจจุบัน มีหนี้สินลดน้อยลง
- () 4. ปัจจุบัน มีหนี้สินเพิ่มขึ้น
- () 5. อื่นๆ ระบุ.....
40. กรณีมีหนี้สิน เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสูวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของการกู้แตกต่างกันหรือไม่
- () 1. ไม่แตกต่างกัน กู้มาเพื่อ.....
- () 2. แตกต่างกัน
- เมื่ออดีตกู้มาเพื่อ.....
- ปัจจุบันกู้มาเพื่อ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

41. แหล่งเงินกู้เมื่ออดีต(ก่อนสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ)กับปัจจุบัน แตกต่างกันหรือไม่

() 1. ไม่แตกต่างกัน กู้จาก.....

() 2. แตกต่างกัน

- เมื่ออดีตกู้จาก.....

- ปัจจุบันกู้จาก.....

42. การมีสนามบิณสุวรรณภูมิ มาตั้งอยู่ใกล้บ้านท่าน ทำให้เกิดผลกระทบต่อท่านและครอบครัวอย่างไร

() 1. ผลดี

() 2. ผลเสีย

() 3. ไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้น

() 4. มีทั้งผลดีและผลเสีย

ส่วนที่ 5 ทศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

43. ทศนคติของเกษตรกรต่อการสร้างสนามบิณสุวรรณภูมิ

คำถาม	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ค่อนข้างเห็นด้วย	เฉยๆ	ไม่ค่อยเห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. การมีสนามบิณสุวรรณภูมิ ทำให้วิถีชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น					
2. การมีสนามบิณสุวรรณภูมิ ทำให้เกิดชุมชนแออัด เพราะประชาชนย้ายเข้ามาทำงาน และเป็นเหตุของการเกิดปัญหาสังคม เช่น ลักขโมย ยาเสพติด และวัยรุ่นมั่วสุมตามแหล่งบันเทิง					
3. ท่านมีความพึงพอใจกับสภาพชีวิตในปัจจุบัน ถึงแม้ชุมชนจะแออัดขึ้น แต่ก็ยังมีความสะดวกและสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเมื่อก่อน					
4. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าพื้นที่ในเขตลาดกระบังเหมาะสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพราะมีดินที่อุดมสมบูรณ์และมีน้ำเพียงพอกับการทำการเกษตร					
5. การมีสนามบิณสุวรรณภูมิ ทำให้ปริมาณสัตว์น้ำ(กุ้ง หอย ปู ปลา ฯ)มีปริมาณลดลง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำถาม	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง	ค่อนข้าง เห็น ด้วย	เฉยๆ	ไม่ ค่อย เห็น ด้วย	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง
6. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้เกิดปัญหาหาน้ำท่วมบ้านเรือน และพื้นที่การเกษตรมากขึ้น					
7. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้มีเส้นทางคมนาคมที่สะดวก รวดเร็วมากขึ้น					
8. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้เกษตรกรสูญเสียที่ดินทำกินและถิ่นที่อยู่อาศัย					
9. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้มีจำนวนแรงงานอพยพเข้ามาในพื้นที่เขตลาคระบังมากขึ้น					
10. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้วัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมเปลี่ยนแปลงไป(เช่น การเอางาน การร่วมแรงร่วมใจทำงานเพื่อส่วนรวม)					
11. การมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้ชาวบ้านมีการศึกษาดีขึ้น					
12. ผลจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้การประกอบอาชีพทางการเกษตรลดลง					
13. ผลจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้เกษตรกรมีโอกาสหารายได้เพิ่มมากขึ้น					
14. ผลจากการมีสนามบินสุวรรณภูมิ ทำให้ชาวบ้านมีอาชีพใหม่ๆ เพิ่มมากขึ้น					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข
แนวคำถำมการสัมภาษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวการสัมภาษณ์การวิจัย
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของเกษตรกรในเขตชานเมือง กรุงเทพมหานคร
กรณีศึกษาเขตลาดกระบัง

1. สภาพทั่วไปเขตลาดกระบัง

- ความเป็นมาของการทำการเกษตรในเขตลาดกระบัง (ประวัติการเพาะปลูก ปริมาณการเพาะปลูก พืชที่ปลูก อื่นๆ)
 - ปัจจุบันประชากรในเขตลาดกระบังเป็นอย่างไร
 - ก่อนมีสนามบินสุวรรณภูมิความหนาแน่นของประชากรเป็นอย่างไร
 - จำนวนครัวเรือนเกษตรกรก่อนมีสนามบินสุวรรณภูมิ กับปัจจุบันแตกต่างกันหรือไม่ ous
- อย่างไร
- ลักษณะพื้นที่ของเขตลาดกระบังเป็นอย่างไร
 - แหล่งน้ำที่สำคัญอยู่ที่ไหน ใช้ประโยชน์อย่างไร
 - พื้นที่เพาะปลูกมีลักษณะอย่างไร
 - สภาพแวดล้อมของเขตลาดกระบังในอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกับในปัจจุบันหรือไม่

2. สภาพทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลง (เปรียบเทียบอดีตก่อนมีสนามบินสุวรรณภูมิและปัจจุบันว่าแตกต่างกันอย่างไร)

- อาชีพหลักและอาชีพเสริมของชาวบ้านมีอาชีพอะไรบ้าง
 - สัดส่วนของประชากรในแต่ละอาชีพ
 - รายได้ของชาวบ้านเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิหรือไม่
- อย่างไร
- วิธีการผลิตในอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิถึงปัจจุบันเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่
- อย่างไร
- หลังจากหมดฤดูทำการเกษตรแล้ว เกษตรกรใช้เวลาว่างทำอะไร
 - ชาวบ้านที่ออกไปทำงานนอกหมู่บ้านมีหรือไม่ ทำไมต้องออกไป
 - ภายในหมู่บ้านมีการจ้างแรงงานหรือไม่ ประเภทใด

3. สภาพทางสังคม วัฒนธรรม และการเปลี่ยนแปลง (เปรียบเทียบอดีตก่อนมีสนามบินสุวรรณภูมิและปัจจุบันว่าแตกต่างกันอย่างไร)

- ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติในอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบันเป็นอย่างไร แตกต่าง
- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
 ใจหรือไม
- ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ความสัมพันธ์ภายในชุมชนเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน
- ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ แต่ก่อนมีอะไรบ้าง และปัจจุบันยังปฏิบัติอยู่หรือไม่
- การเข้าร่วมกิจกรรมทางประเพณีเป็นอย่างไร
- การเปลี่ยนแปลงด้านที่อยู่อาศัย สภาพบ้านเรือน เปลี่ยนไปจากอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิหรือไม่ อย่างไร
- การบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิหรือไม่ อย่างไร
- การใช้สิ่งอำนวยความสะดวกในแต่ละครัวเรือนเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน
- สุขภาพอนามัยของชาวบ้านเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน

4. การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภคของชุมชน ก่อนมีสนามบินสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน

- การคมนาคมเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน
- ไฟฟ้าเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน
- ประปาเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน
- โทรศัพท์เป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน
- ปริมาณของขยะเป็นอย่างไร เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตก่อนมีสุวรรณภูมิ กับปัจจุบัน

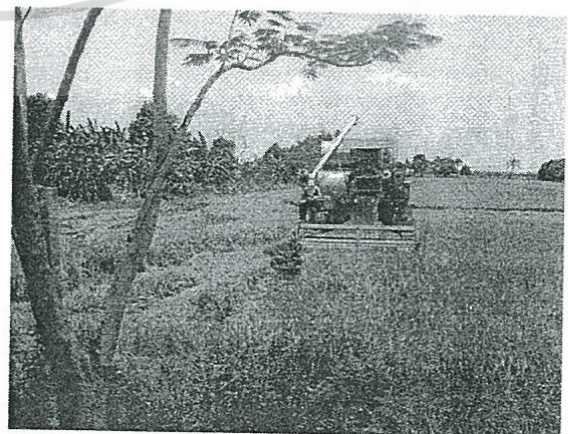
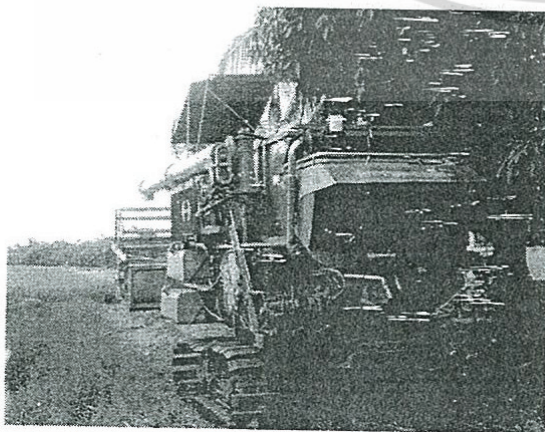
5. การปรับตัวของเกษตรกร

- การปรับตัวด้านกระบวนการสร้างผลผลิตและการปรับตัวด้านการประกอบอาชีพเป็นอย่างไรบ้าง
 - แรงงาน
 - เงินทุน
 - เทคโนโลยีและการเลือกใช้เทคโนโลยีของเกษตรกร

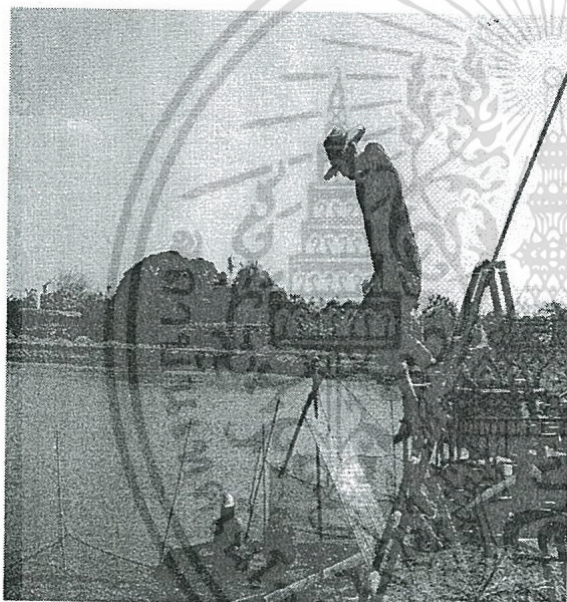
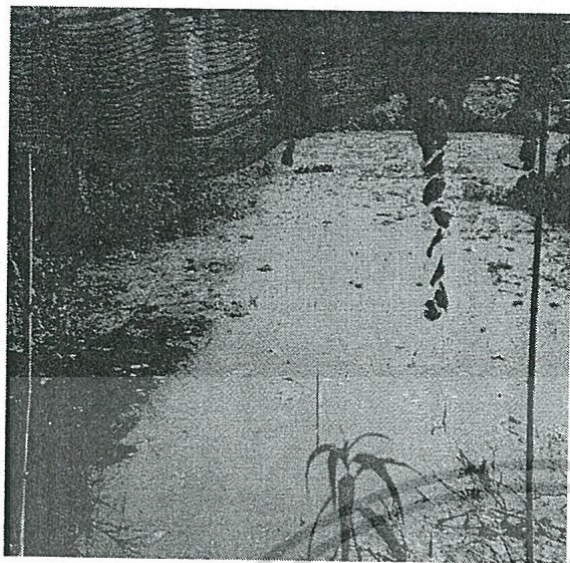
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

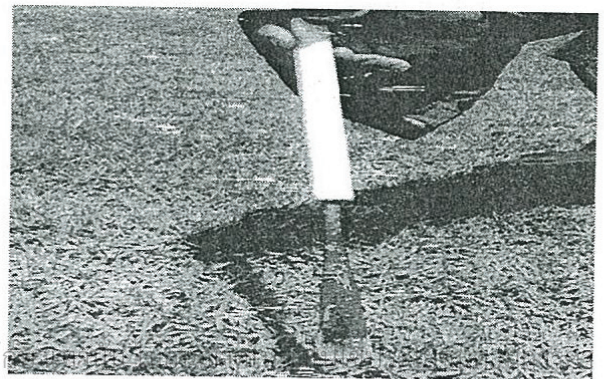
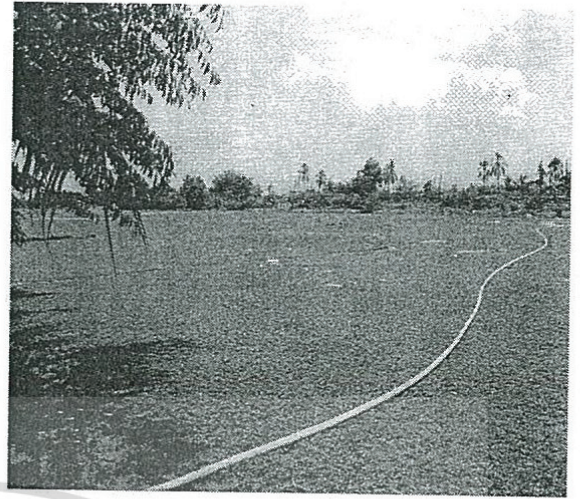
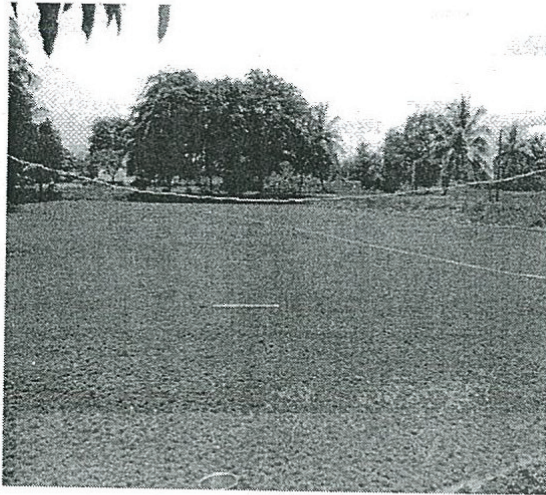
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

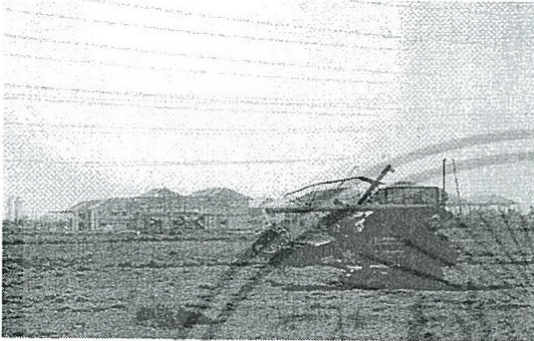
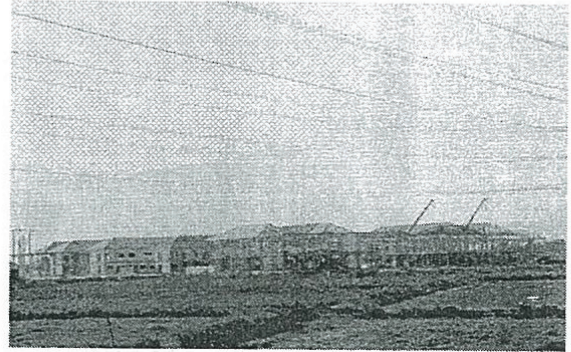
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้เฉพาะเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ภาพที่ 1 สภาพการทำนาของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ภาพที่ 2. สภาพการเลี้ยงปลาของเกษตรกรในเขตลาดกระบังส่วนใหญ่เป็นการเลี้ยงปลาเบญจพรรณ
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งยังมีเหตุเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

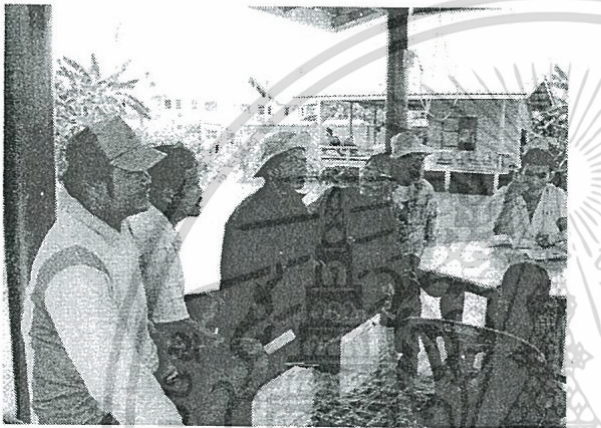

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของมูลนิธิโครงการหลวง
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกภาพที่ 3 สภาพการดำเนินงานของเกษตรกรในเขตลาดกระบัง จังหวัดที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
 ไม่ว่ากรรมใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงแหล่งข้อมูลต้นทางเสมอ

ภาพที่ 4 วิธีชีวิตชุมชนลาดกระบัง มีทั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงและยังคงสภาพดั้งเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ภาพที่ 5 บรรยากาศการลงเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รายชื่อเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์

1. นายพ็อน ภิญโญยิ่ง อดีตผู้ใหญ่บ้าน 13 แขวงลำปลาทิว
2. นายสมศักดิ์ จำเริญ อดีตผู้ใหญ่บ้าน 11 แขวงลำปลาทิว
3. นายสุภาพ พุทธก๊ีบ เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
4. นายสมนึก แดงอ่อน เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
5. นายสำรวย สุขประเสริฐ เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
6. นายสมควร สาคร เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
7. นายสมจิตร อันประเสริฐ อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ 13 แขวงลำปลาทิว
8. นางเรไล สุขเจริญ เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
9. นายพิสิษฐ พุ่มพฤษ เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
10. นาย ภัคดี จันทรโท อดีตรองผู้ใหญ่บ้านหมู่ 13 แขวงลำปลาทิว
11. นายมานะ แก้วผูกนาก เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
12. นางซอน ทองมะน้อย เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
13. นาย บุญช่วย ปิ่นกา เกษตรกรผู้ทำนาข้าวและเลี้ยงปลา
14. นายรัช ตรีอยู่ เกษตรกรผู้ทำนาข้าว
15. นายถนอม หล่อนิล เกษตรกรทำนาข้าว
16. นายภัคดี จันทรโท เกษตรกรทำนาข้าว
17. นายทวี ยิ้มเยื่อน เกษตรกรทำนาข้าว
18. นายไสว วงศ์เงิน เกษตรกรทำนาข้าวและเลี้ยงปลา
19. นางวารุณี คำแก้ว เกษตรกรทำนาข้าว
20. นางวัลภา งามขำ เกษตรกรทำนาข้าว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับกรใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้